

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 35. LETO: XXVII

JESENICE, DNE 14. SEPTEMBRA 1978

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

POPREČNI OSEBNI DOHODKI V AVGUSTU ZA MALENKOST NIŽJI OD JULIJSKIH

Med osebnim dohodkom za julij in avgust je po višini sorazmerno majhna razlika, saj znaša vsega 122 din, kar predstavlja natančno 2 % manjši osebni dohodek na zaposlenega v avgustu. Dejansko izplačilo osebnega dohodka pa je za več kot pol odstotka višje kot v predhodnem mesecu, ko smo en dan delali za solidarnost.

Proizvodni rezultati v mesecu avgustu so bili znatno pod predvidevanji. To se kaže tudi v učinku, ki je pod letnim povprečjem, kljub temu pa je nad julijsko višino. Deloma vpliva na doseženi učinek dejstvo, da smo v avgustu koristili 11 % več dopustov kot v juliju, zato je manjše

število delavcev moralo opravljati dela odsotnih sodelavcev, kar se kaže v večji učinkovitosti. Del večjega odstotka učinka pa izvira iz nekoliko boljše doseganja planskih zadolžitev po TOZD.

Osební dohodek na zaposlenega je v tem mesecu za 22 % višji od povprečja lanskega leta, kumulativno pa smo lanskega leta raven presegli za 12,4 %. V primerjavi s povprečjem prvega polletja je mesečni zaslužek v avgustu za 657 din, oz. 12 % višji. Kumulativno pa so osebni dohodki v osmih mesecih večji od polletnih za 181 din, oz. za 3,4 %, kar kaže dokaj ugodno smer gibanja.

Življenjski stroški so se po prvi oceni v letošnjih osmih mesecih bolj povečali (gledano na povprečje leta 1977) kot naši osebni dohodki, vendar je ta zaostanek le 0,6 %, medtem ko je ob polletju znašal še 3,2 %. Približevanje naših osebnih dohodkov ravni življenjskih stroškov je torej neizpodbitno.

V AVGUSTU PRESEŽENA PLANIRANA PRODAJA

V avgustu je bilo prodano 38.729 ton naših proizvodov, kar je enako planirani prodaji za ta mesec. S tem je bilo ustvarjeno 434.602 tisoč din osnovne realizacije, kar je 10 % več kot smo planirali.

To je predvsem zaradi višje dosežene prodajne cene, ki je v avgustu z 11.222 din za tono za 10 % presegla planirano. Če upoštevamo še realizacijo energije (1,4 milij. din) ter ostalo realizacijo (7,6 milij. din), smo v avgustu s 443.579 tisoč din zunanje realizacije presegli za 10,6 % planirano vrednost prodaje. V primerjavi z lanskoletnimi rezultati v avgustu je letošnja prodaja po količini za 6.368 ton ali 19,7 %, po vrednosti pa za 114,7 milij. din ali 35 % višja.

Pregled po posameznih TOZD nam pokaže, da so najbolj presegli svoj količinski plan prodaje v Livarni (178 %) in Valjarna bluming-štel in sicer na blumingu (215 %), metem ko je v ostalih sedmih TOZD preseganje manjše in sicer med 2 in 8 %. To se odraža tudi na vrednosti, ki je razen pri prodaji v TOZD valjarna žice in profilov, HV Bela, Vratni podboji in Elektrode presegla planirano realizacijo. Najvišja povprečna prodajna cena je bila dosežena za eno tono cestne ograje

(26.830 din), najnižja pa za eno tono debele pločevine (9.906 din).

Kumulativni podatki o prodaji od začetka leta do konca avgusta kažejo, da je bilo v tem razdobju

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 3. strani)

KAJ PRINAŠA ZAKON O SAMOUPRAVNI DELAVSKI KONTROLI

V začetku avgusta je bil v Uradnem listu SR Slovenije objavljen zakon o organu samoupravne delavske kontrole, ki so ga sprejeli v mesecu juliju vsi trije zbori skupščine SR Slovenije. Tako sedaj uresničevanje samoupravne delavske kontrole po organu samoupravne delavske kontrole ureja zakon o združenem delu, zakon o katerem teče beseda in samoupravni splošni akti samoupravnih organizacij in skupnosti v skladu z zakonom. Zamudimo se nekoliko pri tem zakonu.

Po zakonu imajo delavci za uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic samoupravno delavsko kontrolo, ki jo uresničujejo neposredno po organu upravljanja in po organu samoupravne delavske kontrole. Ti dve obliki v enotnem sistemu uresničevanja samoupravne delavske kontrole predstavljata sredstvo in način neposrednega nadzorstva delavcev nad uresničevanjem samoupravnih splošnih aktov, sprejetih samoupravnih odločitev ter varstva samoupravnih pravic delavcev in družbene lastnine.

Organ samoupravne delavske kontrole se oblikuje v temeljnih organizacijah združenega dela, v delovnih organizacijah, sestavljenih or-

ganizacijah združenega dela, zdru-gah, bankah in drugih finančnih organizacijah, skupnostih, skupnostih premoženjskega in osebnega zavarovanja, samoupravnih interesnih skupnostih in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Organ samoupravne delavske kontrole lahko oblikuje tudi delovna skupnost, vendar ta organ lahko opravlja nadzorstvo le nad izvajanjem zadev in pristojnosti delovne skupnosti.

Po zakonu organ samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah združenega dela nadzira: »izvajanje statuta in drugih

(Nadaljevanje na 2. strani)

POZDRAV UDELEŽENCEM ALPINIADE 78 SLOVENSKE ŽELEZARJEV

Številnim srečanjem delavcev delovnih organizacij sestavljene organizacije združenega dela SLOVENSKE ŽELEZARNE v letošnjem letu, se v prihodnjih tih dneh pridružuje še drugo srečanje železarjev - alpinistov. Srečanje je posvečeno letošnjim številnim planinsko-alpinističnim obletnicam in kongresom zveze sindikatov.

Železarji alpinisti bodo od 15. do 17. septembra nasakovali stene, previse in vrhove Škrlatice, Rakove špice, Rogljice, D. Gamsovca, Kriške stene, Razorja, Rokavov, Oltarja, Kukove špice, Široke peči, Martuljskih Ponc, Draških vrhov, Debele peči, Dolkove špice, Stenarja, Cmira in Triglava. Prvi dan je predviden prihod železarjev - alpinistov v planinske postojanke in bivače, naslednja dva dni je na programu plezanje, srečanje pa se bo zaključilo v nedeljo popoldan v Vratih.

Železarjem alpinistom delovnih organizacij železarna Ravne, železarna Štore, Žična Celje, Tovil Ljubljana, Plamen Kropa, Veriga Lesce in Metalurškega inštituta Ljubljana ter domačim alpinistom jeseniškim železarjem, želimo lepega vremena, uspešno plezanje ob maksimalni previdnosti in tovarištvu.

Železarji-alpinisti srečno!

Sodelavca pripravljata teren za prebod plavža

Sodelavka v obratu tehnične kontrole

TUDI V AVGUSTU NISMO DOSEGLI PLANSKIH OBVEZNOSTI

Čeprav smo v delovni organizaciji Železarna v celoti v mesecu avgustu dosegli pomembno boljše delovne rezultate kot mesec dni popreje, smo za planom skupne proizvodnje še vedno zaostali za 2,8 odstotka, medtem ko smo v mesecu juliju imeli 3,9 % zaostanka. Precej bolje pa smo se odrezali pri gotovi proizvodnji, ki smo jo v odnosu na plan presegli za 1,7 % in odpremili 38.725 ton izdelkov, v mesecu juliju pa smo bili kar 11,8 % pod planom in smo odpremili le 32.387 ton izdelkov. V posameznih temeljnih organizacijah združenega dela pa so dosegli naslednje rezultate (v oklepaju naveden odstotek doseženega plana v mesecu juliju):

Mesečne planske obveznosti pri skupni proizvodnji so presegle naslednje TOZD: Plavž - 112,6 % (113,7 %), Valjarna debele pločevine - 102,6 % (86,6 %), Hladna valjarna Jesenice - 100,4 % (103,4 %), Žičarna - 103,2 % (93,8 %), Jeklovlek - 106,5 % (103,3 %), Elektrode - 107,3 % (108,9 %) in Žebljarna - 115,8 % (107,1 %).

Zelo so se približale mesečnemu programu skupne proizvodnje TOZD: Livarna - 99 % (98,8 %), Valjarna bluming - štel - 98,7 % (98,1 %) in Hladna valjarna Bela - 96,4 % (77,4 %). Nekoliko bolj pa zaostajajo za mesečnim programom TOZD: Jeklarna za 10,7 % (96,3 %), Valjarna žice in profilov za 7,6 % (87,3 %), Profilarna za 6 % (70,8 %) in Vratni podboji za 15 % (72,8 %). Pri tem moramo pripomniti, da je v TOZD Valjarna žice in profilov, valjarna profilov presegla za 2,9 % mesečni program, medtem ko je valjarna žice zaostala za programom za 10 %.

Podrobne rezultate s komentarjem boste lahko prebrali v prihodnji številki glasila.

SREČANJE INVALIDOV SLOVENSKE ŽELEZARNE

V soboto, 9. septembra, smo se invalidi Železarne odpravili na obisk k sodelavcem ostalih delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne. Letošnji gostitelj srečanja je bila železarna Štore.

V Celju smo naleteli na prometno oviro, nepregledne množice meščanov, ki so se z vseh strani stranskih ulic zlivale v kolone s transparenti in slikami maršala Tita. Preprost in kratek napis »TITO NAŠ SI«, ki ga je nosila skupina mladih me je ganil. Ni je države, kjer bi ljudstvo tako ljubilo svojega voditelja, najbrž zato, ker je Tito samo eden in imamo samo mi to srečo, da nas vodi.

S precejšnjo zamudo smo prispeli v Štore, kjer so nas pristrčno sprejeli. Med govorniki, ki so zbrane pozdravili je bil tudi predsednik poslovnega sveta Slovenske železarne Gregor Klančnik, ki je med drugim rekel: »Prizadevati si moramo, da bo društvo invalidov polno zaživelo, obenem pa za to, da bi čimprej izumrlo, kajti ustvariti moramo take

pogoje dela, da naše tovarne ne bodo tovarne invalidov. Skupno pa se moramo prizadevati za enakopravno vključevanje invalidov v družbena dogajanja.»

Srečanje se je nadaljevalo s športnimi tekmovanji, kjer smo osvojili prvo mesto v šahu in vlečenju vrvi ter drugo v streljanju in kegljanju. Ostali čas srečanja nas je zabavala godba na pihala, instrumentalni orkester in komika, ki sta sproščala salve smeha, čeprav smo se včasih smejali tudi na lasten račun.

Domačinom je uspelo pripraviti izredno pristrčno srečanje in kar malo nelagodno sem se počutil ob misli, da nam to vedno ne uspe in največkrat ostanemo z neprijetnim občutkom, da smo ostali nekaj dolžni. AŽ

SKRB ZA VEČJO VARNOST V PROMETU

V preteklem letu je bilo v jeseniški občini 95 prometnih nezgod, med njimi je bilo devet s smrtnim izidom in 86 s telesno poškodbo. V naselju se je zgodilo 73 nezgod in izven naselja 22. V jeseniški občini je bilo lani 8.266 voznikov, med njimi je bilo 6.135 moških in 2.131 žensk, največ voznikov pa je bilo starih od 25 do 34 let in sicer 2.770.

To je le nekaj skopih števil, ki kažejo, koliko nevarno smo imeli v občini v preteklem letu in to, da je skoraj vsak tretji občan voznik motornega vozila. Še bolj pomembno pa je, da sedaj posvetimo vso pozornost varnosti v cestnem prometu.

Eden izmed svetov in komisij, ki deluje pri skupščini občine Jesenice, je svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Pred kratkim se je svet sestel na prvi seji v novem

(Nadaljevanje na 2. strani)

KAJ PRINAŠA ZAKON O SAMOUPRAVNI DELAVSKI KONTROLI

(Nadaljevanje s 1. strani)

samoupravnih aktov organizacije ter samoupravnih sporazumov ter družbenih dogovorov, izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja ter izvršilnih ter poslovnih organov organizacije in skladnost teh aktov in sklepov s samoupravnimi pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev; izpolnjevanje delovnih in samoupravnih dolžnosti delavcev, organov in služb organizacij; ali se odgovorno ter družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo družbena sredstva in razpolaga z njimi; izvajanja načela delitve po delu pri razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke; uresničevanje in varstvo pravic delavcev v medsebojnih razmerjih pri delu; obveščanje delavcev o vprašanih, ki so pomembna za odločanje in nadzorstvo v organizaciji ter uresničevanje drugih samoupravnih pravic, dolžnosti in interesov delavcev.

Da bi organ samoupravne delavske kontrole lahko uresničil svoje pravice in dolžnosti, zakon zavezuje organe upravljanja in druge organe, poslovne organe in strokovne službe, ki so pristojni za posamezne zadeve, ki so navedene v prejšnjem odstavku, da jih obveščajo in seznanjajo z odločitvami in stanjem na teh področjih. Obveščen mora biti tudi o zahtevkah za varstvo pravic delavcev, postopkih pred disciplinsko komisijo in o primerih kršitve varstva pri delu. Vse predloge, mnenja in pripombe organa samoupravne delavske kontrole pristojni organ ali služba mora obravnavati in v okviru svojega delovnega področja sporočiti svoje stališče v roku in na način, ki ga določajo samoupravni splošni akti organizacije.

Organ samoupravne delavske kontrole pa mora o svojem delu in stališčih sproti obveščati delavce, delavski svet, oziroma ustrezen organ upravljanja in sindikat. Razen tega pa mora o ugotovljenih pomanjkljivostih ali nepravilnostih v svojih stališčih obveščati tudi organe in službe temeljne organizacije, pri katerih jih je opazil in organe, ki imajo v organizaciji pravico in dolžnost, da ugotovljene pomanjkljivosti odpravijo. Organ samoupravne delavske kontrole pa mora najmanj enkrat letno v zvezi z izvajanjem vseh svojih nalog, ki smo jih navajali preje, predložiti poročilo o svojem delu in ugotovitvah z oceno stanja v samoupravni organizaciji, oziroma skupnosti organu upravljanja samoupravne organizacije oziroma skupnosti, ki je poročilo dolžan obravnavati.

Zakon daje organu samoupravne delavske kontrole pravico, da se obrača na skupščino družbenopolitičnih skupnosti, na družbenega pravobranilca samoupravljanja, na službo družbenega knjigovodstva, na organe inšpekcije in na druge organe družbenega nadzorstva in kontrole, ki so pristojni nad zakonitostjo dela organizacije z družbenega dela, ter na sindikat in pravico, da z njimi sodeluje pri uresničevanju svojih nalog. Ima pa tudi dolžnost, da navedene organe obvesti o ugotovljenih pomanjkljivostih ali nepravilnostih, kadar so ti organi v svojih pristojnostih po zakonu dolžni ukrepati. Navedeni organi so tudi dolžni, da v 15 dneh po prejemu zahtevka dajo organu samoupravne delavske kontrole podatke s katerimi razpolagajo in ki so nujni za opravljanje samoupravne delavske kontrole.

Zakon tudi zavezuje sindikat, da se mora zavzemati za dosledno uresničevanje samoupravne delavske kontrole in ustvarjati družbenopolitične pogoje za delo organa samoupravne delavske kontrole. Spremljati mora tudi delo tega organa in mu s svojimi mnenji nuditi pomoč pri njegovem delu ter obravnavati vprašanja, ki so pomembna za uspešno delovanje samoupravne delavske kontrole.

Prav tako zakon zavezuje organe, strokovne službe in delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v temeljnih organizacijah z družbenega dela, da organu samoupravne delavske kontrole v okviru svojega delovnega področja dajo podatke in poročila, ki so pomembna za uresničevanje nalog samoupravne delavske kontrole, razen tega pa tudi omogočiti vpogled v vse listine, spise in poročila. Poslovni organ in strokovne službe pa so dolžni organu samoupravne delavske kontrole zagotavljati pogoje za delovanje in nuditi ustrezno strokovno in drugo pomoč. Strokovno pomoč pa so dolžni nuditi tudi služba družbenega knjigovodstva, organi inšpekcije in družbeni pravobranilec samoupravljanja.

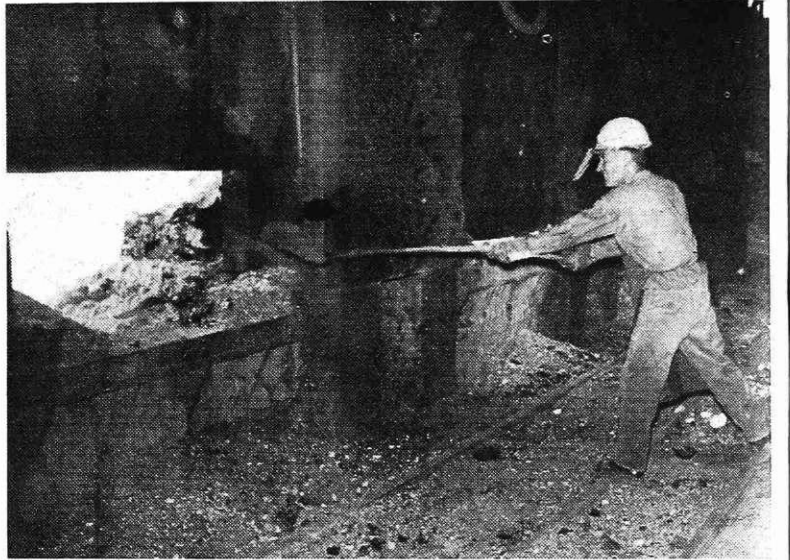
Zakon tudi pravi, da lahko vsak delavec in sindikat da organu samoupravne delavske kontrole pobudo za razpravljanje o določenih pomanjkljivostih ali nepravilnostih, ki sódijo v področje tega organa. Organ je dolžan to obravnavati in o svojem stališču obvestiti pobudnika.

1. Zakon o organu samoupravne delavske kontrole navaja tudi način

volitev članov organa samoupravne delavske kontrole, ki lahko šteje od tri do petnajst članov in druge odgovornosti ter zadeve.

Ta prelet skozi zakon dovolj jasno in konkretno kaže na izredno obsežnost in odgovornost nalog organa samoupravne delavske kontrole. Potrebni bo še mnogo prizadevanj, da bodo odbori samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah

zdrženega dela in delovnih skupnostih v naši delovni organizaciji resnično delovali tako kot to zelo konkretno navaja zakon. Seveda pa bo v smislu zakona dopolniti tudi samoupravne splošne akte v TOZD in DS oziroma v delovni organizaciji in sicer v šestih mesecih po izidu zakona, to je do začetka februarja prihodnjega leta.

Tudi za to delo je treba biti mojster

VSAK DAN BLIŽJE SLOVENSKEMU KONGRESU ZVEZE SINDIKATOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ni namen tega razmišljanja, da bi ocenjevali uspešnost razprave o osnutkih dokumentov za kongres v temeljnih organizacijah z družbenega dela in v delovnih skupnostih naše delovne organizacije temveč, da bi poudarili izreden pomen kongresa za nadaljnjo ustavno preobrazbo zveze sindikatov. Ravno to pa je najpomembnejši motiv, da bi z osnutki dokumentov moral biti seznanjen sleherni član sindikata, ne glede na nekatere dopolnitve ali manjše spremembe, ki jih bodo po javni razpravi deležni. To pa predvsem zategadelj, ker del članstva pa tudi prenekatera osnovna organizacija zveze sindikatov, še niso dojeli vloge sindikatov v družbenoekonomskih odnosih in samoupravni demokraciji. Razprava o osnutkih dokumentov pa bi morala prav to vlogo sindikatov razlagati in utemeljevati v vseh sredinah. Razprava o tako bogatih in skrbno pripravljenih osnutkih hkrati pomeni veliko šolo usposabljanja članstva v sindikatu, oziroma organizaciji.

S tega vidika je največja škoda, da se v mnogih primerih osnutki niso dovolj skrbno predelali, niti v celoti razložili. Kajti vedeti bi morali, da bomo le z nenehim usposabljanjem tako članstva kakor osnovnih organizacij krepili vlogo zveze sindikatov v družbenoekonomskih odnosih in samoupravni demokraciji. Sindikati morajo postati usmerjevalci delavskega razreda, da bo spoznaval

splošne pogoje družbene reprodukcije, ker le tako bo lahko realno gledal na probleme razpolaganja z dohodkom. Razen tega morajo biti sindikati gibalna sila pri uresničevanju ustave in določil zakona o združenem delu. Za vse to pa je potrebno nenehno krepiti družbeno, oziroma razredno in samoupravljalno zavest in se usposabljanje za uresničevanje vsega tega. Take razprave pa lahko k temu izredno veliko prispevajo.

Cepprav se formalno razprava o osnutkih dokumentov za deveti kongres Zveze sindikatov Slovenije zaključuje, pa mislimo, da s tem ne bi smela zamreti razprava o ustavnih vlogi sindikata, še toliko manj, ker so ta čas v razpravi tudi dokumenti za osmi kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Najbrž pa, če bomo hoteli, da bodo razprave uspešne, se ne bomo mogli zadovoljiti samo z razdelitvijo gradiva in pozivi za razpravo. Verjetno bi kazalo na posebnem seminarju ali razgovoru pripraviti nosilce razprave, ki bi gradivo tudi poljudno, vendar pa dovolj kvalitetno razložili delavcem oziroma članom sindikata. To so, še enkrat poudarjamo tudi oblike družbenoekonomskega in idejnopolitičnega usposabljanja članstva in na to v razpravi ne bi smeli pozabljati.

Na ta način bomo tudi lahko veliko prispevali h krepitvi vloge sindikata kot razredne politične organizacije delavcev v sistemu samoupravne demokracije.

SKRB ZA VEČJO VARNOST V PROMETU

(Nadaljevanje s 1. strani)

mandatu. Člani so se dogovorili, da bodo v okviru sveta delovali tri komisije in sicer: komisija za splošno varnost prometa, komisija za prometno vzgojo v vrtcih, osnovnih šolah ter srednjih šolah in komisija za predlaganje in odzvem priznanj in predlaganje nagrad, po potrebi pa bo delovala tudi propagandna komisija, ki bo skrbela tudi za večje stike z javnostjo.

Na seji so se tudi dogovorili, da bodo poslali dopis zdravstvenim delovnim organizacijam, da naj bi zdravniki pri pregledih vprašali pacienta tudi, če je voznik in posvetili nekaj več pozornosti tudi pregledu vozniških sposobnosti. Ugotavljajo namreč, da se kar 12 odstotkov nesreč zgodi zaradi uživanja zdravil.

Svet bo poslal tudi priporočilo postaji milice Jesenice in postaji prometne milice Kranj, naj bi organizirali akcijo za pregled kolesarskih izkaznic z namenom, da se poveča varnost v cestnem prometu.

Na seji so osrednjo pozornost namenili problematiki mentorstva za prometne vzgoje na osnovnih šolah. Od 1. oktobra dalje bo deloval pri vzgojno izobraževalnem zavodu na Jesenicah mentor za promet, katerega osnovna naloga bo spodbujati

aktivnost na tem področju na šolah, nikakor pa ne, da bi bil izključno odgovoren za vse delo na področju prometne vzgoje na šolah. Predvsem se morajo tudi učitelji zavedati, da so soodgovorni za varnost v cestnem prometu in da bodo temu posvetili tudi določeno pozornost, to pa še posebej velja za učitelje v novi šoli na Plavžu.

Vsekakor lahko upamo, da se bodo učitelji veliko bolj odzvali kot pa so se na sestanek, ki so ga pred kratkim sklicali in je bila udeležba porazna. Na šolah si morajo tudi prizadevati, da bodo prometni krožki res zaživeli, sicer pa tudi v republiki načrtujejo, naj bi prometno vzgojo bolj vključili v redni pouk.

Zavedati bi se morali, da se vzgoja začne predvsem doma in da morajo temu posvetiti veliko pozornost predvsem v družini, šola je lahko le dopolnilo temu. Skozi Jesenice pa tudi v drugih krajih hodi po cestah vsak dan več sto šolarjev, ki so nenehno izpostavljeni nevarnosti. Še posebno je to sedaj pereče na Plavžu, zato so poleg številnih znakov, ki vozniške opozarjajo na šolo in prehod pešcev, omejili hitrost na 40 km na uro. Podobno pa bi veljalo storiti tudi drugod, seveda pa samo znaki ne pomenijo dosti, če ne bo prisotna tudi večja prometna kultura vseh udeležencev v prometu. Rk

Ta čas, ko v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih tečejo razprave o preliminarnih — predhodnih osnovah družbenega plana za leto 1979, to je četrto leto srednjeročnega načrta, bi morali kar najbolj kritično in samokritično spregovoriti o mnogih vprašanih, oziroma problemih in slabostih, pa tudi pozitivnih premikih in dosežkih, da bi bili družbeni načrti resnično samoupravno oblikovani, vendar v optimalnih okvirjih možnosti in sposobnosti temeljnih organizacij združenega dela, oziroma delovne organizacije Železarna kot celota. Zelo kratkovidno bi ravnali, če bi v teh razpravah izhajali samo iz predlaganih ton in doseženih rezultatov v letošnjih devetih mesecih in morda še leto in dve nazaj, ne da bi se soočili s številnimi kazalci, ki so spremljali take ali drugačne rezultate.

Predvsem bi v razpravah morali izhajati iz tega, s kakšno stopnjo izkoriščenosti proizvodnih in drugih zmogljivosti ter delovnega časa so v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela dosegli take ali drugačne proizvodne rezultate. Kritična ocena nam bo pokazala, da imamo v teh treh kazalcih še izredno velike notranje rezerve, da bi bila produktivnost dela lahko pomembno večja in sploh proizvodni in poslovni rezultati, če bi te kazalce izboljšali le za nekaj odstotkov. S tem pa se seveda najtesneje povezuje vprašanje organizacije dela, s katero ne bi smeli biti nikdar tako zadovoljni, da bi menili, da se je ne da več izpopolniti in dograditi.

Kot jara kača se že leta in leta v naših sklepih vleče zahteva za izboljšanje izplena. Obstoja so celo izračuni, kaj za posamezno temeljno organizacijo združenega dela in delovno organizacijo pomeni le za odstotek izboljšani izplen, pa vendarle so pri vedno popolnejši tehnologiji v mnogih primerih možnosti še večje. V ta okvir sodi tudi analiza proizvodnih stroškov in sploh stroškov poslovanja, ki očitno naraščajo. Tudi o tem bi morali v obravnavah o preliminarnih osnovah družbenega plana in kasneje o predlogu plana, kritično in samokritično razmišljati na osnovi strokovnih kazalcev in ocen.

Tudi o varčevanju in sploh o odgovornejšem odnosu do dela in poslovanja je bila izrečena množica besed in napisanih ogromno sklepov in obvez. Žal pa je še vedno preveč besed in premalo dejanj, verjetno ravno zaradi množice besed, ki niso podkrepile s številkami, primerjavami in dejstvi. V nekem obratu so pred leti imeli na velikih panojih izpisane podatke, kaj pomeni za odstotek izboljšani izplen, za toliko in toliko odstotkov zmanjšana poraba energije in podobno. Tega ni več pa tudi sicer le verbalno in načelno o tem govorimo.

V razpravah o planih za prihodnje leto bi morali dovolj preudarno in kritično spregovoriti tudi o tem, kako uspešni smo bili v prilagajanju zahtevam tržišča, oziroma kako smo se obnašali do naših kupcev, tako v pogledu kvalitete, kakor v pogledu časovnih obveznosti. Ob tem bi morali dosti kritično obravnavati politiko cen in ne zapirati oči pred dejstvom, da smo letos dosti ugodne finančne rezultate dosegli ob višjih cenah, ne pa zaradi boljšega in kvalitetnejšega dela, zaradi boljše izkoriščenosti proizvodnih in drugih zmogljivosti ter delovnega časa.

»STALNO POVEČEVANJE PRODUKTIVNOSTI DELA, EDINA OSNOVA CELOTNEGA GOSPODARSKEGA VZPONA«

Dosti kritično vprašanje, ki se tesno povezuje z obsegom družbenega plana in njegovim izvrševanjem je odsotnost z dela, kjer je še posebno kritična bolezenska odsotnost, zaradi katere v utemeljitvah nemalokrat preberemo, da ni bil uresničen mesečni proizvodni načrt. Tudi v tem pogledu se nam zdi je še vedno preveč besed in ugotovitev in premalo konkretnih akcij in ukrepov, čeprav je bilo izrečenih že več dobrih predlogov.

Poleg soočenja s predlaganimi tonami in drugimi kazalci, bi morali spregovoriti tudi o tem, kakšna je v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni organizaciji kot celoti izkoriščenost znanja, tehničnih in tehnoloških dosežkov. Kakšne možnosti so še za nadaljni razvoj tehnologije na osnovi dosežkov sodobne znanosti, ki bi ga lahko uresničili z lastnimi silami. Ali je družbeno in materialno ustrezno vrednoteno strokovno delo, znanstveni prispevki ter izumiteljsko in racionalizatorsko delo.

V ta sklop vprašanj sodi prav tako ustrezno spodbujanje strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanje obstoječega sistema izobraževanja, skladno s potrebami gospodarstva in družbe. K obravnavi osnutkov planov sodi tudi vprašanje humanizacije dela in delovnih pogojev, kakor tudi vprašanje delovne kulture v širokem smislu besede. Zato bi poleg ton, morali plani vsebovati tudi konkretne naloge in akcije s tega področja, pri čemer ne bi smeli pozabiti, da sta izobraževanje in kultura, poleg drugega, bistvena dejavnika večje produktivnosti dela, razvoja ustvarjalnih sil, humaniziranja socialističnih samoupravnih odnosov in splošnega napredka družbe.

Ne nazadnje, bi morali tako ob preliminarnih osnovah planov, kakor tudi kasneje ob osnutkih, kritično spregovoriti o uresničevanju zakona o združenem delu, oziroma o uresničevanju dohodkovnih odnosov, kjer imamo prav tako še velik zaostanek. Zato ne bi smeli mimo dejstva, da je dovolj izgrajen in oblikovan sistem nagrajevanja po delu in rezultatih dela glavni spodbujevalec produktivnosti ter uspešnejšega upravljanja in učinkovitejšega poslovanja sploh. Sem sodi odločen boj proti pojavom uravnilovke ter neupravičenim razlikam, za katerimi ni ustreznega delovnega prispevka.

V vseh teh pa tudi drugih neomejenih vprašanih imamo v vseh temeljnih organizacijah združenega dela še izredno velike rezerve, vključno z neizgrajenim sistemom nagrajevanja po delu in rezultatih dela in sploh v nedograjenih dohodkovnih odnosih. Vse to pa seveda zahteva dovolj kritično strokovno analize s konkretnimi kazalci kar nam bo zanesljivo pokazalo, da smo sposobni še mnogo več in bolje kot dosegamo v letošnjem letu.

Ta vprašanja so se kakor rdeča nit vlekla v vseh referatih in razpravah na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, ki je v resoluciji poudaril: »... da je stalno povečevanje produktivnosti dela edina osnova celotnega gospodarskega vzpona, krepitve materialnega in socialnega položaja slehernega posameznika in učinkovitega reševanja mnogih bistvenih vprašanj v razvoju naše družbe...«

POPREČNI OSEBNI DOHODKI V AVGUSTU ZA MALENKOST NIŽJI OD JULIJSKIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

Število plačanih ur je v avgustu za 0,3 % večje, osebni dohodek na plačano uro pa je za 2,36 % nižji kot v juliju. Prevladujoč vpliv na manjši osebni dohodek na uro predstavljajo dodatki za delo na praznik, ki so v TOZD z neprekinjenim delovnim časom predstavljali znatno postavko v julijemskem osebnem dohodku. Večji pa je bil v juliju tudi dodatek za nedeljsko delo, ker je bila ena nedelja več.

Po TOZD in delovnih skupnostih pa izločimo le najbolj značilna gibanja osebnega dohodka.

TOZD Livarna presega julijsko višino za 407 din, oziroma 6,65 %. Proizvodni rezultati so bili dokaj dobri in temu primeren tudi nadpovprečni udinek in stimulacija za proizvodnjo. Vse to pa so dosegli ob 211,4 plačane ure na zaposlenega, kar pomeni, da so ob množici delavcev na dopustu morali prisotni žrtvovati kar precej prostega časa v prid svoji TOZD.

TOZD Jeklarna je v avgustu dosegla slab proizvodni rezultat in to se še kako močno odraža na njenem osebnem dohodku, ki je za 577 dinarjev na zaposlenega manjši kot v juliju. Poprečni udinek Jeklarne znaša 30,6 % in je skoraj 4 % manjši kot povprečni udinek Železarnice, istočasno pa je tudi stimulacija za proizvodnjo za 3 % manjša kot povprečno v Železarni. Razen tega pa je Jeklarna ena tistih TOZD, ki dela z neprekinjenim delovnim časom. Dva praznika in ena nedelja več kot v avgustu, pomeni v juliju povprečno 5 % višji osebni dohodek na zaposlenega. Tako je osebni dohodek na zaposlenega v TOZD Jeklarna v avgustu za 8,91 % manjši.

V sedmih organizacijskih enotah je sprememba glede na višino osebnega dohodka v juliju neznatna, saj znaša manj kot 1 %, v šestih TOZD pa je ta razlika večja od 4 %. Razen je omenjenih dveh so to: TOZD Plavž, Valjarna debele pločevine, Vzdrževanje in Energetika.

TOZD Plavž je dosegel zelo dobre rezultate v proizvodnji, zato znaša njegov udinek 39,78 %, stimulacija za proizvodnjo pa je povprečna: 7 %. Primerjava s predhodnim mesecem (43,94 % in 9 %) pa pokaže, da je bilo v avgustu doseganje obeh meril precej slabše. Tudi tu je vpliv neprekinjenega delovnega časa zelo velik, zato je TOZD kljub 1,7 plačane ure več, dosegla 295 din na osebo manjši OD kot v juliju. Kljub zmanjšanju pa se vpliv dobrih rezultatov še ved-

no kaže na višini osebnega dohodka, ki znaša 6.201 din in je tako za 214 dinarjev večji od povprečja Železarnice. Ob povprečnem doseganju proizvodnih rezultatov bi namreč TOZD Plavž po ustaljenih kriterijih pripadal manjši osebni dohodek od povprečja Železarnice.

TOZD Valjarna debele pločevine je povečala osebni dohodek na zaposlenega predvsem na račun stimulacije za proizvodnjo, ki je zaradi večje proizvodnje porasla s 3 na 9 %.

TOZD Vzdrževanje in TOZD Energetika je osebni dohodek padel zlasti zaradi neprekinjenega delovnega časa in iz tega izhajajočih dodatkov za nedeljsko in praznično delo.

Osebni dohodki v vsej predelavi in v delovnih skupnostih ne kažejo bistvenega premika. Omeniti velja le

Osnovni podatki gibanja osebnega dohodka:

obdobje	ur/os	din/h	din/os	povpreč. % učinka	indeks 1.77 = 100	indeks življ. stroškov
leto 1976	189,0	22,57	4.227	31,87	86,19	87,3
leto 1977	189,6	25,86	4.904	32,98	100,00	100,0
januar	192,2	26,29	5.052	35,26	103,02	108,2
februar	179,7	27,90	5.013	35,11	102,22	110,5
marec	190,7	26,88	5.127	34,07	104,55	111,6
I - III 1978	187,3	27,01	5.058	34,85	103,14	110,1
april	184,2	29,58	5.447	35,23	111,07	113,5
maj	190,6	29,45	5.613	34,23	114,46	113,6
juni	187,2	30,65	5.739	34,94	117,03	113,7
I - VI 1978	187,3	28,45	5.330	34,81	108,69	111,9
julij	190,8	32,03	6.109	34,10	124,57	115,7
avgust	191,3	31,29	5.987	34,46	122,08	117,3
I - VIII 1978	188,3	29,27	5.511	34,68	112,38	113,0

R. Penič

ZAKAJ TAKŠEN ODNOS?

V 34. številki Železarja je bil objavljen članek »ZAKAJ TAKŠEN ODNOS«, na katerega bi na kratko rad odgovoril.

V članku avtor navaja, da je delavstvo v tem obratu premalo seznanjeno o poteku del, ki potekajo v letnem obdobju, od remontov parnih kotlov do revizij parnih turbin in bi lahko ta dela vršili delavci iz obrata sami. S tem predvsem misli menjavo pregrevalnika pare parnega kotla I.

Najprej naj odgovorim o remontu kotla I, ko pisec trdi, da so o tem delavci premalo obveščeni. Namreč

redna remontna dela na kotlu so bila izvršena v predvidenem roku, čakalo pa se je na menjavo pregrevanja pare kotla I, katerega bi moralo zamenjati podjetje MINEL iz Beograda. MINEL je res obljubil in vleklo to delo dva meseca. To je kar precej dolga doba in bi vsak zainteresirani lahko zvedel zakaj zastoj, saj so vedeli to še v inštalaciji, ki je precej daleč stran. Naši posamezniki pa tega niso vedeli, čeprav se je na široko govorilo tudi na sestankih. Ne vem ali je res dolžnost vodje, da gre od enega do drugega in mu pove zakaj kotel stoji. Menim, da je tu prisotna tudi premajhna zainteresiranost posameznikov.

Na drugo vprašanje bi odgovoril takole. Če si predstavljamo delo pri menjavi pregrevalnika pare kotla I, vemo da to delo ni enako izdelavi železnih vrat ali ogrodja. Prvič je to tako delo, ki se izvaja v prostoru, v katerem človek še leži težko. V takem stanju se vari s pomočjo ogledala in ti zvari se zaradi goste razporeditve cevi ne dajo več popravljati. Drugič pa je to del kotla ki je izpostavljen visokemu tlaku in visoki temperaturi, zato mora biti izvajalec 100 % zanesljiv in za kvaliteto varov odgovarjati. Končno pa kvaliteto in izvedbo pregleda še republiški inšpektorat za parne kotle iz Ljubljane. In taka dela naj delajo ljudje brez prakse, brez atesta? Tistih nekaj ljudi pri nas, ki so zato sposobni, imajo pa dela čez glavo pri rednem vzdrževanju. Glede na vse to bi rad vedel, kdo bi hotel odgovarjati za taka nestrokovna dela, katere bi izvajali nestrokovnjaki?

Pisec omenja zakaj so se taka dela izvajala v preteklosti? Takrat je bilo v našem obratu delavcev dovolj, tako da novoprejeti delavci niso šli po enem tednu v turnus, temveč so bili vzdrževalci po deset, tudi petnajst let. Če se je tak delavec zanimal za delo, je lahko postal dober varilec in dober strokovnjak. Zaradi velike fluktuacije pa je danes to nemogoče. Včasih se je tudi gledalo, kakšen človek bo prišel v obrat, da bi naknadno postal kurjač ali strojnik. Danes pa v kolikor v nekem obratu nekdo ne ustreza, ga pošljejo v toplotno energijo. Tako je pokazala praksa. Zato v celoti podpiram mnenje in delo tov. Gasarja, ki zagovarja zanesljivo in varno delo, katero je garanterano s strani izvajalca, kateremu lahko tudi reklamira nekvaliteto izvedenih del.

Radoveden sem kakšno vprašanje bi prišlo iz vodstev TOZD in DS ter Železarnice, če bi se eden od teh agregatov moral ustaviti sredi največje zime in kurilne sezone, zaradi nestrokovno izvedenih del.

Jože Kunšič

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 18. 9.	SLIVNIK ALOJZ	NEČIMER FRANC
TOREK - 19. 9.	NOVAK FRANCI	BERNIK FRANC
SREDA - 20. 9.	ISKRA BRANE	SVETINA BOGOMIR
ČETRTEK - 21. 9.	PETERNEL JANEZ	KAVČIČ IVAN
PETEK - 22. 9.	ROTAR VINKO	ERZEN STANE
SOBOTA - 23. 9.	RAVNIK JOŽE	ZIDAR JOŽE
NEDELJA - 24. 9.	TRONTELJ MARJAN	PRISTAVEC BOŽIDAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 18. do 23. septembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. obratna ambulanta - dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta - dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
Popoldan: III. obratna ambulanta - dr. med. Želimir Cesarec.
V soboto, 23. septembra, samo dopoldan III. obratna ambulanta - dr. med. Želimir Cesarec

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta - v. den. Viktor Stražišar
Popoldan: II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej.
V soboto, 23. septembra, samo dopoldan I. zobna ambulanta - v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

PERSONALNE VESTI - AVGUST

V mesecu avgustu je sklenilo delovno razmerje 129 delavcev, delovno razmerje pa je prekinilo 157 delavcev.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI:

Jakob Beravs - 1920 - valjarna debele pločevine - 35 let, Avgust Klinar - 1918 - FRS - 35 let, Mladen Nikšič - 1927 - Žičarna - 12 let, Jože Rozman - 1922 - vzdrževanje - 33 let, Jovan Samardžija - 1930 - Jeklarna - 15 let, Maks Šilar - 1914 - valjarna žice - 33 in pol let, Albin Šorl - 1922 strojne delavnice - 38 let, Ivanka Zima - 1923 Družbena prehrana - 28 in pol let, Janez Zupan - 1919 - OTK - 33 let, Anton Zupanc - 1924 - Jeklarna - 25 let v Železarni.

INVALIDSKO UPOKOJENI:

Boris Bem - 1923 - Hladna valjarna Jesenice - 32 let, Franc Hudovernik - 1930 - Livarna - 28 let, Stefan Jevšček - 1924 - Hladna valjarna Jesenice - 33 let, Hilda Mencinger - 1929 - Elektrode - 30 in pol let, Alojzija Mertelj - 1928 - Žičarna - 24 let, Franc Tomažin - 1920 - valjarna profilov - 32 let in Ivan Uranjek - 1924 - Žičarna - 28 let v Železarni.

VSEM UPOKOJENIM SODELAVCEM ŽELIMO, DA BI DOLGO UŽIVALI ZASLUŽENI POKOJ.

ODŠLI V JLA:

Husein Aščič - 1959 - Jeklarna, Ivan Babič - 1959 - Energetika, Ismet Bahtić - 1959 - Transport, Čazim Behaderović - 1959 - Profilarna, Jože Bele - 1959 - valjarna profilov, Sahbaz Bešić - 1959 - Transport, Alojz Burja - 1953 - nabavni sektor, Borut Cegnar - 1956 - Vzdrževanje, Branko Cesar - 1955 - FRS, Arif Čehajić - 1957 - Jeklarna, Božidar Černe - 1951 - Vzdrževanje, Marjan Čuden - 1959 - Remontne delavnice, Merzut Dautović - 1958 - Vzdrževanje, Stefan Dolar - 1958 - valjarna Bela, Fuad Džamastagić - 1958 - Jeklarna, Jože Ertl - 1959 - OTK, Ivan Fekonja - 1956 - RTA, Miro Glogovac - 1952 - Vzdrževanje, Anton Golja - 1958 - Vzdrževanje, Sašo Gruškovnjak - 1959 - Elektrode, Marko Hočvar - 1959 - Profilarna, Jože Hribar - 1953 - Vzdrževanje, Gorazd Jeršin - 1959 - Družbena prehrana, Darko Jonke - 1958 - Hladna valjarna Bela, Hilmiya Kadić - 1959 - Energetika, Branko Koprivec - 1957 - Vzdrževanje, Srečko Korbar - 1959 - Hladna valjarna Bela, Bojan Kos - 1959 - Vzdrževanje, Zdravko Košir - 1958 - Hladna valjarna Bela, Milan Kovačević - 1958 - Hladna valjarna Bela, Leopold Krašovec - 1959 - Transport, Branko Lipnik - 1958 - Jeklovlek, Žarko Lozar - 1954 - SEO, Rade Mitkov - 1959 - Livarna, Šefik Mustafi - 1957 - Hladna valjarna Jesenice, Marko Odar - 1959 - Vzdrževanje, Bojan Oblak - 1958 - Strojne delavnice, Silvo Poljanšek - 1951 - sektor novogradnje, Mato Pranič - 1959 - Strojne delavnice, Branko Prešeren - 1959 - OTK, Drago Škoda - 1956 - Vzdrževanje, Igor Pust - 1958 - OTK, Mensur Rebihić - 1957 - Transport, Aleksa Savič - 1958 - Žičarna, Suad Selimović - 1959 - Energetika, Marjan Skumvač - 1959 - Remontne delavnice, Zdravko Sodja - 1957 - OTK, Dušan Šmid - 1955 - Remontne delavnice, Drago Šorl - 1955 - Kadroviški sektor, Branko Tkalec - 1959 - Energetika, Božo Trbara - 1958 - Profilarna, Florjan Velikajne - 1954 - FRS, Dušan Vidmar - 1959 - Vzdrževanje, Šerif Vilić - 1959 - Strojne delavnice, Ljubo Vončina - 1959 - Strojne delavnice, Božo Zajc - 1955 Hladna valjarna Bela, Vekoslav Zakrajšek - 1951 - Kadroviški sektor, Borut Žvelc - 1959 - valjarna žice in profilov.

VABILO UPOKOJENI CEM

Odbor osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo, razvoj in novogradnje vabi upokojene sodelavce na piknik, ki bo v soboto, 16. septembra, ob 10. uri na Kresu nad Koroško Belo.

V primeru slabega vremena bo piknik v soboto, 7. oktobra.

OBISK ZAGREBSKEGA VELESEJMA

V torek, 19. septembra, prireja zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice obisk ZAGREBSKEGA JESENSKEGA VELESEJMA.

Odhod z avtobusom bo ob 6. uri izpred parkirnega prostora železarnice Jesenice.

Prevoz in vstopnico plača ZIT občine Jesenice.
Interesenti naj koristijo svoj redni letni dopust. Prijave zbira Miloš Piščanec, tel. št. 441, do petka, 15. septembra, do 12. ure.

IO ZIT občine Jesenice

ZDRUŽEVANJE DELOVNIH ORGANIZACIJ MERKUR IN UNIVERSAL

Izvršni svet skupščine občine Jesenice je na svoji 16. seji največ pozornosti namenil elaboratu o družbenoekonomski upravičenosti združevanja delovnih organizacij Merkur in Universal. Obširni razpravi je sledil enovit sklep, da je predvidena integracija koristna in pomembna in jo zato izvršni svet v celoti podpira.

Neposredni predlogi za združitev navedenih delovnih organizacij so bili podani v aprilu letos. Posebna strokovna grupa, ki je bila imenovana iz predstavnikov Merkurja in Universal, je nato pripravila elaborat o utemeljenosti združevanja, prav sedaj pa se izteka javna razprava o tem dokumentu. Predvidoma bodo že ob koncu septembra delavci z referendumom odločili ali bo do integracije prišlo.

Bistvena vprašanja, ki jih elaborat razrešuje, se nanašajo na področje preskrbe, katera bi se nedvomno izboljšala. Pri tem gre predvsem za izboljšanje oskrbe z gradbenim materialom in blagom široke potrošnje preko nove maloprodajne enote na Jesenicah, možnosti za razvoj zunanje trgovine na Jesenicah ter celovitejšje ponudbe z izdelki črne metalurgije.

Sestavljali elaborata menijo, da bi bila najustreznejša organiziranost nove OZD delovna organizacija, kar pomeni, da bi sedaj enovita delovna organizacija Universal postala TOZD Merkurja. Glede notranje organiziranosti TOZD Universal je pričakovati usklajitev z ostalimi TOZD Merkurja. Kar zadeva glavno dejavnost Universal, bo ta še vedno izhajala iz nakupa in prodaje blaga na debelo, predvsem železnine in kovinskega blaga, gradbenega materiala, drv, premoga itd., in se tako bistveno ne bo spremenila. Pomembna ugotovitev, ki izhaja iz elaborata je ta, da naj bi se promet Universal povečal za 51 %, v grupi črna metalurgija pa celo za 77 %. Predvideva se, da bo promet Universal v letošnjem letu znašal milijardo 440 milijonov din. Kot je bilo že omenjeno, naj bi na Jesenicah zgradili novo prodajalno. Na približno 2000 kv. metrim pokrite in 3000 kv. metrim nepokrite površine bi ponudba zajemala predvsem izdelke črne metalurgije, barvne kovine, gradbeni material itd.

Seveda ta kratki izvleček iz obsevnega in strokovno dobro izdelanega elaborata ne more dati popolne

Z gradbišča konti-lypa.

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

13. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNA

Predsednik odbora za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne Anton Dežman, je 5. septembra sklical 13. sejo odbora in predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov zadnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o opravljenih službenih potovanjih v tujino in razno.

Člani odbora so pri pregledu sklepov zadnje seje ugotovili, da so sklepi v celoti izvršeni. Sklepa 2.1. in 2.2. prejšnje seje se spremenita, oz. dopolnita na predlog Gospodarske zbornice Slovenije, kamor je pravilnik o strokovnih in vodilnih delih in nalogah pri opravljanju

zunanjetrgovinskih poslov poslala pravna služba železarne Jesenice. V zvezi s tem so bile opravljene ustrezne korekture, s tem da za vsa opravila vodijo ostaneta dva možni stopnji izobrazbe, in sicer visoka in višja, za referente pri devizno-finančnih poslih pa je pogoj srednješolska izobrazba.

TOZD Žičarna

19. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Bogdan Marinkovski je sklical v petek, 1. septembra, 19. redno sejo delavskega sveta. Uvodoma je delegate seznanil z izvajanjem sklepov zadnje seje. Ugotovili so, da je večina sklepov realizirana, nekateri pa se še izvajajo.

Delegati so bili v nadalje seznanjeni z izvajanjem ukrepov za ureditev stanja v patentirnici. Nekateri ukrepi so bili že izvedeni, medtem ko se drugi še izvajajo. Doseženi pozitivni rezultati zahtevajo nadaljnje akcije, zato so sprejeli še naslednje sklepe:

- takoj se uvede obvezno tehtanje gotove patentirane žice in odpadkov,
- na vsaki dnini se izbere varilca, katerega naloga je varjenje koncev žice,
- uredi se redno in preventivno vzdrževanje na osnovi tekočega obveščanja asistenta za delovne naprave pisno v raportni knjigi,
- stalno se mora vzdrževati vsaj normativni stalež in urediti pristop v garderobne prostore le v času menjave dneve,
- popravilo varilnih aparatov se izvaja redno tedensko,
- asistent za delovne naprave skrbi za primerno zalogo rezervnih delov in uvajanje tehničnih izboljšav,
- vodja proizvodnje je zadolžen da poveča nadzor nad delom delovodij v patentirnici.

V primeru neizpolnjevanja sprejetih ukrepov so bili delegati mnenja, da to pomeni kršitev delovne obveznosti, o čemer naj dokončno odloča disciplinska komisija.

V nadaljevanju so obravnavali analizo uresničevanja srednjeročnega plana Železarne v letu od 1976 do 1977, ter oceno do leta 1980. Na to delegati niso imeli pripomb. Nekoliko nelogično pa izhaja ocena proizvodnje za leto 1979-1980 glede na ugotovitev, da s projektom patentirane žice kasnimo in pred letom 1981 ni mogoče pričakovati njegove realizacije.

Obravnavali so predloge samoupravnih sporazumov o ustanovitvi občinske in medobčinske skupnosti za zaposlovanje, samoupravnega sporazuma o inovacijah v SOZD Slovenske železarne, samoupravnega sporazuma o merilih in postopkih za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino, sporazuma o posebnih finančnih službi in samoupravnega sporazuma o združenju organizacij združenega dela v poslovno skupnost proizvajalcev in predelovalcev vlečene žice v Jugo-

slaviji. Vsi sporazumi so bili na zborih delavcev obravnavani in nanje ni bilo pripomb.

Sklenili so, da se skliče zbor delavcev TOZD Žičarna, na katerem bodo obravnavali samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci temeljnih organizacij in delavci skupnih služb SOZD Slovenske železarne.

Delegati so bili seznanjeni z namenom združevanja sredstev amortizacijskih zamenjav in soglašali s sklepom odbora za gospodarstvo za združevanje sredstev. Sprejeli so tudi informacijo o sanacijskih ukrepih za odpravo poslovne izgube v TOZD HV Bela.

Odškodninska zahtevka Husrefa Bešlića in Borislava Dončiča je delavski svet zavril, istočasno pa pooblastil pravno službo za reševanje odškodninskega zahtevka po pravni poti.

B. J.

19. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V sredo, 30. avgusta, je predsednik Ciril Resman sklical 19. redno sejo odbora za gospodarstvo. Člane odbora je seznanil z realizacijo sklepov zadnje seje.

Najprej je odbor potrdil operativni plan za mesec september, ki predvideva 5.900 ton vlečene žice in je enak družbenemu planu.

V nadaljevanju so sprejeli poročilo o proizvodnih rezultatih doseženih v mesecu juliju. Proizvedeno je bilo 4.850 ton, vendar plan ni bil dosežen zaradi prevelike odsotnosti delavcev in pomanjkanja žice določenega asortimenta.

Člani odbora so za izboljšanje proizvodnih rezultatov sprejeli sklep, naj se novim delavcem v žičarni II. nudi več strokovne pomoči s strani delovodij in sodelavcev, predvsem v začetnih mesecih. Sklenili so tudi, da naj se bolj kritične primere neracionalnega izkoriščanja delovnih strojev obravnava na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

Odbor je bil pisno seznanjen s poročilom o izvrševanju delovnih ciljev in ga brez pripomb v celoti potrdil.

Potrdil je tudi predlog nagrad v višini 3.568 dinarjev sodelavkam v previjalnici VAC žice za dodatno delo pri razkladanju embalaže in

Službena potovanja v tujino je odbor odobril naslednjim sodelavcem: Petru Kuncu, za potovanje v ZDA, Stefanu Ščerbiču in Janezu Faletiču v Sovjetsko zvezo, Borisu Bregantu, Emilu Azmanu in Stanku Čopu v Sovjetsko zvezo, v Sovjetsko zvezo pa bo potoval tudi vodja TOZD Plavž Lado Šketa. Na Norveško sta potovala Marjan Endliher in Stane Eržen, Janez Arh in Avguštin Novšak pa bosta potovala na Švedsko.

Ocene o uspešnosti službenih potovanj, ki jih je prisotnim posredoval predsednik odbora, so člani sprejeli brez pripomb.

Ker je bilo ob posredovanju in uresničevanju sklepov samoupravnih organov TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije doslej nemalo težav, je oddelek za organizacijo dela v sodelovanju s člani poslovnega odbora, kadrovskega in splošnega sektorja, centrom za proučevanje samoupravljanja in informiranje, in nekaterimi vodji TOZD pripravil navodilo za postopek posredovanja in uresničevanja sklepov samoupravnih organov. V krajši razpravi je odbor osnutek sprejel brez pripomb, s tem, da se osnutek omenjenega navodila napiše v čistopisu in vloži v register organizacijskih predpisov.

Odbor je nato obravnaval posamezne vloge organizacij in društev ter vzel na znanje zahvali Društva upokojencev Jesenice in Zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918-1919 za odobreno finančno pomoč.

Na koncu seje je vodja splošnega sektorja Dušan Stare prisotne seznanil s poročilom opravljenih službenih potovanj za mesec avgust, s poročilom o predvidenih obiskih tujih delegacij v septembru, z informacijo o izdelanem pregledu inozemskih gostov v letu 1977 in v I. polletju 1978 ter z informacijo o obiskih tujih poslovnih gostov in opravljenih ekskurzijah v Železarni, o obisku skupin v tehniškem muzeju ter izdaji knjig in umetniških map v času od pretekle do današnje seje.

Z. B.

TOZD Vzdrževanje

18. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Člani odbora za gospodarstvo TOZD Vzdrževanje so se sestali na 18. redni seji 30. avgusta. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da je bila že imenovana grupa za izdelavo poslovnika za spremembo dejavnosti pri vzdrževanju žerjavov. Svoje delo mora zaključiti do 30. septembra, do 20. oktobra pa naj bi se osnutek dopolnil. Poslovnik mora biti koncem meseca oktobra sprejet na odboru za gospodarstvo pri DS Železarna.

Poročilo o stanju naprav v kritičnih TOZD je bilo pripravljeno z osebnimi zadolžitvami odgovornih. Pri pregledu izvajanja ter zadolžitve je odbor ugotovil, da se za TOZD Bluming-štekler in TOZD Valjarna žice ne izvajajo po programu in zahteva od odgovornih, da hitreje rešujejo naloge. Realizacija zadolžitve za TOZD HV Bela pa poteka po programu.

Iz pregleda izvajanja pogodbenih del je razvidno, da je v vzdrževanju jeseniških obratov delo že zaključeno in lomilec okujine že obratuje. Popravilo krožnih vodil še traja. Kompletiranje hladnega navijalca je zaključeno in je pogodbeno delo pripravljeno za obračun.

Poročilo o koriščenju sredstev AZ za TOZD Vzdrževanje je podal vodja. Odbor predlaga vodjem področij, da naj posamezne pozicije v okviru možnosti čimprej realizirajo. Pospešeno je potrebno naročiti predvsem dražje orodje, ki bi omogočalo kvalitetnejše vzdrževanje.

Iz finančno-tehničnega poročila za mesec julij je razvidno, da je stanje dosti kritično, ker je bilo narejenih manj rednih ur in planiranih nadur. Vzrok je večja odsotnost z dela.

Stroški se povečujejo prav na vseh področjih vzdrževanja. Zvišanje je pri izdelavih OD, pri pomožnih OD in pri ostalih OD. Največje pa je zvišanje pri plačani odsotnosti.

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Vzdrževanje je 4. septembra sklical 15. redno sejo. Sklepi zadnje seje so bili realizirani, razen sklepa 7.2, ki je še v izvajanju.

Obravnavali in soglasno so sprejeli samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske skupnosti za zaposlovanje Jesenice in samoupravnega sporazuma o ustanovitvi medobčinske skupnosti za zaposlovanje Gorjenske.

Delavski svet je obravnaval in sprejel samoupravni sporazum o inovacijah v SOZD Slovenske železarne. Delegatom pa je bila tudi obrazložena vsebina samoupravnega sporazuma o merilih in postopku za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino. Soglašali so, da TOZD k temu sporazumu pristopi.

Delavski svet je bil soglasen, da se združijo sredstva za dva projekta po predlogu sektorja novogradnje, in sicer:

- za povečanje obsega izgradnje I. faze strojnih delavnic,
 - za združevanje amortizacijskih sredstev za TOZD Remontne delavnice,
 - s priporočilom, da se po zaključku izgradnje I. faze strojnih delavnic, preveri možnost preselitve dela delavnice na Javorniku. S tem bi pridobili dodaten prostor za potrebe vzdrževanja Javornik.
- Finančno-računski sektor je posredoval v obravnavo predlog o delnem izplačilu akontacije osebnega dohodka pred izplačilnim dnem in potrdil sklepe v posredovani obliki.

Odbor je bil seznanjen s problematiko pri menjavi ogrodja Jumping tria zaradi žerjavov, ki so pogosto vzrok za podaljšanje remonta. Delo z dvema žerjavoma je dosti nevarno in vzdrževanje ne more odgovarjati za morebitne poškodbe. Odbor naroča, da se v tem smislu dostavi na vodstvo TOZD Valjarna žice in profilov obvestilo, naj pospeši nabavo ustreznega žerjava.

Iz poročila vodje TOZD o izvajanju delovnih ciljev je odbor ugotovil, da so bili razčlenjeni tudi delovni cilji za vzdrževanje v TOZD Plavž in TOZD Jeklarna. Realizirani pa so že bili:

- izdelava programa unifikacije sklopov na žerjavovih in vlagalnih strojih v jeklarni,
- usposobitev naprave za preizkušanje hidravličnih elementov,
- zamenjava uvoženih olj z domačimi.

Odbor ni imel bistvenih pripomb na predlog sektorja novogradnje o združevanju sredstev za povečanje obsega I. faze izgradnje novih strojnih delavnic in predlog o združevanju sredstev za TOZD Remontne delavnice.

Ob zaključku seje je odbor še potrdil izplačilo enkratne nagrade v višini po 1.000,00 din štirim delavcem TOZD Vzdrževanje. Nagrade so bile odobrene na predlog vodje TOZD.

Delegati so soglašali, da od 1. septembra 1978 dalje velja povišanje nagrade za opravljanje dežurstva v višini:

- dnevno dežurstvo od 14. do 18. ure 185,00 din,
 - nočno dežurstvo od 18. do 6. ure zjutraj, s tem da je dežurni naslednji dan prost in se mu beleži dnina 245,00 din,
 - dnevno dežurstvo na dela prost dan, ki traja od 6. do 18. ure 540,00 din,
 - nočno dežurstvo na dela prost dan ali dežurstvo na državne priznike (dnevno in nočno) 610,00 din.
- Delavski svet je obravnaval in potrdil predlog oddelka za nagrajevanje o spremembi normativov v TOZD Vzdrževanje.

Na seji so obravnavali stanovanjski problem strugarja v vzdrževanju jeseniških obratov Asima Halimovića in vprašanje posredovali v nadaljnje reševanje delavskemu svetu Železarne s priporočilom, da se vloga ugodno reši, ker je za TOZD še prav posebej kritično pomanjkanje kadra tega profila.

Zaradi nesklepnosti ob zaključku seje ni bil sprejet končen sklep na pritožbo vzdrževalcev iz vzdrževanja jeseniških obratov, zoper odločbo skupne disciplinske komisije, zato bo ta primer ponovno obravnavan na prihodnji seji.

CB

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden nam je 36 samoupravnih delovnih skupin poslalo zapisnike s svojih sestankov. Skupine še vedno najpogostejše razpravljajo o samoupravnem sporazumu o posebni finančni službi v železarni Jesenice, oziroma sprejemajo na zborih samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti med delavci temeljnih organizacij in delavci delovne skupnosti skupnih služb Slovenske železarne. Dostikrat so obravnavale tudi ožjo obratno problematiko, nekoliko manj pogosto pa vprašanje srednjeročnega razvoja letnega ali mesečnega plana ter poslovanje v prvem polletju.

Kljub temu pa je videti, da se v Železarni nismo držali rokov, ki so bili predvideni za obravnavanje, oziroma za sprejem navedenih sporazumov. Tako po naših evidencah, ki jih vodimo na podlagi prejetih zapisnikov, ugotavljamo, da v TOZD Strojne delavnice o samoupravnem sporazumu o posebni finančni službi delovne skupine sploh še niso razpravljale. V TOZD Plavž o sporazumu še ni razpravljalo šest delovnih skupin, v TOZD Vzdrževanje devet, v TOZD Remontne delavnice 12, v TOZD Valjarna žice in profilov štiri (od devetih) in v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnjo šest delovnih skupin - če omenimo le najbolj »kričiče« primere. Ob tem pa kaže ponovno poudariti, da je javna razprava o tem sporazumu obvezna in da moramo zato referendurno o njem odločiti.

Oubenom, ko ugotavljamo, da razprava o sporazumu o posebni finančni službi v TOZD Plavž slabo poteka, pa moramo reči, da so tu že vse delovne skupine na zborih obravnavale samoupravni sporazum o pravicah in obveznostih med delavci temeljnih organizacij in delavci skupnih služb Slovenske železarne. Brez pripomb ga je sprejela že tudi SDS plavž 3, ki je razen tega obravnavala tudi analizo srednjeročnega plana Železarne in opozorila na slabo poslovanje kanton in na visoke cene nekalitnih jedil.

V TOZD Jeklarna sta samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela obravnavali še SDS kamnolom Trebež in SDS elektropeč 1. Slednja opozarja v zvezi z njim na stalno rast neproizvodnih delovnih mest. V zvezi z obratno problematiko pa je bilo na sestanku skupine govora o slabem vzdrževanju

žlebov, nadalje, da bi bila za varen premik v livni jami potrebna sirena in premikač pred kompozicijo (semafor ne ustreza), da je potrebno popraviti jamo za kokile, popravilo kokil pa prenesti na nasip, ker je v livni jami premalo prostora. Razen tega bi bilo potrebno popraviti 20-tonski žerjav ter zamenjati lestev v žlindrini jami na elektropeču, na stroju za odžlindranje pa zamenjati kolesa. Delavci so mnenja, da se žlindrine jame ne sme čistiti s strojem, ker prihaja sicer do zastoja na peči. Poudarjajo, da se mora stene čistiti sproti.

V TOZD Profilarna so SDS vodstvo, profilarna 3 in predelava profilarne na skupnem zboru potrdile omenjeni sporazum ter obravnavale še sporazum o inovacijah v SZ ter različne vidike izvrševanja plana. V septembru se bo treba potrditi, da bi nadoknadili izostanek I. in II. tromesečja. Posamezniki so se ob tej priložnosti pritožili tudi nad delom zobozdravstvene službe v ambulantni Železarni, saj nekateri čakajo na popravilo zob tudi po leto ali več.

Delavci TOZD Vratni podboji so na zboru sprejeli predlog spremembe organizacije svoje temeljne organizacije.

Od SDS brusilnica 3 iz TOZD Jeklovlek smo prejeli dva zapisnika. Skupina je obravnavala oba sporazuma, posebej pa se je zaustavila še ob vprašanju visoke bolezenske odsotnosti, ki zelo otežuje proizvodnjo. Vodstvu TOZD je predlagala, da skupaj z zdravstveno službo analizira vzroke. Skupina je tri svoje sodelavce predlagala za vpis v šolo za metalurške delavce.

Tudi SDS samotarna iz TOZD Elektrode na navedena sporazuma ni imela pripomb. Skupina opozarja na nevarnost, da se lahko poruši streha nad mlino ob minimalnih snežnih padavinah, ker je del strešne konstrukcije zlomljen že od minule zime.

Samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela z delavci skupnih služb SZ sta soglasno sprejeli na skupnem zboru tudi SDS strugarne valjev Javornik in Bela (TOZD Strojne delavnice). Delavci so bili seznanjeni s polletnim poslovanjem ter opozorjeni na spoštovanje požarnovarnostnih predpisov. V zvezi z delovanjem delegacij so bili mnenja, da so povratne informacije nezadovoljive, vodja oddelka pa je predlagal, da bi delegati poročali delovni skupini o svojem delu vsaka dva meseca. Razen tega so razpravljali še o zbiranju odpadkov barvnih kovin, o disciplini in boljšem izkoriščanju delovnega časa itd.

SDS priprava dela iz TOZD Remontne delavnice je razpravljala o obeh sporazumih, medtem ko je SDS hidravlika in pnevmatika obravnavala ožjo obratno problematiko. Ta skupina zahteva predvsem čim hitrejšo rešitev svoje prostorske

problematike in opozarja, da je delavnica premajhna že sedaj, ob dejstvu, da se postavljajo v njej številne in razmeroma velike hidravlične naprave. Razen tega skupina meni, da je sedanja kategorija za nekatere izrazito strokovne profile vzdrževalcev hidravlike in pnevmatike glede na zahtevnost njihovega dela in v primerjavi z nekaterimi drugimi delavci prenizka. Skupina pričakuje odgovor ustrezne službe v zvezi s slabo kvaliteto zaščitnih sredstev (npr. kakaj se hlače po pranju preveč skrčijo).

V temeljni organizaciji Vzdrževanje se je sestala SDS vodstvo. Na oba samoupravna sporazuma ni imela pripomb. Pri obravnavanju uspešnosti poslovanja svoje temeljne organizacije pa je pogrešala podatke, ki bi omogočali primerjavo z ostalimi TOZD Železarnami.

V TOZD Energetika so se sestale tri SDS: elektroenergetika 2, 3 in 4, ki so obravnavale samoupravni sporazum o posebni finančni službi. V TOZD Transport pa šest SDS. Vse so obravnavale oba samoupravna sporazuma.

Iz delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve smo prejeli štiri zapisnike SDS, in sicer od SDS nabava 1, 2 in 3 in od SDS prodaja. Skupine so večinoma obravnavale oba samoupravna sporazuma in ju, z izjemo SDS nabava 1 (ki je imela pripombe na sporazum o svobodni menjavi dela z delavci skupnih služb SZ), sprejeli brez pripomb.

V delovni skupnosti za splošne in kadrovske zadeve ter informiranje so se sestale tri delovne skupine, in sicer SDS socialnega in zdravstvenega varstva, SDS sekretariat in SDS splošna administracija. Vse so obravnavale sporazum o svobodni menjavi dela z delavci skupnih služb SZ. SDS oddelka za zdravstveno in socialno varstvo je med drugim spregovorila tudi o zaposlovanju invalidov in opozorila, da je vsaka TOZD dolžna svojim invalidom preskrbeti ustrezno zaposlitev. Skupina je razen tega sklenila, da bo njihov oddelek izdeloval mesečne analize bolezenske odsotnosti vseh TOZD in delovnih skupnosti Železarne in, če ta presega poprečje Železarne, z rezultati seznanjal prizadete. O bolezenski odsotnosti je bilo med drugim govora tudi na zboru SDS oddelka splošne administracije. Skupina podpira sklep delavskega sveta svoje delovne skupnosti, da se odsotnost z dela obravnava po vrstah vsake tri mesece.

Od delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnjo smo prejeli šest zapisnikov. Štiri skupine so obravnavale oba samoupravna sporazuma. Posamezne pa so obravnavale še vprašanje kategorizacije in ožjo notranjo problematiko.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

MIRO KOČEVAR — DELEGAT ZA KONGRES ZSMS

Biti delegat na kongresu je odgovorna naloga, ki obvezuje, je pa tudi priznanje za dosedanje delo in aktivnost. Z jeseniške občine se bo kongresa udeležilo deset delegatov, v razpravi pa bosta sodelovala predsednica koordinacijskega sveta železarnice Jesenice Marija Pagon in predsednik konference mladih delavcev pri občinski konferenci ZSMS Miro Kočevar, član kolektiva TOZD TEL — Iskra na Bl. Dobravi, o katerem bo v tem sestavku tekla beseda.

Miro Kočevar je bil rojen 16. 11. 1951 v delavski družini. Po osnovni šoli je nadaljeval študij na srednji tehnični elektro šoli in se zaposlil v Iskrvi v Kranju.

Študij je ob delu nadaljeval na mariborski višji tehnični šoli ter po enem letu dela v proizvodnji, prišel z delom na razvoju telefonije v razvoju. Kmalu po formiranju TOZD TEL na Blejski Dobravi, se je zaposlil v tej TOZD, kjer dela še danes na delovnem mestu vodje tehnične kontrole.

Tako kot se je uspešno vključil v naloge in opravila na dosedanjih delovnih mestih, tako se je tudi ustvarjalno in uspešno aktivno vključil v družbenopolitično delo ter samoupravljanje.

Bil je predsednik OO ZSMS Krajevne skupnosti Trboje, član OO ZSMS v razvojnem oddelku, predsednik OO ZSMS TOZD TEL na Blejski Dobravi, predsednik konference mladih delavcev pri občinski konferenci ZSMS Jesenice ter član predsedstva OK ZSMS Jesenice.

Njegove sedanje najpomembnejše družbenopolitične dolžnosti so: predsednik občinske konference mladih delavcev, član OK ZKS Jesenice, član družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice, član občinske statutarne komisije, član sveta ZK Iskra Elektromehanika ter član predsedstva OO ZSMS TOZD TEL. V zvezo komunistov je bil sprejet leta 1975.

Miro Kočevar bo na kongresu razpravljaj o družbenoekonomskih odnosih. Na vprašanje, kako ocenjuje družbenoekonomske odnose sedaj, je odgovoril: »Moram poudariti, da so družbenoekonomske odnose v razvoju, da se sicer izvajajo določila zakona o združenem delu, vendar se prenekatere stvari urejajo preveč formalno. Zavedati pa se seveda moramo, da je le-to dolg proces. V svojem referatu bom govoril o mladih in njihovem vključevanju v družbenoekonomske odnose.«

Na vprašanje, kako ocenjuje vključevanje mladih v družbenoekonomske odnose v jeseniški občini, da so mladi z zakonom o združenem delu seznanjeni, vendar so dali prevelik pomen kadrovski politiki, štipendiranju, medtem ko v bistvo dohodkovnih odnosov vse premalo zahajajo. Dogaja se celo, da bista ne poznajo. Seveda ni krivda pri mladih samih, premalo je povezav in družbenopolitičnega izobraževanja.

Tov. Kočevar je na vprašanje, kako ocenjuje delo mladinske organizacije v TOZD TEL na Bl. Dobravi, dejal: »Mladi se poskušajo vključevati po najboljših močeh in zmožnostih. Kažejo se napor pri idejnopoličnem usposabljanju mladih, saj so že organizirali nekaj seminarjev, šest mladincev pa je uspešno zaključilo mladinsko politično šolo. Mladi so aktivni tudi na področju informiranja — izdajajo glasilo BILTEN. Omeniti moram uspehe na kulturnem področju in ob pravih na volitve, referendume oz. zbore delavcev. Vključujejo se v splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito in obujajo spomine na revolucionarne tradicije NOB z manifestativnimi akcijami, pohodi po graničarskih poteh ter vsakoletnimi srečanji z graničarji.

Aktivni so tudi na prostovoljnih delovnih akcijah, tako lokalnih, kakor tudi republiških in zveznih. Lansko leto so bili na Posočju, letos pa naš mladinec dela na zvezni akciji Samac—Sarajevo. Prav gotovo lahko trdim, da si je OO ZSMS TOZD TEL že ustvarila svoj položaj, kot ena od družbenopolitičnih organizacij v TOZD, saj se je v preteklosti prevečkrat dogajalo, da so bili mladi potisnjeni ob rob. Ne samo, da se kaže vpliv mladih pri delu samoupravnih organov, temveč je potrebno pohvaliti tudi vedno bolj aktivno delo in sodelovanje z osnovno organizacijo sindikata in zvezo komunistov.«

Glede na to, da je tov. Kočevar tudi v tem mandatu predsednik konference mladih delavcev pri OK ZSMS Jesenice, sem ga prosil, da pove še nekaj misli o delu, vključevanju v zvezo socialistične mladine in problemih mladih delavcev.

»Lahko rečem, da je nekaj OO ZSMS v občini, ki dobro delajo, da pa je tudi nekaj takšnih, ki so sicer organizirane, vendar le na papirju, v nekaterih sredinah pa bo potrebno

OO ZSMS še organizirati. Ponemod bo potrebno zamenjati vodstva, naredili pa smo že tudi akcijski program dela konference za naprej. Predvsem nas čaka sedaj naloga, da v vseh sredinah zaključim javne razprave o dokumentih za kongres. V marsikateri OO ZSMS bomo morali urediti odnose, oz. poskrbeti za sodelovanje med komunisti in sindikatom, prav tako pa poskrbeti

za izdelavo akcijskih programov povsod tam, kjer le-teh še nimajo.«

Nalog je veliko. Nekaj jih bo prinesel tudi kongres. Od plodnega dela v predkongresnem obdobju, predvsem pa po kongresu, od uresničevanja in izvajanja vsega kar so si in bodo mladi začrtali, od njihovega uspešnega vključevanja v vse sfere našega družbenopolitičnega življenja, lahko pričakujemo, uspešen razvoj in pravo mesto ter vlogo mladih v naši samoupravni družbi. To pa je tudi cilj in namen kongresa.

A. Jug

MDB »JESENIŠKO-BOHINJSKI ODRED« TUDI DOMA NE POČIVA

V petek, 8. septembra, smo se brigadirji mladinske delovne brigade Jeseniško-bohinjski odred, ki je sodelovala na zvezni MDA »Podrinje — Klobučar 78« v Valjevu, zbrali na brigadni konferenci.

Najprej smo slišali izčrpno poročilo o delu brigade na akciji, ki ga je prebral komandant brigade Tihomir Kostić in ga enoglasno sprejeli. Prav tako smo sprejeli tudi predloge ocen dela posameznih brigadirjev, ki ga je brigadni konferenci predložilo razširjeno predsedstvo. Nato smo se pogovarjali o nadaljnjem delu in življenju naše brigade.

Ker je naša brigada na delovni akciji v Valjevu dosegla zelo kpe uspehe, mora ostati skupaj kot celota. To pa bomo lahko dosegli le, če bomo organizirali čimveč lokalnih delovnih akcij na področju jeseniške občine. Tudi na kulturnem področju ne bomo držali križem rok, ampak bomo skušali pripraviti kulturni večer, proslavo ob 29. novembru,

35. obletnici smrti legendarnega Iva Lole Ribarja in ob kongresu ZSMS. Poskušali bomo ustanoviti tudi folklorno skupino. Aktivna bo tudi komisija za informiranje, ki bo o našem delu obveščala občane prek železarnja in radia Triglav ter izdajala biltene. Športniki bodo odigrali nekaj tekem z moštv organizacij združenega dela. Razstavili bomo tudi vse izdelke in fotografije, ki smo jih naredili na mladinski delovni akciji.

Predvsem smo poudarili, da brigado moramo razširiti in vanjo vključiti vse mladince, ki bi bili pripravljeni delati.

Te sklepe naše brigadne konference bomo skušali čimprej in čimbolje uresničiti in s tem potrditi, da naši veliki uspehi niso le plod slučajnih okoliščin, ampak dela mladincev, ki želijo pomagati pri izgradnji in razvoju naše socialistične samoupravne družbe.

Marjeta Zupančič

ZA KONGRES ZSMS POSEBNA ŠTEVILKA HORIZONTA

V četrtek, 7. septembra, je bila na Jesenicah prva seja komisije za informiranje in propagando, ki deluje pri predsedstvu OK ZSMS. Na seji so se dogovorili o okvirnem programu dela, ki predvideva predvsem poizvite informativne dejavnosti v osnovnih organizacijah ter o izdaji Horizonta.

Jeseniški mladinci bodo namreč počastili kongres tudi z izdajo glasila, v katerem bodo obširno prikazali delo in aktivnost mladih v predkongresnem obdobju.

Tako bodo v glasilu predstavili deset kongresov slovenske mladine, objavljena bosta referata, s katerima bosta jeseniška delegata Ana Pagon in Miro Kočevar sodelovala v razpravi na kongresu, predstavljeni bodo tudi ostali delegati, ki bodo jeseniško občino zastopali na kongresu. Poleg tega bo v glasilu tudi ocena aktivnosti jeseniške mladine med obema kongresoma, ocena javne razprave ter obilo slikovnega materiala, ki bo popestril glasilo in hkrati tudi prikazalo delo mladih v sliki. Biltene naj bi izšel še pred kongresom slovenske mladine.

Naj ob tem še povemo, da bodo v biltenu objavljeni tudi likovni pri-

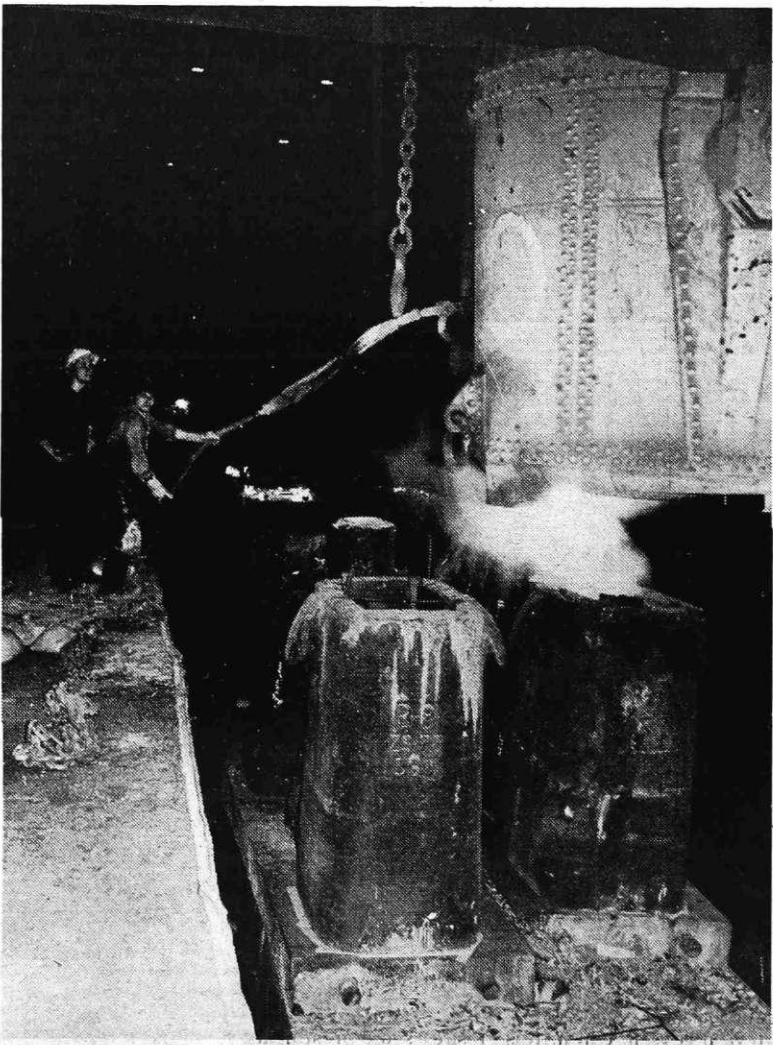
spevki učencev osnovnih šol, saj je komisija že razpisala natečaj za likovne prispevke na osnovnih šolah.

Razen tega je komisija razpisala tudi natečaj za literarne prispevke na temo o mladih, ki ga bo izvedel center srednjih šol na vseh srednjih šolah v občini. Tudi najboljši prispevki s tega natečaja bodo objavljeni v tej številki Horizonta. Rk

Železarski globus

LR KITAJSKA

Ta država ki spada med največje proizvajalce premoga na svetu, v precejšnji meri tudi primerneje za proizvodnjo koksa, namerava v prihodnjih desetih letih podvojiti sedanjo letno proizvodnjo na eno milijardo ton. Zato želi tudi tehnično pomoč in dobavo potrebne opreme iz nekaterih zahodnih industrijskih držav. Pri tem računajo predvsem na Japonsko in Veliko Britanijo. Letos so v prvih šestih mesecih nakopali v kitajskih premogovnikih 17% več premoga kot v istem obdobju leta 1977.

V martinarni

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

PRILAGAJANJE DRUŽINSKIH HIŠ POTREBAM ZAŠČITE

Kadar gre za ravne terene z ugodnimi geološkimi značilnostmi tal in nizko talno vodo, je mogoče dobiti prostore za zaklanjanje tako, da se zgradijo kletni prostori, ki so skupani kar najbolj globoko v zemljo in ki imajo minimalne odprtine za okna (ob neposredni vojni nevarnosti jih je mogoče zapreti tako, da se zazidajo ali pa zadelažjo z vrečo peska). Deli kletnih prostorov, ki so nad koto terena, se v vojni nevarnosti nasujejo s plastjo zemlje. Prostori za zaklanjanje se lahko na takšnih terenih pravočasno zgradijo kot zasuti prostori tako, da se dvigne teren okrog objekta do višine terase, pa tudi kot vkopani objekti izven stanovanjske hiše, ki jih je mogoče zgraditi tudi pozneje.

Z ojačitvijo temeljnih zidov se ustrezneje uredijo prostori za zaklanjanje. To je mogoče storiti v objektih z visokim pritličjem. To se čedalje pogostejše dogaja, ko se pri graditvi družinskih hiš ne držijo urbanistično-tehničnih normativov in z dvigovanjem kletne kote naredijo garaža ali pa celo stanovanjske prostore.

Mikrolokacija z visoko talno vodo se težko prilagaja potrebam zaščite, ker bi to terjalo velike investicije za hidroizolacijska dela ali pa za drenažo terena. Na takšnih terenih je najprimernejša rešitev, če se enakomerno dvigne koto obstoječega terena na večje površine; to omogoča zgraditi prostore za zaklanjanje prebivalcev in materialnih dobrin.

Na takšnih terenih se ni mogoče lotiti graditve odprtih ali zaprtih jarkovnih zaklonilnikov ali zaklonišč, in sicer tako zaradi oteženih del kot tudi zaradi neugodnega bivanja v takšnih prostorih, v katerih je stalno voda.

Ze ob izbiri makrolokacije za nova naselja družinskih hiš se je nujno treba izogibati terenom z visoko talno vodo ali pa je treba takoj predvideti sanacijske ukrepe za spremembo takšnih lokacijskih razmer.

Zaradi tega, pa tudi zaradi drugih pojavov (seizmičnost, drsišča, slaba nosilnost terena itd.) je zelo pomembna izbira mikrolokacije, zlasti če imamo pred očmi, da je treba prilagoditi stavbe ali skupine stavb zahtevam obrambe in zaščite. To je zlasti pomembno, če predvidevamo večjo stopnjo prilagajanja kletnih prostorov za zaklanjanje oziroma graditev zaklonilnikov ali zaklonišč.

GRADITEV KLETI V DRUŽINSKIH HIŠAH

Da bi imeli določeni prostori lastnosti zaklonilnika, morajo poleg razmer makrolokacije in mikrolokacije ustrezati tudi zahtevam, ki izhajajo iz funkcije zaklanjanja.

Najbolje bi bilo, če bi takšen prostor za zaklanjanje v družinski hiši uredili v vkopnem kletnem prostoru v središčnem delu stavbe, ki bi bil enakomerno oddaljen od zunanjih sten.

Glede na majhne zunanje dimenzije družinske hiše bi bil takšen prostor za zaklanjanje in zaščito prebivalstva in materialnih dobrin premajhen, da bi lahko rabil za zaklonišče ali zaklonilnik.

Položaj prostora, ki je s treh strani omejen s polnimi deli terena na nivoju temeljev, ne bi omogočali dosti večje površine za potrebe obrambe in zaščite, razen kadar gre za večje družinske hiše in za povezane družinske vrste hiše, katerih površina je vsa v pritličju.

Položaj prostora, ki je v osrednjem delu hiše (tako, da je z dveh strani omejen s polnimi deli na nivoju temeljnih zidov, z drugih dveh strani pa meji na zunanje proste dele terena) je ena razmeroma ugodnejših rešitev za zaklanjanje v družinskih stanovanjskih hišah. V takšnem primeru je treba ojačati le dve zunanji steni, zlasti pri objektih, pri katerih je kletni prostor precej nad koto zunanje terena. Stene je mogoče pravočasno ojačati tako, da se nasujejo terase v nivoju kote pritličja ali pa se nasuje zemlja pozneje, v neposredni vojni nevarnosti.

Kadar ni pogojev za graditev prostora v kletnem delu (ker je talna voda visoka ali pa so neugodne druge razmere mikrolokacije), je mogoče zgraditi takšen prostor tudi v osrednjem delu pritličja z masivno in ojačano stropno konstrukcijo in z ojačanimi zidovi. V takšnem primeru je mogoče doseči ugodnejše rešitve v pritličnih objektih in v objektih, ki imajo eno samo nadstropje. Če pa nastopi neposredna vojna nevarnost, je treba takšne prostore prilagoditi.

Pri nagnjenih terenih je položaj prostora za zaklanjanje ugodnejši. V tem primeru je potrebno del prostora ali pa ves prostor vkopati. (z ene, dveh ali treh strani).

Prostor za zaklanjanje prebivalstva in materialnih dobrin v družinski stanovanjski hiši mora služiti, glede na velikost in finančna sredstva, dvema namenoma. Drugače pa je lahko funkcija prostora v miru različna. Vsekakor mora pomeniti del funkcije družinske stanovanjske hiše v miru in mora biti zajeta v projektne program hiše. Mirnodobno funkcijo prostora za zaklanjanje lahko določa tudi narava družinske stanovanjske hiše, tako da se lahko v miru uporablja kot shramba za kmetijske pridelke in za druga materialna sredstva, za delavnico itd.

Vsekakor bi bilo treba misliti na namen prostora za zaklanjanje v vojni, ker iz tega izhaja tudi njegova uporaba v miru. Zato bi se morali izogibati temu, da bi v njih hranili snovi, ki oddajajo neprijeten vonj in druge hlapce, ki jih ni mogoče zlahka in hitro odstraniti.

Najbolje je, če se takšni prostori uporabljajo za skladišča za živila in druge gospodinjske potrebščine, za hrambo orodja, priročne mizarske delavnice in garaže.

PRILAGAJANJE POMOŽNIH PROSTOROV VOJNIM RAZMERAM

Glede na različni mirmodobni namen teh prostorov bi jih bilo potrebno z minimalnimi dodatnimi sredstvi pravočasno prilagoditi tudi za vojne potrebe. To pomeni, da bi jih bilo treba prilagoditi že pri izdelavi projektne dokumentacije ter pri graditvi objektov, nikakor pa ne pozneje. Poznejše prilagajanje teh prostorov vojnim razmeram bi morali predvideti že pri projektiranju, in sicer tako, da bi jih v neposredni vojni nevarnosti uporabnik lahko sam prilagodil z minimalnimi stroški v zelo kratkem času.

Eden izmed problemov, ki se bodo pojavili pri prilagajanju takšnih prostorov za uporabo v vojni, je zapiranje odprtín, oken in ventilacijskih kanalov. Zato je treba odprtine zmanjšati na minimum, pri tem pa jih je treba pravilno postaviti in prilagoditi normalnemu kroženju zraka. To je mogoče doseči predvsem s prečno ventilacijo glede na odrptine, narejene na različnih višinah.

Pravilnik o tehničnih normativih za graditev zaklonišč pa ne predvideva graditve predpisane zaklonišča v družinski stanovanjski hiši.

MOŽNOST ZA GRADITEV ZAKLONIŠČ

Če je treba zgraditi predpisano zaklonišče, ga je treba graditi v skladu z urbanistično-tehničnimi pogoji, ki so določeni v urbanističnem planu. Če pa se zaklonišče načrtuje zato, ker tako želi lastnik hiše, je treba urbanistično-tehnične pogoje za njegovo graditev določiti pozneje, uporabnik-investitor pa seveda ni oproščen plačevanja prispevka v sklad za graditev zaklonišč.

V AVGUSTU PRESEŽENA PLANIRANA PRODAJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

prodanih 295.824 ton naših izdelkov po povprečni prodajni ceni 10.786 din za tono. Prinesli so 3.190.862 tisoč din osnovne realizacije, ki se je

s prodajo energije in ostalega povečala še za nadaljnjih 69,3 milij. din. To je v primerjavi s planom za 4 % ali 11.500 ton manjša prodaja, vendar je osnovna realizacija zaradi 7 % višje povprečne prodajne cene za

3 % ali 98,5 milij. din presežla planirano. Primerjava z lanskoletnimi rezultati prodaja za enako obdobje nam pokaže, da je bilo prodanih za 15 % več izdelkov in dosežena za 33 % večja realizacija. Povprečna

prodajna cena za vso prodajo je v letošnjem letu z 11.021 din za tono presežla za 806 din oziroma 8 % planirano ter za 1.493 din/t oziroma 16 % lanskoletno prodajno ceno.

V tem obdobju so v dveh TOZD (Livarna, Valjarna bluming-štel) svoj količinski plan prodaje občutno

presegli, medtem ko je bila kumulativna prodaja ostalih manjša kot smo planirali. Zaradi višjih doseženih prodajnih cen pa je realizacija v večini TOZD presežla planirano.

Občutno zaostaja le TOZD Valjarna žice in profilov (23 %) in Hladna valjarna Bela (20 %).

IZVRŠITEV PLANA PRODAJE V AVGUSTU

TOZD	IZVRŠITEV AVGUST 1977			DRUŽBENI PLAN AVGUST 1978			IZVRŠITEV AVGUST 1978			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	56,3	18.621	1.048.760	50	25.000	1.250.000	139,2	21.220	2.953.854	247,2	113,9	281,6	278,4	84,9	236,3
Valj. bluming-štel	5700,6	9.587	54.651.260	5.250	9.677	50.804.250	6.009,3	10.969	65.915.100	105,4	114,4	120,6	114,5	113,3	129,7
- bluming				160	7.897	1.263.520	504,7	10.541	5.319.483				315,4	133,5	421,0
- štel				5.090	9.736	49.540.730	5.504,6	11.008	60.595.617				108,1	113,1	122,3
Valj. žice in prof.	1666,7	6.889	11.482.475	4.170	6.824	28.457.860	3.217,9	7.445	23.956.278	193,1	108,1	208,6	77,2	109,1	84,2
Valj. debele ploč.	8124,8	8.768	71.237.725	8.610	8.367	72.040.589	8.797,9	9.906	87.155.097	108,3	113,0	122,3	102,2	118,4	121,0
Hladna valj. Bela	3694,2	9.548	35.272.525	7.600	13.046	99.149.413	7.219,2	11.606	83.783.236	195,4	121,5	237,5	95,0	89,0	84,5
Hladna valj. Jesenice	2571,7	10.310	26.513.204	2.330	10.385	24.197.050	2.426,4	12.100	28.360.538	94,3	117,4	110,7	104,1	116,5	121,3
Žičarna	3956,5	11.048	43.712.121	3.940	11.286	44.466.665	4.093,9	13.332	54.580.785	103,5	120,7	124,9	103,9	118,1	122,7
Profilarna	1818,4	8.372	15.223.652	2.100	8.547	17.704.240	1.930,2	10.496	20.258.944	106,1	125,4	133,1	91,9	122,8	114,4
- HOP				2.040	8.009	16.339.040	8.846,0	9.997	18.454.775				90,5	124,8	112,9
- ronđele				10	26.935	269.350	33,4	19.515	651.165						
- stebr. + distančn.				50	21.917	1.095.850	50,8	22.708	1.153.004				101,6	103,6	105,2
- diski				160	8.333	1.333.280	99,4	26.830	2.666.286				62,1	146,3	90,9
Skladišče 38				80	22.914	1.833.085	64,8	25.658	1.662.859	91,8	97,7	89,7	81,0	112,0	90,7
Vratni podboji	70,6	26.266	1.853.508	1.410	15.730	22.179.980	1.475,5	20.239	28.862.948	95,1	115,1	110,7	104,6	128,7	134,6
Jeklovlek	1534,9	11.362	17.524.266	2.110	11.490	24.072.466	2.251,9	10.283	21.156.134	98,0	90,5	84,1	106,7	89,5	96,2
Elektrode															
- opl. elektrode, var. žica				1.910	12.520	23.912.466	1.930,4	12.359	23.857.259				101,1	98,7	99,8
- var. prašek, elektr. Zgb.															
- suha elektr. masa				200	800	160.000	136,8	560	256.475				229,1	70,0	160,3
- ognjevarni mat.				875	7.153	6.259.311	1.003,4	9.259	9.290.307	134,8	104,3	140,7	114,7	129,4	148,4
Željarna	744,1	8.874	6.602.580												
OSNOVNA REALIZACIJA	32.361,2	(9.953)	322.101.030	38.685	(10.220)	395.348.189	38.729,0	(11.222)	434.602.366	119,7	112,7	134,9	100,1	109,8	109,9
Realizacija energija						1.379.070			1.373.418						99,6
Ostala realizacija			6.718.587			4212.006			7.603.262			113,2			180,5
SKUPAJ ZUNANJA REALIZ.	32.361,2	(10.161)	328.819.617	38.685	(10.364)	400.939.265	38.729,0	(11.453)	443.579.046	119,7	112,7	134,9	100,1	110,5	110,6

IZVRŠITEV PLANA PRODAJE OD JULIJA DO AVGUSTA

TOZD	IZVRŠITEV I - VIII 1977			DRUŽBENI PLAN I - VIII 1978			IZVRŠITEV I - VIII 1978			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Jeklarna							7,9	9.900	78.408						
Livarna	531,3	21.522	11.434.243	400	25.000	10.000.000	549,7	22.080	12.138.403	103,5	102,6	106,1	137,4	88,3	121,4
Valj. bluming-štel	47.979,3	9.076	435.445.394	42.030	9.677	406.724.310	46.752,7	10.506	491.179.610	97,4	115,7	112,8	111,2	108,6	120,8
- bluming				1.330	7.897	10.503.010	3.006,2	9.627	28.942.163				226,0	121,9	275,5
- štel				40.700	9.736	396.221.300	43.746,5	10.566	462.237.447				107,5	108,5	116,7
Valj. žice in prof.	12.289,3	6.430	79.024.255	32.400	6.824	221.111.440	23.308,2	7.349	171.291.983	189,7	114,3	216,7	71,9	107,7	77,5
Valj. debele ploč.	67.191,2	8.300	557.701.518	65.520	8.367	548.211.310	67.063,1	9.548	640.316.069	98,8	115,0	114,8	102,3	114,1	116,8
Hladna valj. Bela	25.699,3	8.467	217.589.206	20.200	11.869	241.512.102	50.853,4	11.253	572.248.605	197,9	132,9	253,0	84,5	94,8	80,1
Hladna valj. Jesenice	20.103,4	9.847	197.956.100	18.600	10.385	193.161.000	11.211	12.647	212.647.723	94,3	113,8	107,4	102,0	107,9	110,1
Žičarna	31.606,8	10.350	327.127.573	33.360	11.286	376.499.479	32.524,5	12.650	411.436.926	102,9	122,2	125,8	97,5	112,1	109,3
Profilarna	15.767,7	8.485	133.785.177	15.980	8.547	136.576.395	15.761,7	9.595	151.228.780	100,0	113,1	113,0	98,6	112,3	110,7
- HOP				15.400	8.009	123.343.745	14.983,9	8.976	134.501.377				97,3	112,1	109,0
- ronđele				130	26.935	3.501.550	73,0	28.251	2.061.196				56,1	104,9	58,9
- stebr. + distančn.				50	21.917	1.095.850	167,5	19.530	3.271.317				335,0	101,3	339,2
- diski				400	8.333	3.333.280	537,3	21.210	11.394.890				134,3	98,8	130,0
Skladišče 38				1.300	22.914	29.932.900	814,5	18.719	15.246.433				62,6	102,1	60,0
Vratni podboji	520,8	25.647	13.357.318	680	22.914	15.122.939	566,5	24.678	13.734.104	106,8	96,2	102,8	84,3	107,7	90,8
Jeklovlek	12.206,4	9.978	122.034.270	13.300	11.730	156.215.420	13.730,0	18.226	250.236.961	112,5	114,1	128,3	103,2	115,9	119,6
Elektrode	15.653,5	10.927	171.048.094	16.210	11.398	184.755.933	17.436,0	10.709	186.724.172	111,4	98,0	109,2	107,6	98,9	101,1
- opl. elektr., var. žica				14.610	13.668	193.475.933	13.974,4	13.220	184.739.873				95,6	96,7	100,7
- var. pr., elektr. Zgb.				1.600	800	1.280.000	3.461,6	573	1.984.299				216,4	71,6	155,0
- suha masa				7.355	7.153	52.613.977	7.497,5	8.317	62.353.750	101,8	101,7	103,6	101,9	116,3	118,5
- ognjevarni mat.															
Željarna	7.361,5	8.177	60.198.094	7.355	7.153	52.613.977	7.497,5	8.317	62.353.750	101,8	101,7	103,6	101,9	116,3	118,5
OSNOVNA REALIZACIJA	256.910,5	(9.341)	2.389.701.242	307.315	(10.062)	3.092.337.205	295.823,8	(10.786)	3.190.861.927	115,1	115,5	133,0	96,3	107,2	103,2
Realizacija energija						14.974.365			16.237.801						108,4
Ostala realizacija			4.217.476			32.047.869			53.094.780			110,1			165,7
SKUPAJ ZUNANJA REALIZ.	256.910,5	(9.528)	2.447.918.718	307.315	(10.215)	3.139.359.439	295.823,8	(11.021)	3.260.194.508	115,1	115,7	133,2	96,3	107,9	103,8

Železarski globus

LR KITAJSKA

V drugi polovici letošnjega leta bo ta azijska država uvozila iz Japonske 480.000 debele pločevine, 420.000 ton vroče valjanih trakov, 50.000 pocinkane pločevine in 73.000 ton brezšivnih cevi. Te dobave bodo v glavnem izvedle največje japonske železarske družbe Nippon Steel, Nippon Kokan Steel, Sumitomo in Kawasaki Steel.

ALŽIRIJA

Alžirska državna železarska družba SNS bo raje zgradila dve železarni s letno proizvodno zmogljivostjo po pet milij. ton, namesto ene železarne s letno proizvodno zmogljivostjo deset milij. ton surovega jekla. Zgrajeni bosta v kraju La Macta v zahodni Alžiriji. Pri gradnji bo sodelovala japonska železarska družba Nippon Steel Corp. Železarno EL Hadjar pa bodo modernizirali

in ji povečali letno proizvodno zmogljivost na dva milij. ton surovega jekla. V okviru te rekonstrukcije bodo instalirali tri kisikove konvertorje in napravo za kontinuirano vlivanje jekla.

AVSTRALIJA

Do konca leta bo avstralska rudarska družba Mt Newman prodala LR Kitajski 900.000 ton kvalitetne železove rude. To je prva večja količina rude, ki so jo kitajske železarne kupile v Avstraliji in sicer po tem, ko so v svojih plavžih že uporabili manjše poskusne količine in dosegli ugodne rezultate.

ROMUNIJA

V letošnjem letu predvidevajo romunske železarne proizvodnjo 12 milijonov ton surovega jekla, kar bo za 500.000 ton več kot v letu 1977. Največja romunska železarna v Galacu bo proizvedla 47 % te količine, 30 % železarna v Humedoiari in 13 % železarna v Resiti.

VENEZUELA

V pokrajini Zulia, ki leži ob severozahodni obali Karibskega morja pripravljajo gradnjo nove velike integrirane železarne. Obratovati bo pričela leta 1982 z začetno proizvodno zmogljivostjo milijon ton surovega jekla letno in z možnim povečanjem do leta 1990 na pet milijonov ton. Vzporedno z gradnjo železarne bodo razvijali tudi izkop premoga za koksiranje, katerega zalogo cenijo na 160 milijonov ton. Za gradnjo železarne, pri kateri bo sodelovalo več podjetij iz ZDA, Zahodne Evrope in Japonske, bodo porabili okoli 3,4 milijarde dolarjev investicijskih sredstev. Del potrebnih finančnih sredstev bo zagotovila venezuelska vlada, del pa bodo pokrili z najetimi posojili pri bankah v ZDA in Japonske.

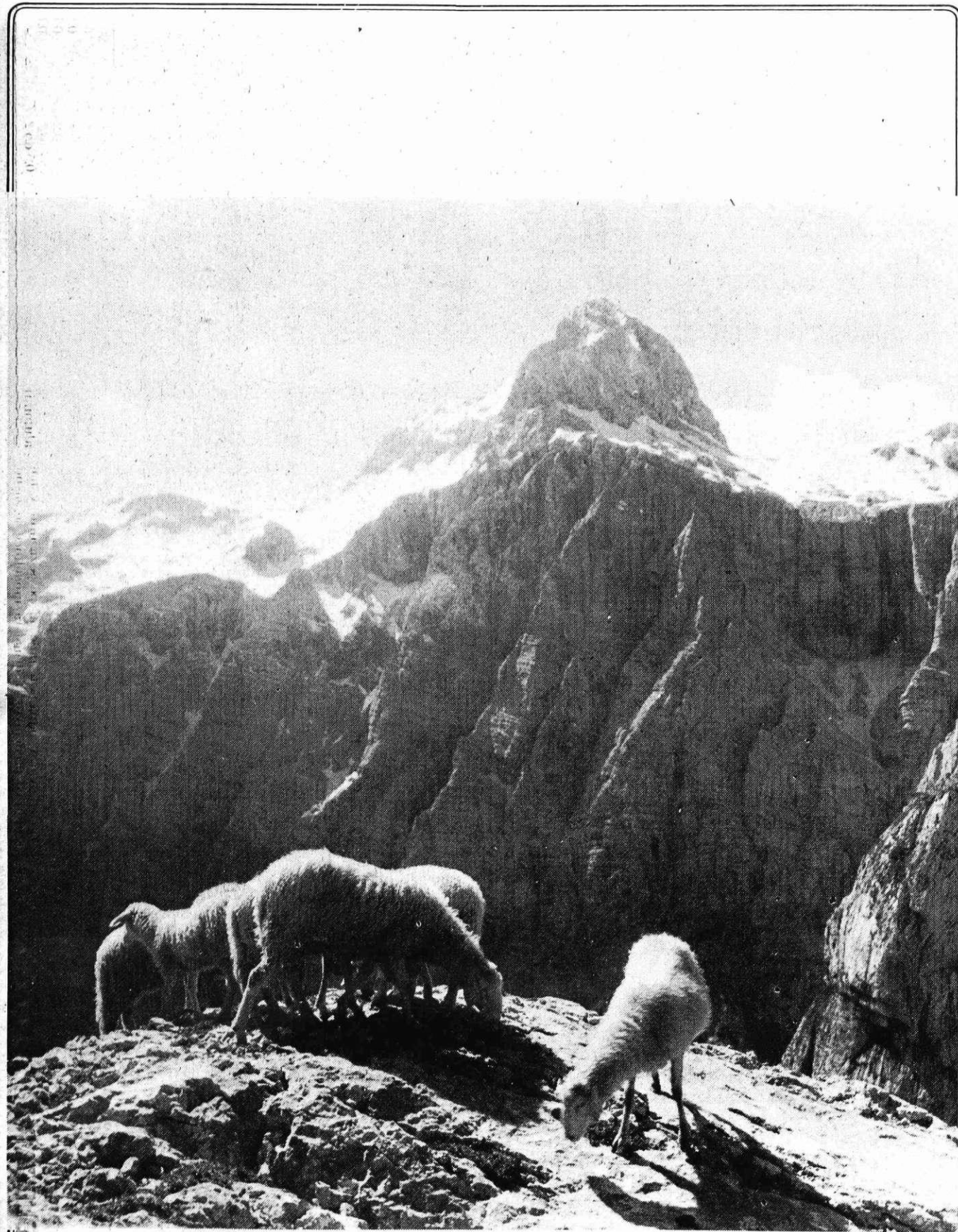
Zakladanje krožne peči v valjarni debele pločevine

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

RAZVOJ PRESKRBE Z JEKLENIM ODPADKOM IN NJEGOV POMEN ZA ŽELEZARSKO INDUSTRIJO

Zaradi povezave jekla z umetnimi masami, prevlačenja s kovinskimi in nekovinskimi materiali in zaradi naraščanja raznih legiranih elementov v jeklu, postaja zbirni jekleni odpadki vedno bolj nečisti. Zato je mogoča njegova uporaba pri večini številu vrst jekel, le v omejeni količini. Iz tega razloga bo potrebno v bodoče več naprav za zbiranje in pripravo.

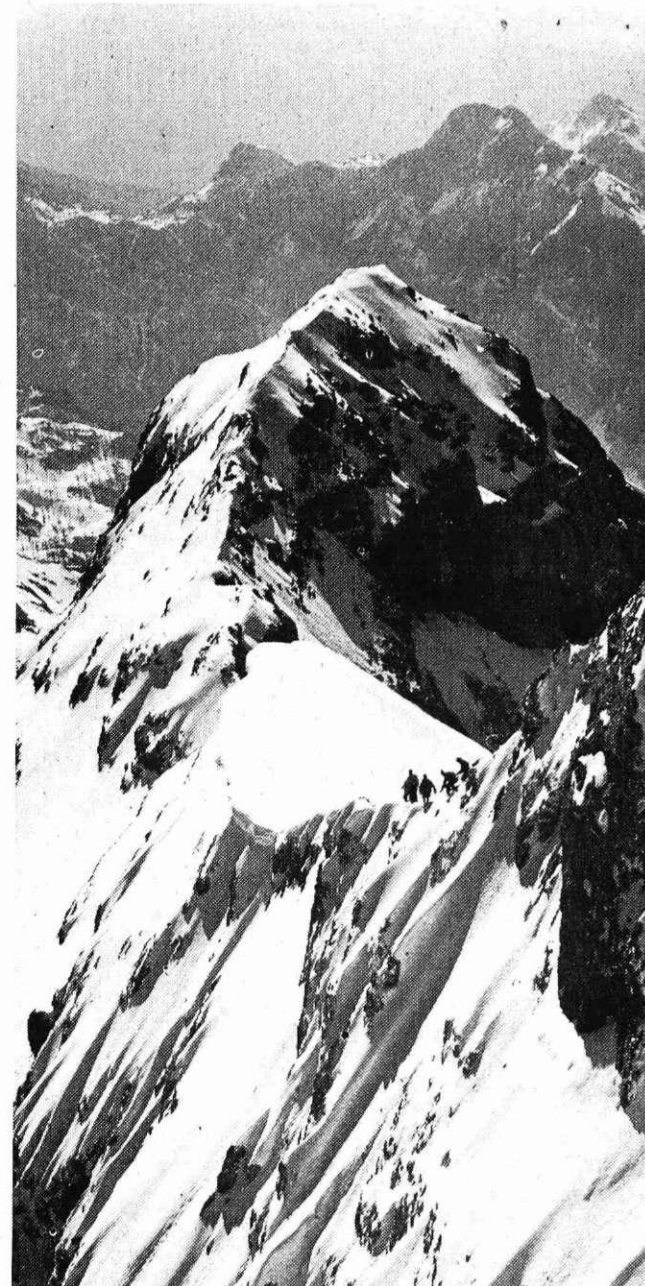
Današnji zbirni jekleni odpadki je sorazmerno močno onesnažen z bakrom in kositrom. Posebno velja to za jekleni odpadki, ki nastane pri predelavi smeti in odsluženih avtomobilov. Z metalurškega stališča predstavlja večja koncentracija bakra in kositra v jeklenem odpadku velik problem. Zaradi premajhne afinitete do kisika, v primerjavi z železom, ju med postopkom ni mogoče odstraniti iz raztaljenega jekla. Za tiste jeklarske postopke, ki imajo v vložku mnogo jeklenega odpadka in pri kvalitetno zahtevnejšem proizvodnem programu, postaja zaradi teh

Triglav izpod Stenarja — foto Jaka Čop

RAZSEŽNOST TRIGLAVSKEGA JUBILEJA — ALPINISTI NADALJEVALCI ZGODOVINSKEGA IZROČILA —

Zasnežene strmine — Foto Jaka Čop

NARVECHI MOJE VESELJE JE NA GORAH

MDCCCIX

8. V. SRPNJA

IZDANO OB JUBILEJIH SLOVENSKEGA IN JUGOSLOVANSKEGA PLANINSTVA
TER ALPINIADE SLOVENSkih ŽELEZARJEV 1978, 14. SEPTEMBRA 1978
KOT PRILOGA ŽELEZARJA ŠTEV. 35/XXVII

GRADIVO PRIPRAVIL ALPINISTIČNI ODSEK PD JESENICE — UREDIL JOŽA VARL

Kje naj iščemo vzrok našemu nemirnemu duhu, ki nam ne da miru v samozadovoljni otopelosti in nam z neko notranjo,endar racionalno strogostjo ukazuje: Na pot!

Odgovor je enak tistemu, ki poskuša pojasniti umetnikovo življenjsko potovanje k idealni lepoti, ali pa tistemu, ki s filozofsko utemeljeno vseobsežnostjo vidi jedro človekovega napredka v potovanju skozi zgodovino tam, kjer misel ne priznava nikakršnih ovir, temveč z velikimi koraki hiti v bodočnost. Pogosto je prehitela in še prehitela obstoječo stvarnost in bila za ta prometejski greh kaznovana, vendar nikdar uničena. In tako se tudi naš, v vseh časih enako nemirni duh, odziva klicu grebenov, čez katere si božanski gradovi gorskih vrhov podajajo roke in objemajo z močnimi skalnimi lahtmi tiho sanjajoče krnice in zatrepe ter dvigajo k nebu orjaške okrešlje, polne večnega snega.

In vendar se dandanašnji človek le znajde pred uganko, ko začenja razmišljati o motivih, ki so poleg življenjsko nujnih opravil pred stoletji gáli gorjanskega človeka na vrhove gora. Zaradi maloštevilnih zgodovinskih pričevanj ostaja v glavnem pri domnevah. Po današnjih izkušnjah pa le lahko rečemo, da lovci, rudarju ali pastirju srce ni mirovalo, dokler ni zavzel najvišjega vrha. Dejstvo pa je vendarle, da so najvišje v gorski svet prodrli prav rudarji, pastirji in še posebej divji lovci, ki so morali v strahu pred lovskimi čuvaji in kaznijo zalezovati divjad po najbolj odročnih grapah in gorskih škrbinah ter so tako utirali pota, ki so jih kasneje njihovi potomci in nasledniki opremili in zavarovali ter tako odprli planinski svet širokim množicam občudovalcev in navdušencev.

Tako se je skozi stoletja rojevala planinska misel in ljudje pod triglavskimi gorami so jo kot izročilo prenašali iz roda v rod, medtem ko so ji ustvarjalno podlago dajali sprva redki, a kasneje vse številnejši razumniki in umetniki, dokler se ni okronala z velikim enkratnim dogodkom. 26. avgusta 1778 so štirje pogumni Bohinjci stopili na vrh visoke, kot sanjski privid lepe gore. Osvojen je bil Triglav.

Dolga je bila pot, ki jo je prehodila slovenska planinska ideja, mnogi so tudi kasneje, po herojskem dejanju bohinske četverice, hiteli k istemu cilju. Bili so taki, ki so na gori iskali prvenstva in ga našli v strmih severnih prepadov, bili pa so tudi taki, ki so na gori iskali življenja, a so našli smrt. Dvesto dolgih razburljivih let je preteklo od tistega dne, ko je na deviško teme gorskega velikana stopila noga neustrašnega bohinskega rudarja. Danes vnuki starih dedov lahko s ponosom trdijo, da so razumeli misel, poslano iz davnin v naš čas. Ni umrla, ko je preživljala hude preizkušnje in tudi naš trenutek jo ohranja živo in prisotno, kljub usodnemu vplivu civilizacijske eksplozije, okužene s kugo potrošništva in komformizma. Planinska misel rojena v srcih pionirjev in redkih navdušencev, je našla svoj prostor tudi v srcih množice dobro opremljenih in izšolanih ekstremnih plezalcev in osvajalcev zadnjih skrivnosti, ki jih še hranijo naše gore.

Prehodila je pot od časov narodnega prebujanja prek dolgih, s hudimi boji za ohranjanje narodnega značaja slovenskega gorskega sveta zaznamovanih obdobij, obeh svetovnih vojn do narodne osvoboditve, socialne in politične revolucije ter doživela pravi prerod v sedanjem času, ko je slovenska planinska organizacija najštevilnejša telesnokulturna organizacija v republiki in ko slovenski alpinisti kot avantgarda planinskega kolektiva stopajo prav v vrh svetovnega alpinističnega dogajanja. In končno, slovensko planinstvo je doživelo čas, ko številna družbena priznanja niso več redkost in ko je postalo dejansko sestavni del našega družbenega življenja.

Od divjih lovcev, pastirjev in rudarjev do danes se je razvijal in jeklenil rod slovenskih alpinistov. Takrat, ko je stopil na vrh Makaluja in ko bo premagoval težave na pobočjih Mount Everesta, se je in se bo slovenski alpinist najlepše oddolžil vsem njim, ki so klesali stopinjo za stopinjo v visoko piramido, segajočo od Triglava do Himalaje.

Mitja Košir

Triglav s Tosca — Foto Jaka Čop

RAZVOJ JESENIŠKEGA ALPINIZMA OD 1947 DO 1977

Žar plavžev in martinovih peči, pesem strojev in težkih kovaških kladiv, težko in naporno delo v valjarnah in delavnicah je ob prelomu stoletja vzdramilo iz monotonega življenja tudi jeseniškega kovinarja in mu vzbudilo živo potrebo po življenju v naravi in osrčju veličastnih in mogočnih gora.

V obdobju pred II. svetovno vojno, pod izredno težkimi življenjskimi pogoji so le redki navdušenci zahajali v osrčje gora. Druga svetovna vojna je precej zavrla razvoj planinstva in alpinizma v Gornjesavski dolini in za vedno so ugasnila mnoga mlada življenja alpinistov.

Po končani drugi svetovni vojni se je razvoj alpinizma v Gornjesavski dolini naglo razvijal in tako je prišlo do ustanovitve alpinističnega oddelka Jesenice in to dne 9. septembra 1947. leta.

Ob ustanovitvi oddelka so bili člani registrirani: Joža Čop, Uroš Župančič, Andrej More, Maks Medja, Karel Korenini, dr. Miha Potočnik, Janez Krušič, Janko Šilar, Slavko Koblar, Maks Dimnik, Dolfo Kremžar, Stane Koblar, Ciril Praček in drugi.

Posamezniki so v kratkem obdobju preplezali vse smeri v domačih gorah, preplezali so vrsto težkih prvenstvenih smeri. Zato so nekateri najbolj zagnani želeli preizkusiti svojo moč, sposobnost in znanje v tujih gorah. Tako sta bili leta 1950 izvedeni dve manjši odpravi v montblanško skupino ter Lienške D domite.

Prva republiška odprava se je v montblanški skupini mudila v času od 29. julija do 18. avgusta 1954. leta. Od članov jeseniškega alpinističnega oddelka sta se je udeležila Janko Šilar in Janez Krušič. Izvedla sta več težjih vzponov, slabo vreme pa jima je preprečilo še druge predvidene vzpone.

V letu 1955 je bila izvedena druga republiška odprava v Francoske Alpe. V odpravi so sodelovali tudi trije člani jeseniškega oddelka: Janez Krušič, Peter Ferjan in Tone Zupan. Izvedli so več težjih vzponov in to: preko južne stene Druja (3733 m), severozahodni greben Tour Ronde, severna stena Les Courtes (3856 metrov). Povzpeli so se še na Mont Blanc (4810 m) in Belvedere (2966).

Leta 1960 odide, na pot prva jugoslovanska himalajska odprava na Trisul, vendar v njej ni bilo nobenega Jeseničana. Prve jugoslovanske odprave v Kavkaz, leta 1963, se je udeležil tudi član našega oddelka Milan Valant. Opravi je več težjih plezalnih vzponov, ki so trajali po dva do tri dni v sneg in led okovanih kavkaških gora.

Slovenske odprave na daljni sever — Spitzberge, se je udeležil tudi jeseniški alpinist Marko Butinar. Odprava je odšla na pot 26. maja in se vrnila 22. julija 1964. leta. Člani odprave so na daljnem severu zavzeli kar 29 vrhov in jo štejemo kot zelo uspešno. Velik delež k uspešnosti odprave je prispeval Marko Butinar z naslednjimi vzponi:

- severozahodna stena Brögertindena (720 m)
- severozahodna stena Mt Queen (1263 m)
- kuluar na brezimeni grebenski vrh Nut Pretender in greben do vrha (1244 m),
- brežimeni vrh nad Cross Fjordom (800 — 900 m),
- grebenko prečenje Kot (1001 m),
- Kota (1203 m), Finstervalden (1184 m) in Kote (1180 m),
- greben Hansen — dva vrhova (700 m in 800 m).

Značilnost teh tur je, da se pričenjajo praktično že na morski gladini, zato so stene zelo visoke in zahtevne.

To leto je bila tudi štirimesečna republiška odprava v pogorje Gordillero-Rear. Odprava je bila zelo uspešna. Člani odprave so se povzpeli na mnogo tehnično zahtevnih vrhov, visokih nad 5.000 m. Preplezali so tudi nekaj prvenstvenih vzponov. Med člani odprave je bil tudi član jeseniškega oddelka Tine Mihelič, ki je preplezal vrsto plezalnih smeri in opravil nekaj vzponov na vrhove:

- Cuticuchu (5000 m),
- Fraternidad (5000 m),
- Huoyna Potosi (6094 m),
- Kota (4965 m),
- Illusion (5330 m) — prvenstvena smer,
- Condariri (5656 m),
- Alanorte (5532 m),
- Prečenje El Diente (5200 m) — Piramida Blanca (5230 m — prvenstveni vzpon),

- Wymoning (5465 m, ocena II — III — prvenstven vzpon),
- Tarihi (5280 m) in Pegueno Alpaymoyo (5330 m),
- Tarija — Pegueno Alpaymoyo Inominado (5320 m — prvenstven vzpon),
- pico Reva — Pico Jugoslavija — prvenstvena,
- Illampu (6362 m),
- Pico del Norte (6030 m).

Petega avgusta 1965, leta odide na pot druga jugoslovanska himalajska odprava z namenom, da se povzpne na vrh Kangbačen 7903 m, na katerega še ni stopila človeška noga.

Med dvanajstimi člani odprave sta bila tudi člana jeseniškega alpinističnega oddelka Marko Butinar in Pavel Dimitrov. Z letalom so se pripeljali do Calcute, nato še 1000 km z vlakom do Jakhanija. Od tu naprej pa s tovornjaki do Darana, ki je bila izhodišče na točka odprave.

Odprava je bila že na začetku svoje poti obsojena na neuspeh, saj je za normalni potek primanjkovalo finančnih sredstev. Zaradi tega je iz Darana odšla na pot najprej »izvidnica«, ki je v 18 dneh prišla v bazo, ki je stala na ledeniku Ramtang (4950 m) in to tri dni pred »glavnino«. Pet članov »zaščitnice« pa je odšlo proti bazi, ko je iz domovine prispelo nakazilo denarja. Tako so nekateri člani »izvidnice« in »glavnine« postavljali že tretje višinsko taborišče, ko je »zaščitnica« šele prišla v bazo.

Kljub tem težavam so v kratkem času postavili tri višinska taborišča: T I 5200 m, T II 5600 m, T III 6200 m. Nato se je vreme poslabšalo in zapadlo je več kot meter snega. Tabor II in III sta bila popolnoma uničena. Ko se je vreme izboljšalo so ponovno obnovili T II in T III, naslednji dan pa so postavili T IV, 6700 m. Od tu so izvedli vzpon na Koto 7535 m z namenom, da bi ugotovili možnost vzpona na vrh po grebenu. Ugotovili so, da je vzpon na vrh možen le po strmi vesini pod grebenom, ki gleda na ledenik Ramtang. Postavijo še T V 7070 m. Za vzpon na greben so zaradi pršnega snega (vdralo se je do pasu) izgubili veliko časa in moči. Sazanov in Dimitrov sta si na grebenu s skrajnimi močmi izkopala votlino na grebenu 7650 m, visoko in prenočita. Noč brez kisika, brez šotora, brez kuhalnika je pustila težke posledice — ozeblino. Greben proti vrhu (še 250 višinskim metrov) je bil videti tako blizu in obenem tako daleč... Z zadnjimi atomi moči (in sreče) sta se umaknila v bazo. Čeprav odprava ni dosegla vrha jo štejemo kot uspešno (še posebno pod pogoji, ki so takrat bili) saj sta dve drugi odpravi dosegli naslednjo višino: Japonska 5600 m in mešana nemško-švicarska 6100 m. Naša odprava je z višino 7650 m dosegla najvišjo točko na Kangbačenu, obenem pa noben Jugoslovani do tedaj ni stal višje! Kar je najbolj pomembno, pa je dejstvo, da je rešila »ključ smeri« vrata je bilo treba le še »odpreti«. Odprava se je vrnila domov 11. novembra 1965. leta.

Leta 1966 je odšla na pot devetčlanska odprava na Kavkaz, ki jo je organizirala PZS. Vodja odprave je bil Jeseničan Janez Krušič. Poleg njega so bili še trije člani jeseniškega alpinističnega oddelka in to: Tine Zupančič, Mitja Košir in Jože Bernard.

Najprej so se vsi člani odprave povzpeli na 5179 m visoki Koštan Tauocena IV. a. Tura je trajala pet dni. Preplezali so v petih dneh severno steno Mižirgija, smer Piljevina, V. b tež. stopnje.

Izvedli so plezalni vzpon preko južne stene Dych Tan 5208 m. Ocena V. a tež. stopnje. Vzpon je trajal pet dni.

V severnih stenah Ulu — Aus in Gestoli so preplezali Slovenski steber in Slovensko rebro. Ocena V. a tež. stopnje, v petih dneh.

SMER NEKEGA LEPEGA JESENSKEGA DNE

Našli smo se na Vršiču. Erjavčeva koča je bila že od nekdaj drugi dom jeseniških alpinistov. Kristina, ki je bila takrat še oskrbnica, je skrbela za nas kot za svoje, mi pa smo ji tudi malo pomagali. Pozimi smo ji nosili iz Kranjske gore stvari, ki jih je potrebovala. Spominjam se, da nas je neko soboto, ko smo ravno dober prišli, prosila, naj gremo po vodno črpalko, ki so jo pripeljali do hotela Erika. S smučmi smo bili hitro v dolini in črpalko, ki je tehtala preko 50 kg, naložili na krošnje. Nosil je lahko le eden, gaz pa je bila slaba in vsak drugi korak se je vdrlo do pasu. Bolj je šlo proti vrhu, pogostejše smo se menjavali, odnehali pa nismo. Vsake poti je enkrat konec in tudi mi smo s tisto črpalko pozno ponoči prigazili do koče.

Veliko je lepih spominov, ki me vežejo na Vršič. Tisti večer pa je tekla beseda o plezanju. Sezona je šla h koncu in vsak je pripovedoval o svojih vzponih in doživetjih. Kam jutri? Vprašanje, ki je med alpinisti vedno prisotno ob večerih v planinskih kočah. Z Žagarjem sva se namenila v Pri-sojnik. Že dolgo sem opazoval steno, levo od Okna, ki je bila še nepreplezana, zato me je vlelo, da bi poskusil. Pridružila sta se nama še Zakrajšek in Novak. Skupaj smo naslednje jutro hiteli po jeseniški poti in potem po Hanzovi do vstopa. Obetal se je lep oktobrski dan in kar samo nas je nelo po lahkih kaminih navzgor. Uživali smo v prostem plezanju in spodnjo tretjino stene plezali nenavezani. Kamini se počasi ožijo in zapro z neprelozljivimi previsi in umaknili smo se v levo. Stena je postala strmejša. Navezali smo se in sledilo je nekaj težjih raztežajev, ki so nas pripeljali do navpične poč. Počasi in premišljeno sem nadaljeval, zabil nekaj klinov in kmalu je bil dober raztežaj poč pod meno. Stena se tu zopet položi in takrat smo vedeli, da so glavne težave že za nami. Našli smo udobno polico, odložili opremo in počivali. Čudovit razgled te prevzame. S pogledom božast po znanih vrhovih in vedno znova se ti zdijo enkratno lepi. Kako neznaten se počuti človek ob mogočni lepoti gora. Delček te lepote v človeku ostane in ko greš v dolino, si prepričan, da je tvoje delo v gorah imelo pomen in da se kmalu vrneš. S Trente je prineslo meglo. Po lažjem svetu hitimo proti robu stene. Na vrhu smo. Megla čudežno izgine. Sežemo si v roke, srečni smo, bogatejši za lepo doživetje tistega lepega jesenskega dne.

Smer smo poimenovali po bratu Žarku, ki se je ponesrečil v Riglji.

Niko Bernard

Slovenski železarji na vrhu Triglava — foto Franci Sluga

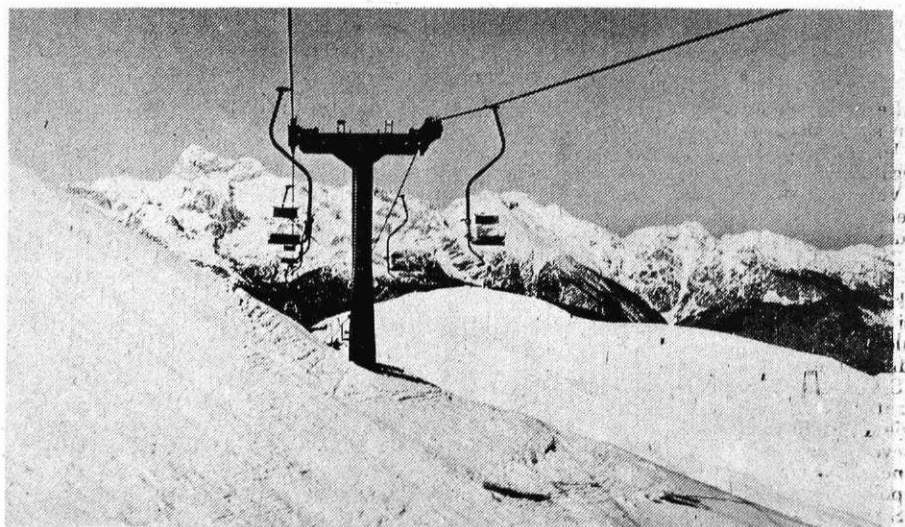
SPOMIN NA GREBEN

Dolgo je že od tega, razmišljal sem o našem podvigu pred šestnajstimi leti, o tem, kaj mi je ostalo najbolj živo v spominu in misli so se mi največkrat ustavile pri zadnjih metrih proti vrhu. Čeprav smo bili takrat popolnoma izčrpani in smo se pomikali kakor v sanjah, so se nam ti zadnji metri vendar najbolj vtisnili v spomin. Dobro se spominjam, kdaj šele mi je jasno prišlo v zavest, da je Peuterey že za nami.

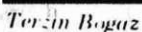
V polsnu sem drgetal od mraza v napol podrtim bivalu Vallot, kamor smo se zavlekli. Slabost in utrujenost sta me popolnoma premagali. Veter je zavijal, pločevina je škripala, toda to je bilo brez pomena; pomembno je bilo le, da sem lahko dremal na lesenem pogradu. Najbrž je bilo že proti jutru, ko mi je v ušesa udaril zvok, ki je bil precej drugačen od tistih, ki jih je bilo uho vajeno v noči. Bilo je nekakšno sikanje. V polmraku sem ozrl begajoče sence, v nos mi je udaril neznosen smrad, ki me je hitro predramil. Kmalu sem vedel, kaj se je zgodilo. Tovarišem je iz utrujenih in premirlih prstov ušla še preluknjana butanska karšuša, ko so se trudili, da bi pripravili požirek tople pijače. Na srečo je bil bivak v tistem času bolj »odprt«, tako da se je butan hitro razkidal. Nevarnosti ni bilo več, toda bil sem že toliko predramljen, da so mi misli začele bolj živahno delovati in ustavile so se mi pod navpičnim razom Grand Pilier d'Angle, zadnjega kopnega dela našega plezanja.

Opoldanska pripeka in redek zrak sta nas v strmem granitu utrudila. Ozirali smo se navzgor, še celih petsto metrov nas je ločilo od vrha. Čez Brenvo od Mt. Maudita sem so se začele vleči megle, ki so kmalu zajele tudi nas. Veter je sprva počasi, potem pa vse močnejše udarjal z leve, da so na rezini grebena zaplapolale bele zastave priča. Postalo je temno, mrzlo. Neskončno število žandarjev na grbi Grand Pilier d'Angle pa nikakor ni hotelo biti konca. Slednjič se je greben izoblikoval v ostro napihano rezino, ki se je vse bolj strmo dvigala v meglo. Slutili smo vrh. Mrak in veter sta naraščala, rezina pa kakor da se vleče v večnost. Hiteli smo, morali smo priti tisti dan, drugače bi nam opremljenim, kakor smo bili, trda predla. Suneč vetra je za trenutek razpodel meglo in nad nami se je prikazala opast. Vrh ali zapreka? Z zadnjimi močmi sem se potegnil preko opasti. V obraz mi je butnil val vetra. Ležec na vrhu grebena sem zagledal čudovit prizor: rdeče žarečo svetlobo zahajajočega sonca in vrh. Po treh urah sem se plazil po trdo spihanem snegu še nekaj metrov naprej. Po stari navadi sem hotel zarjoveti, pa ni bilo nič. Pocukal sem vrh. Bili smo resnično na vrhu. Milan Valant

Greben Peuterey smo plezali v navezah z dr. Tomažem Azmanom, Francem Ekarjem in Srečom Travnikom od 6.8. do 9.8. 1962.

Smučišča na Komni — foto Franci Sluga

Pogledi se ustavljajo na stenah. Kratke so, toda kako različne med seboj. Jani in Rok se navdušena vračata z Oble glave.

Razočaranje prvih dni je pozabljeno. Število vzponov narašča. Tedaj pa se zgodi tisto grozno. Z Duletom pogrešiva denarnici. Vse prebrskava, pospraviva celo kolibo, čemur sva se do sedaj uspešno izogibala.

Davorin Praprotnik

V SEVERNI STENI MOJSTROVKE

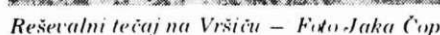
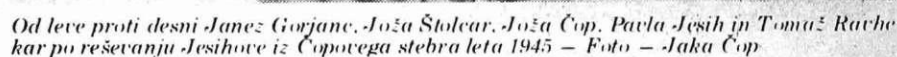
S prijateljem sva se navezala na vrv ter pripravila vso drugo potrebno opremo za

Po štirin dolžinah vrvi sva priplezala na širok, raven prostor, imenovan »miza«. Premočena od potu sva se malo spočila. Iznad »mize« pa so težave največje. Prijatelj je najprej poskusil plezati po ozkem, krušljivem kamninu. Ni mu uspelo, zato je zlezel z »mize« naravnost navzgor. Napeto sem ga varoval in poslušal bobnenje kamena. Pazljivo sva plezala po težkem pečevju in po perturnem plezanju prišla pod izstop.

V koči sva počakala na ostale štiri plezalice in opazovala reševanje štirih alpinistov, ki so se ponesečili v Hudičevem žlebu v severni steni Prisojnika. Ob lepem sončnem vremenu sva se s tovarišem z avtobusom odpeljala domov. V severni steni Mojstrovke sva si nabrala izkušnje, ki nama bodo v prihodnjih stenah prišle zelo prav.

Črtomir Mesarič

Pavel Dimitrov

NEKOČ JE BIL KAKOR V PRAVLJICI

Takrat, ni tako dolgo, ko smo bili še mladi nas je sreča nosila preko cvetočih travnikov skozi šumeče gozdove v krnice in okrešlje pod gorami. Iz tokav, sten in grebenov je vel opojni vonj skal. Takrat je bil vsak dan praznik in nedelja. Takrat nam je bilo resnično lepo.

Vse je nas mlade gornike zanimalo, navduševalo in vlelo kot magnet, ki ni preje popustil, dokler nismo stopili na pot in s »kvedrovsi« mleli drobir skozi Planico, Krnico, Martuljek ali tri triglavske doline.

Z neizmerno silo so nas vabili Triglav, Ponce, Šite, Jalovec, Prisojnik, Škrlatica, Razor in druge gore s svojimi prevesnimi in prepadnimi stenami in nazobčanimi, dolomitskimi grebeni, ki so se risali na jutranjem ali večernem nebu, ožarjeni s sončno lučjo.

Sami sebi smo bili odveč, v napotje, če nam ni bilo dano uživati vse lepote in veličine planinskega sveta.

V sebi smo nenehno čutili velik, uničujoč glad, če nismo vsak prosti čas mislili na robe, ki so nam vedno vsakdanjih spremeni v nedeljo in praznik.

Takrat smo bili resnično zaljubljeni v rateške, borovške in trentarske gore. Z nepotešenim hrepenenjem nas je vlelo na planinsko pot ali plezalno smer.

Do narave smo čutili veliko prijateljstvo, ki je kipele v ljubezen. Ni bilo važno in pomembno ali smo bili na pohodu ali

izletu, na Kepi ali Stolu v razglednih in cvetočih Karavankah, srce nam je bilo in potrkavalo z vsemi zvonovi takrat ko smo hodili v plezalno šolo v Jelenkamnu, Petkovo skalo ali v Kovačevce. Brezmejno smo uživali ko smo se sami ali v skupini veselili po robih in grebenih nad Planico, ko smo z očmi objemali stene in grebene Prisojnika, Razorja, Travnika, Škrlatice ali Rogljive, Stenarja in Cмира.

Nepozabna doživetja nas vabijo znova in znova v čase, ko so božajoči prsti segali po skali, ki se je poganjala skozi megle in oblake do samega neba.

Radovedni, silno radovedni smo bili takrat, ko se nam je zdela škoda vsakega trenutka, vsake ure, vsakega dne, tedna in meseca, ko nismo mogli pohiteti v to ali ono steno, ko nam ni bilo dano spoznati to ali ono tokavo, grapo, ko smo zamudili obiskati ta ali oni razgledni greben ali vrh.

Vsi smo bili eno samo veliko radovedno oko, ki je nenehno iskalo nove in nove vabeče cilje.

Srečni, presrečni in zvrhano zadovoljni smo bili sami s seboj, ko smo se tesnili po pod strehastimi previsi nad prepadi, odkoder je žugajoče in preteče dihala praznina, ki se je izgubljala v meleh in prodiščih. Veliko nas je bilo, bili smo ena sama družina, ki je hlastala in hitela k visoko postavljenim, pa čeprav težko dosegljivim ciljem. Vsi smo bili enotni, kar je načrtoval Janez z Ljubom in Petrom, to smo povzeli

tudi mi s Tonetom, Markom, Pavletom, Mirkom, Mitjem in vsi drugi kar nas je bilo.

Hodili in hodili smo, plezali in plezali v pripeki poletnega sonca, utirali globoke gazi in smučine v strupenem mrazu zim, ko so vetrovi vrtinčili po grebenih snežne zastave, da so bili podobni grivam pobesnelih konj belcev, ko so ledene ujme silile z ledenimi prsti pod obleko do kosti in so vseuničujoči plazovi merili višine in globine zajed, kaminov, grap in tokav. Vse smo hoteli z veliko, neizmerno ljubeznijo in uživati v gorah dolgo, dolgo, vedno!

Če smo se morali le kdaj odpovedati planinski poti ali plezalni smeri, smo bili podobni siromaku in strašen obup je viharil po naši notranjosti, ki je z veliko elementarno silo grozil, da nas bo strl in uničil.

V brezdelju smo se predajali razkošju in ljubezni, kadar pa je bilo treba resno prijeti za delo, smo bili ponosni na žuljave dlani. Gradili smo zavetišča v Veliki Dnini pod severno steno Škrlatice, na Jezerih pod rokavi, v Za A ku in Rušju pod Stenarjem in Dolkovo špico in tudi na planini Zadnji Vogel. Popravljali smo planinske poti in pomagali ter reševali lažje, težje in smrtno ponesrečene gornike v severni steni Špika, Jalovca, Triglava...

Bili smo zvesti sinovi gora. Lepo nam je bilo v ponedeljek, ko smo vasovali pri doživetjih nedeljske ture. Spomine smo hranili in obujali do srede tedna, v četrtek smo že načrtovali naslednji izlet, turo ali vzpon in tako smo bili nenehno v gorah.

Nikoli nismo klonili ali omahovali, vedno smo uspevali in zmagovali, saj to je bogata last mladosti, ki je neugnana. Pogum in trmo sta odganjali žugajoči in preteči strah, v brezdelju smo bili bolni siromaki, srce je jelo glasno tolči in razbijati, da smo morali stopiti na pot.

Leta so v prešerni radosti naglo, mnogo prenašlo hitela. Kakor so se morali umakniti naši učitelji, tako je prišel tudi za nas čas, ko smo morali obiskovati gorski svet samo s hrepenenjem in božajočimi pogledi.

Kar ni uspelo nam, je v toliko večji meri uspelo novim, mladim, nezadržano prihajajočim, ki ne poznajo in ne priznavajo umikov in porazov, celo tam ne, kjer smo mi in pred nami naši učitelji v nemoči omagali.

Do brade zabiti zarjaveli klini še vedno kažejo naše smeri v gorah in stenah. Tudi v najbolj prevesnih in prepadnih skoraj ni več praznih belih lis. Osameli skalni možiči še hranijo podpise prvih drznih in neustrašnih napadalcev in zmagovalcev. Imena so skoraj že pozabljena, njihova dela in uspehi, pa so z velikimi črkami vklesani v zidove naših sten.

Za zarjaveli smermi klinov in po usekanih stopinjah v zlizanih tokavah in zajedah niti z nečakanimi koraki, v skokih novi rod plezalcev, katerih pogledi, koraki in prijemi so odločno usmerjeni proti težjim in višjim ciljem, ki jih bodo prav gotovo dosegli, če bodo vanje vložili vso ljubezen, hotenje in navdušenje. Mladi nikjer in nikoli nočejo priznati umikov in porazov. Cilj mladim, prihajajočim je in mora biti, uspevati in zmagovati tudi tam kjer našim učiteljem in nam samim ni uspelo, biti zmagovalci tudi tam kjer zmagovalci še ni bil nihče.

Z največjim zadovoljstvom jim sledimo s čudovitih razglednih počival. Plezamo z njimi preko sten, skozi zajedane grebene in vrhove, kjer skupaj z njimi pijemo sladek napoj sreče in zmage, ki daje njim novega poleta za uspešne poizkuse in nove zmage jutrišnjega dne.

Sla po ljubezni do gora, nepozabna doživetja so hrana njih in nas.

Po sledih našega hotenja, ki je bilo nenasitno in polno iskrene in vroče ljubezni, hiti vedno več mladim vedno višje in višje k tronom boginj in bogov.

Uroš Župančič

4

MLADI ALPINISTI V ČRNI GORI

Oprema se seli s fička pod smreke. V zadregi smo; kup je večji kot so ga pričakovali največji pesimisti. Še danes moramo postaviti tabor! Jutranja megla se počasi zgošča in skoraj neopazno polzi po pobočjih navzdol. Oblaki postajajo temnejši. Zdaj, zdaj se bo ulilo. Prestopamo se okoli nahrbtnikov, fičko postane nenadoma prijetna limuzina; pogledamo navzgor v meglo, počasi si naložimo bremena in mimo stop znaka do Crnega jezera.

Igramo se odpravo, pravzaprav odpravo. Vodja je Kozle. (Mama ga včasih kliče Gorazd.) Zdravnik je Jani. (No, če bo imel srečo na sprejemnih izpitih, bo bruc na medicini.)

Posebnost naše odprave je pravi botanik brez plezalnih ambicij. Nada naj bi poskrbela, da bi bili vsaj dostopi do sten botanično obdelani. Njena asistentka in finančni minister odprave pa je Neva. Če se kdo izgubi na markirani poti ali v steni, pa se lahko pogovori z menoj.

Le Rok in Dule nimata nobenih zadovolje. Dule je še v Sloveniji; zaradi njegovih fizičnih kvalitete ga zelo pogrešamo. Opraviti je moral še neko malenkost — diplomu.

Za seboj smo imeli dolge tedne priprav. Prvi začetki segajo v sredino aprila; potem iskanje literature, prevoza, opreme in nazadnje prava politična pogajanja s starši predstavnic nežnega spola. V prvem krogu prepričevanj smo dobili oster veto. Le izrednim jezikovnim sposobnostim »zdravnika« se lahko zahvalimo, da je bil uspeh misije vsaj polovičen.

In nato smo prav zares odpotovali. »Kavbojsko« mestece Zabljak pod obronki Durmitorja smo zavzemali v valovih. Pozno zvečer smo se z Rokom in Nado rahlo zaskrbljeni zavlekli v spalne vreče. Zbudilo nas je sonce in pogovor ljudi, ki so hiteli na delo. Na drugi strani ceste smo zagledali neke »planinare«, ki so prav tako prespali pod smrekami. Ne, saj to je neverjetno — Neva, Jani in Kozle.

Marsikaj lepega smo si povedali v neprespane obzore.

Škljoc, škljoc, škljoc! Za dokumentacijo odprave. Nizek start in odprava krene v pristopni marš proti bazi.

Težki nahrbtniki nam onemogočajo, da bi doživeli lepoto Crnega jezera, najbolj znanega izmed osemnajstih durmitorskih jezer. Ne hodimo dolgo ob njem, pot se strmo dvigne in kmalu nam ni več do pogovora. Kljub upognjenim hrbtom smo lahki, srečni.

Ves strah zadnjih dni je minil. V hribih smo in nič drugega ni važno.

Vedrimo pod visoko smreko. Pa je samo ploha. Skozi vedno redkejši bukov gozd se dvignemo do planote. Redko travo prekinjajo skale in sneg. Nekje za megleno zaveso slutimo Terzin bogaz.

Končno smo na Lokvicah, globoko spodaj se v vrtači zablesti jezero. Odrvržemo nahrbtnike. Gorazd in Neva ostaneta in med snegom iščeta prostor za ščora, ostali pa se vrnemo po ostalo opremo in po botaničarko. Vračamo se že v temi, se spotikamo ob korenine dreves in že postavljena ščora sta prijeten dom; pred njima pa je zakurjen ogenj, toliko bolj tople kolikor je hladnejši veter, ki zavija okoli bližnjih kolib.

21

Mraz. Zavijamo se v vestone. Lačni smo. Brskamo po nahrbtnikih. Vse imamo:

Koliko časa že traja slabo vreme? Počasi izgubljam občutek za čas, nimamo radia, ne časopisov, ne telefona...

Četrty dan gorenjska trma premaga črnogorsko vreme. Nad Bandijerno se prikaže košček modrega neba. Terzin bogaz se v vsej lepoti odpre pred nami. V stenah je še sneg. A če bo lepo vreme... sneg bo skopnel... posušili bomo opremo... začeli bomo plezati!

Kot martinčki se nastavljamu soncu. Spet je vse v redu. Nekaj časa še poležavamo, pogledi se čedalje pogosteje ustavljajo na steni Medjeda. Blizu je. Kratka je in v zgornjem delu izgleda zanimiva. Popoldne ne držimo več. Razdelimo si steno. Jani in Rok gresta na levo, z Duletom pa na desno.

Zvečer si pripovedujemo prve durmitorske plezalne izkušnje.

Jani in Rok sta pozabila na neostik. Po dveh ali treh močno krušljivih raztežajih sta naredila častni krog in se vrnila.

Z Duletom pa sva bila mnogo boljše. Sicer sem še tečajnik, ampak tudi bruc na fakulteti ima o sebi dokaj laskavo mnenje. Soplezalca prosim na kolenih za prvi raztežaj. Tudi alpinisti so včasih usmiljeni. Izberem si vstop. Rahla, komaj nakazana zajeda. Zazenem se navzgor, vendar niti dobro ne začnem, ko mi zmanjka vsega, predvsem pa oprimkov. Ne gre. Zdaj gre Dule naprej. Če hoče rešiti čast alpinista, mora vstopiti na istem mestu. Počasi mi polzi vrv skozi roke. Res ni lahko. Na prvem stojišču pride do prepira. Dule pravi levo, jaz desno. Obveljala je moja, po krušljivi steni pridem do police, z obema rokama sežem čez rob, prijetno mehko je, po tегnem se navzgor, pogledam in povoham — ovčji drek.

Noč je jasna. Jutri, jutri bomo začeli zares.

Naslednji dnevi so sončni, od jutra do večera smo v stenah in na vrhovih Durmitorja. Zadovoljna je tudi Nada, dlabira rastline, jih vlaga v herbarij; fotografira.

Zvečer hodimo k Vuku po sveže pečen kruh in gosto ovčje mleko, nato strmimo v prasketajoča polena in skušamo urediti vtise. Preveč je novega, lepote enega izmed najlepših in najbolj nedotaknutih narod-

(Nadaljevanje na 22. strani)

Razorjeva skupina s Kvedarice — foto Jaka Čop

Del odprave mladih alpinistov v Črni gori

ČOPOV STEBER

sem v tretji luknji. Ta je najmanjša in izgleda, da v njej hodijo plezalcem čudne stvari na misel. V tla, ki so pokrita s peskom in zemljo, dobim zabita dva klina, malo više v skalni razpoki pa celo serijo žebeljev vseh velikosti. Vrvi imam še dobrih dvajset metrov, zato nadaljujem čez previs v kamin, kjer mi malo pred vrhom zmanjka vrvi. Kaj hočem. Zabijem dva klina, vpnem stremeni in pričnem varovati.

Marko je že tu. Kako pa sedaj preko mene? Dolgo se ne smeja obotavljati in že čutim njegove podplate na stegnih, ramah in nazadnje na čeladi! Marko počasi napreduje. Nekaj časa mu da misliti in opravi previs, ki res ni velik, je pa precej neroden. Stojišče si napravi v veliki luknji pod znano prečko. Tu se tudi vprašava zakaj nosiva s seboj fotoaparate, če nič ne slikava. Tako nastanejo prvi posnetki iz

Copovega stebra. Zdaj pa do prečke. Nič kaj lahko ni. Premagati moram še en previs. Vsakokrat, ko se potegnem naprej, zadenem z glavo v skalo. Dobro da imam čelado. S težavo se le zbašem na poličko, po kateri moram prečiti nekaj metrov v levo. Polička teče nad previsi in iz nje se lepo vidi v dno stene, več kot tisoč metrov. S prečke poteka smer navzgor za lusko in nato nazaj v desno pod zajedo, kjer si uredim stojišče. Tudi Marko ima pod prečko nekaj težav, a kljub temu je hitro ob meni. Od tu imava, kakor sva slišala, le še tri raztežaje do izstopa. Zajeda ni težka. Prav tako tudi ne naslednji raztečaj. Morala bi že videti vrh stene, vendar se ta le še kar dviga nad nama. Marko preči v levo in kmalu zaslišim vzklik, ki pomeni, da sva zunaj. Do vrha stene se morava povzpeti le še po skalnati gredici nekaj deset metrov.

Na vrhu sva. Podava si roke. Skupaj sva premagala Čopov steber. Lepa smer je to. Ni lahka. Bolj odkrito bi rekel, da je težka, čeprav je nabita. Vreme nama je bilo tudi naklonjeno, srečo sva imela, kaj sva hotela še več. Čas imava še, zato se na Plemenicah zlekneva na sonce in grizljava piškote, ki so nama še ostali. Za dne sva že v Vratih. Lep dan je bil. Dobro sva ga izkoristila. Zadovoljna sva.

Dolfe Jelenc

Severna stena Triglava — Čopov steber — Foto Jaka Čop

JESENIŠKI BIVAKI

Bivak I. v ozadju Jalovec, Mojstrovka in Mangart — Foto Jaka Čop

Bivak II. v ozadju Triglav — Foto Jaka Čop

Karel Korenini, sočev bivač

BIVAK I — MATEVŽEV BIVAK

Bivak je postavljen v južnem ostenju Velike martuljske Ponca na široki polici nad zatrepom Velike Dnine. Po velikosti je najmanjši (prostora na dve navezi), je pa najvišji med vsemi jeseniškimi bivaki (2180 metrov).

V okolici bivaka so stene Škrlatice, Rokava in Rakove špice. Do vstopov v razne smeri je največ 15–30 minut.

— Zanimivejše plezalne smeri v okolici: Rogljica — osrednji steber; Rakova špica — rdeča zajed, smer po stebri; Škrlatica — skalaški steber, škrlatiške grede, Kugjeva smer greben, Veliki Oltar — Velik Rokav — Škrlatica; — nekaj pristopov: Mala in Velika martuljska Ponca, V. Oltar.

— dostopi do bivaka: Do bivaka I ne vodi nobena markirana pot, vsi dostopi so težavni in orientacijsko zahtevni, zato je bolje, da se brez dobrega poznavalca terena ne odločimo za obisk bivaka I.

1. Še najlažji dostop je od doma v Kmici (2 uri hoje iz Kranjske gore) in sicer od doma v Kmici po markirani poti na Špik. Ko pot zavije v levo na melišče Lipnice, nadaljuješ po grapi Grintovca do večjega ovinka in od tu desno in po slabo vidni poti skozi borovce na melišče. Po melišču levo navzgor v zatrep Velike Dnine, kjer na levi strani kraljuje bivak (3 ure).

2. Ostali dostopi do bivaka I so precej težji in daljši ter zato priporočljivi samo za alpiniste in izurjene planince:

a) Iz Martuljka v zatrep Pod Srcem in nato skozi Špikov graben in pod Malo martuljsko Ponco v Veliko Dnino.

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)

b) Iz Martuljka mimo bivaka III. Za Akom v krnico Kotel za vrhom Na Pečeh in preko melišča v škrbino med Veliko in Malo martuljsko Ponco. Spust po grabnu v Veliko Dnino.

Pobudo za gradnjo našega prvega bivaka sta dala Korenini in Frelj. Idejni osnutek sta predložila odboru TK Skale, ki pa za novotarije ni bil preveč navdušen. Na koncu so vendar odobrili gradnjo. Maja 1933 je komisija v sestavi: Miha Čop, Jože Čop, dr. Miha Potočnik, Boris Šega, Berlot, Matevž Frelj in Korenini, izbrala prostor, kjer naj bi stal bivač. Izbrali so polico v prevesnem južnem ostenju Velike martuljske Ponce. Že junija istega leta je bila narejena lesena konstrukcija. Prevoz je brezplačno preskrbel Frelj, jeseniški gorniki pa so ves material prenesli v Veliko Dnino, kjer ga je mizar Smolej brezplačno sestavil. Naslednjo nedeljo so skalaš prinesli še pločevino in prekrili bivač. Junija leta 1933 je bil tako prvi bivač postavljen. Velike zasluge pri gradnji bivaka I. je imel Matevž Frelj, zato so leta 1945 jeseniški gorniki poimenovali bivač po njem.

BIVAK II

Bivač je postavljen na zelo neugodnem mestu Na jezeru med Šplento Oltarjem in Rokavi na nadmorski višini 2140 m.

V okolici bivaka so stene Oltarja, Spodnjega, Srednjega in Visokega Rokava. Vsa ta skupina je brez zaznamovanih poti in orientacijsko zelo zahtevna, zato so ti vrhovi tudi med najmanj obiskovanimi v Julijcih. Plezalne smeri so kratke z dobro skalo, imajo pa malo težje in daljše sestopne.

Nekaj plezalnih smeri: Spodnji Rokav — skozi Škarje, pod Škarjami, Potočnikova; Srednji Rokav — vzhodni raz; Visoki Rokav — leva in desna smer; Veliki Oltar — grape.

Zanimivi pa so tudi pristopi na Veliki Oltar in Dovški Križ, kakor tudi prehodi v Martuljek ali Kmico.

Dostopi do bivaka:

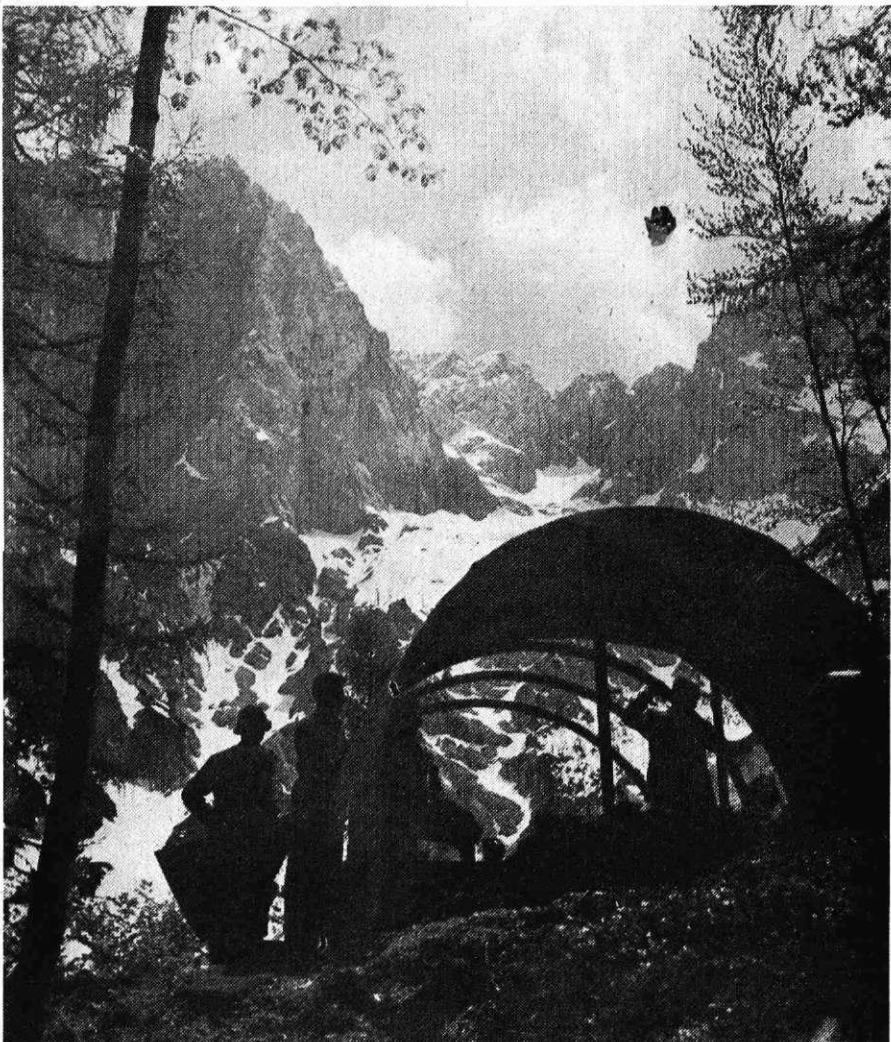
1. Pred Poldovim rovtom se od ceste Mojstrana—Vrata odcepi nemarkirana pot, ki v začetku vodi proti levi v veliko grapo. Po njej (večkrat prekinjena steza) do praga (steza vodi preko od desne proti levi) in mimo izrazitega vrha (mali Matterhorn) do bivaka II.

2. Iz Aljažvega doma po cesti proti Mojstrani približno pet minut, nato skozi gozd na veliko melišče. Ko se melišče zoži desno na travnate vesine iskaje prehodov na vrh Kališča. Sestop na severno stran med borovci (steza) in po polici na travnato melišče pod bivakom.

V juniju leta 1936 so jeseniški gorniki izkopali temelje za nov bivač. Privotno je bilo določeno mesto za bivač na Šplevti. Pri počivanju na robu Kmice Na jezeru, pa so se tako navdušili nad razgledom, da so odstopili od prvotnega načrta za gradnjo

Bivač III

Gradnja bivaka III — Foto Jaka Čop

Hoja v gore je torej nekaj lepega, svetlega, nekaj, kar diši po uredničenju idealov. Ampak ideali in stvarnost, se pravi romantična narava in stena, se pa ne ujemata najbolje. In pri branju tega zapisa boste prav lahko spoznali ta prepad med njima, no, nevednostim pa je bilo krivo tudi strašansko začetništvo, da o moških, ki imajo zapeljevanje mladih deklet že v krvi, rajši molčim. Svojevrstno pa zgodbo barva prav to, da je bilo vse novo, prvič doživeto in se je zato toliko močnejše vtisnilo v nas.

Kar brez priprav v slovensko nisem šla, s sestro sva si že čez poletje nabrali dosti kondicije, preplezali sva tudi že nekaj dvojok. Moralne priprave pa ni bilo prave, sicer sva povpraševali druge, kako so plezali slovensko, pa se je začela vsakdo namrščit — nobenega navdušenja, nobenih velikih besed. Enega so ožulili čevlji, drugi je stokal o kamnih. No, potem sva hoteli ujeti vsaj nekoga, ki je smer že poznal, pa nama tudi to ni uspelo, zato sva zatrmoglavili in jo v petek popoldne sami mahnili proti Vratom.

V avtobusu za Vršč polno Ljubljano, nekaj dolgočascev je s kitaro in ubranimi glasovi dvigalo planinsko moralo. Kar malo težko je bilo izstopiti že v Mojstrani, a začuda nisva bili sami — cela četa je zakoračila za nama. Skoraj sapo pa nama je vezla množica v Mojstrani — sama draga zlata ljubljanska mladina. V trenutku sva sklenili, da na vrh ne bova šli. Med temi enkrat-letno »Triglav planinci« je vladalo prav dobro razpoloženje, vsi so kazali mrzlično pričakovanje nečesa velikega. Kar malo sem jim zavidala to otroško veselje, kajti bila sem precej mrliške volje. Po službi, ki je že tako in tako eno samo letanje, še te planinske neprilike — v najkrajšem času stlačiti v nahrbtnik kar največ, po možnosti ničesar pozabiti in še srečno ujeti vse tri avtobuse, ki me ločijo od Vrat. Na srečo se s sestro glede priprav ujemava — ona kot velikopotezen človek poskrbi za vse veliko, jaz pa kot precizna umetniška figura zvlečem na kup samo bistvene malenkosti. No, pa kljub temu nama navadno uspe zamuditi vse tri avtobuse, a odneha pa ne! Pa na štop! In ker sva večino poletnih vikendov preživeli na ta način, je vse skupaj že dobilo značaj navade in s tem priokus rahle naveličnosti.

No, množica pa si je priborila celo poseben avtobus, ki nama je prihranil pešačenje do Vrat. Stisnjeni kot ribice smo se kar srečno pricijazili, a takoj nas je čakala nova borba — za postelje. Izredno skrbna oskrbnica je s krasnim lepomiselnostno zapisovala naša imena v knjigo in ko sem čez kakšno uro mislila že na pobeg iz prepleta moških teles, ki so me ogrožala z vseh strani, sem si končno le priborila dostop do okenca. Z Marijo sva šli zgodaj spat, a Ljubljancanom kaj podobnega ni padlo na možgane, zato so kar veselo počeli vse mogoče, igrali na orglice, neka smrklja pa je v spodnjih hlačkah iskala nekega frajerja, ki ji je v avtobusu padel v oči. Le počasi je zavladala tišina. Tudi zjutraj so se Ljubljanci nad vse izkazali — ob treh so vstali, do štirih so se na veliko pripravljali, vpili in si dajali korajže, da je bilo kaj. Nato se je stanje spet malo pomirilo. Malo pred peto sva tudi s sestro vstali, hiter pregled vremenske situacije ni kazal najbolje — rahlo rosenje. Kljub temu sva po zajtrku, malo čez peto, usmerili najino pot proti steni. S trepetajočimi srci sva ji zrl naproti in zazdeli sva si same sebi predrzni, strahotno predrzni, ker si upava motiti njeno prepadno svino. Zdelo se mi je veliko bolj strma kot se je izkazalo v resnici, spominske plošče pod njo so mi jo naredile še veliko bolj nedostopno — z vsako smrtjo je njena vrednost v mojih očeh rasla.

Trdno sva sklenili, da vstopiva le, če bo še kakšna naveza pred nama, kajti naj sva še tako buljili v priročnik in iskali smer v steni, kaj bistvenega nisva odkrili. Zelo srečno sva ugotovili, da nama po stezi sledita dva bronzona mladeniča, a pogovor ob srečanju je izdal dva boksarska Avstrijca, s prav hitlerjanskimi potezami, ki sta izdaval samo, da gresta v »oberkrainische« in da je še nista plezala. Nalašč nisva spremenili zmerne tempa. Prav kmalu sva zavili na stezo proti steni in spet dohiteli Avstrijca, ki sta se že navezovala. Pogled na čeladi nama je razkril vse — star maček pelje novince v smer. Oba sta si nadela tudi pasove, kar je novincu pozneje omogočalo brezplačen prevoz čez težka mesta.

Za nama pa so prišli kar štirje korenjaški Slovenci in dva sta začela propagirati smer čez macesne, ker je menda najlažja. Tudi Avstrijca sta zavila precej na levo, zato sva jo mahnili kar za njima. Priključila se nama je še ena moška naveza, ki bo malo pozneje odločilno posegla v dogajanje. No, Avstrijca sta se že prebijala skozi precej strm graben, zgoraj je čakala poslastica s klinom. Stari maček se je kaj hitro »preštemal« na vrh, začetniškega Fredija pa je lepo potegnili za sabo. Pri tem pa sta nam postregla z nekaj porcijami kamnitega žegna — morda z mislijo, da smo Slovenci vse premalo pobožen narod. Vsega seveda nisem videla, Marija je imela boljši pregled, malo pa smo pozneje tudi rekonstruirali iz sledov. Ko je Marija namreč prilezla do tistega klina, se ji je ustavilo — naj je poskušala, kar je le hotela, enostavno ni šlo. Moška naveza, ki nama je bila tik za petami, je hotela stvar vzeti v svoje roke in njen prvi mož, Primož, je že plezal proti Mariji, drugi, Janez, pa si je poiskal stojišče v skalnati votlini in nedaleč za hrbtom mu je veselo curela voda. To je pozneje še bridko obžaloval, kajti tam notri je tičal kar kakšno uro. Primož je že nekaj metrov pod Marijo doživel svojo prvo krizo. Ne morem in ne gre in stokanje kaj naj naredim in to na mestu, ki sem ga pozneje tudi jaz povsem brez problemov zdelala. Sele pozneje se mi je delno razkrilo, kako je s to stvarjo — mesto se mu je na oko zazdelo pretežno in potem ga je ta duševni predsodek oviral toliko, da je le čez kakšne četrte ure priplezal do Marije. Tam je po pravkar prestani krizi spet prešel v napad, poskušal je toliko časa in tako zavzeto, da se je končno le zrinil čez. Vmes, med manjšimi vzponi je mojstrsko počival, prižet na skalo. Janez spodaj v votlini je že trepetal od mrzla, meni malo pod njim pa ni bilo dosti boljše.

Med tem časom sva že udarila pravo filozofsko debato, glavna tema: moški, razpet med alpinizmom in žensko. V skali pa se je Janez pokazal tako spretnega, da sem dobila občutek, da že dolgo leze in pozneje kar nisem mogla verjeti, da je to njegova prva smer. Pri štiridesetih! Potem pa sta se kolega izkazala in Marijo od zgoraj varovala. Še malo srednje plezarije in srečali smo se z navezo veselih Stajercerjev, ki so čisto lepo prišli po smeri. Mismo namreč ugotovili, da smo plezali po grabnu med dvema variantama in zato srečali tisto čedno štirico. O Avstrijcih ni bilo več duha in sluha, Primož in Janez sta razvezana odhitela naprej, midve pa sva vztrajali pri vrvi, čeprav sva jo več nosili kot rabili.

Med potjo sva srečali dva Jezerčana, vendar v obratni smeri, kar sta obrazložila s skorajšnjim dežjem. Kar verjeti nisem mogla, da se po slovenski hodi tudi dol, a ta dva brezskrbneža kot da sta na sprehodu. Okrepila sta mi že malo omajano prepričanje, da je slovenska blazno lahka. Na hitro sta nama opisala nadaljnjo smer, meni pa je šlo vse skozi eno uho noter, skozi drugo pa ven, kje šele, da bi si kaj zapisala — v slovenski, v katero vozijo alpinisti svoje družine!

Res sva se nekaj časa več ali manj sprehajali, videli Zlatorogove police in že prispeli do snežnega jezika. Pot sva nadaljevali veliko previdneje, saj sva bili brez cepinov. Na vrhu sva opazili Primoža in Janeza, spodaj so vriskali Stajerci. Na plazu je vozila žičnica čisto majhne pike. Neprestano uprte oči v tla in stopinje, ki so se vlekle prav do vrha snega, so naju zavlele. In še ta dva nesrečneža! Že sta bila v gladki, navpični steni nad megom, čez katero je tekel prav lep potoček, vpila sta nama, da je tam smer, da sta naša klin in naj jima kar slediva. Prizor je bil podoben prejšnjemu — zastoji, stokanje, Marija se je kar srečno prebila, sredi veselega potočka je zabila klin, ki je odlično držal. Povzpeli smo se še za kakšne dve dolžni vrvi, a naša izvidnica — Primož ni več mogel naprej. Pot so nam zaprle gladke plate, nad njimi pa se je vabljivo bohotal rob stene. Primož je še malo poskušal, a se je spet vrnil. V hipu sem ugotovila, da jeclja, kar prej ni delal in to dejstvo mi je zbillo precej morale. Vprašala sta naju, kaj bova midve naredile. Kaj? Ura je bila dve, jedli nisva še čisto nič, za povrh pa je začel rositi dež. Tam na desni so še vedno vriskali Stajerci in od vriska do vriska me je napadala vse večja jeza. Kaj sploh iščem tu?

Marija je predlagala prečenje na desno in se ga po neki ozki polici takoj lotila. Kar slabo mi je prihajalo, ko sem jo gledala. Vpila je, naj ji sledim in to sem naredila s precej težkim srcem. Za mano se je odpravil Janez, ki pa psihičnega pritiska ni zdržal in je zabil klin. Sledil mu je Primož, in ta človeška figura se je usidrala na tisti ozki polici, natančno pod klinom, vanj vpela prusik in ga z levico močno stiskala, z desnico pa je oklepala Plezalni priročnik, se po turško usedla, glavo s čimimi lasmi globoko sklonila nad priročnik in ga zavzeto študirala! Le polglasni zlogi so prihajali izza ustnic, mi pa smo svečano molčali, saj se je pečatila naša usoda. Naš voditelj je ukazal: »Abzajlanje!« Že za sam spust do stene z vodo je bila potrebna velika spretnost, tam pa smo se spustili kar s starega klina, ki ga je Janez za varnost še malo zatolkel. Primožu kot prvemu je spust uspel, nemalo smeja pa je povzročil Janez, ki si je vrv napeljal kar med nogama, jo držal spredaj z obema rokama, med spustom pa tožil, da bo še teta postal. Strahu pa vseeno ni mogel skriti.

Popravili smo smer in z veliko hitrostjo plezali višje, vedno višje. Naju je prevzela misel, da plezamo na stolp in ko bomo prišli na vrh, bo rob stene zazijal daleč stran. A šlo je kar gladko, pod nami pa so se odpirali prepadi. Le zaradi velike izčrpanosti in otopelosti me niso motili. Tik pod vrhom pa sem na nekem dosti težkem mestu dobila krče v roko, kar me je dosti zmedlo. A na neki način sem prišla čez, čeprav ni dosti manjkalo, da bi se nekam usedla in se mirno razjokala. Kajti vsega sem imela čisto dosti in popadala me je jeza, kar je pri meni znak skrajne utrujenosti.

Primož je vpil, da je na vrhu in skoraj nisem verjela. A takrat se je izkazalo za resnico. Eden za drugim smo izplezali, kot politični čuciki. Primož pa je kar naprej ponavljal: »Neverjetno, original! Piečev izstop! Poglej tetrapake!«

Torej le ni bil prepričan o poti! Segli smo si v roke, a nobeden ni kazal znake zmagovalca, veliko bolj nas je navdajalo čustvo pravkar rešenih. Na srečo je šele takrat začelo pošteno deževati in skupaj smo se odpravili proti Staničevi.

Triglavska stena se mi je takrat zamerila, ne glede na vso hvalo, ki ji jo poje Svetina v Steni. Njena šola je bila za prvič kar dosti trda. A človek mora v življenju sprejemati vse, tako slabo kot dobro, trpljenje in užitek, pa se mi bo mogoče drugič oddolžilo za ta trpek ognjeni krst!

Lučka Sodja

OGNJENI KRST V SLOVENSKI

Od nekod sem privlekla precej debelo knjigo, napisal jo je filozof in alpinist Lammer. Ne vem, če jo bom kdaj do konca prebrala, a prvi stavek se glasi:

Kolikor je nekdo idealist, toliko je vreden.

V njej se razkriva tista vrsta alpinizma, ki ustreza tudi meni – filozofski alpinizem. Pri nas ga je utemeljil Jug. Eno od bistev tega alpinizma je čustvena povezanost človeka z naravo – z gorami, njihovimi stenami, ledeniški razpokami. Kako naj bi sicer Lammer ozmerjal razpoko, v katero je padel, z nesramnico, in to v poslednjem trenutku zavesti.

»Pravi planinec vidi v silni naravi odsev svoje močne duše, predvsem svoje volje, s katero zmaguje samega sebe!« je zapisal Jug. Mogočni duh išče torej v naravi svoj odsev, razvija si voljo, do skrajnosti spoznava svoje duševne lastnosti in nagnjenja. Obenem si razvija svoje telo, kajti velik duh v bolnem telesu je pravzaprav absurd, grozi mu propad s telesom vred in razvijanje svojih telesnih sposobnosti do skrajnosti je upor tej telesni nemoči, ki je že od nekdaj pestila genije vsake vrste. Zato ni čudno, da so šli veliki filozofski misleci iskati svoje duševno ravnotežje prav v steno. Še več, izredno močna doživetja, ki so jim izzvala še močnejša čustva, so jim pomagala pri znanstvenem raziskovanju človeškega duha – tak svetel vzor na tem področju je naš Jug. In ker se je temu naprežanju popolnoma predal in mu žrtvoval največ, kar človek more – svoje življenje, ni mogel ostati pozabljen, že leta in leta se ob njegovi svetli podobi krešejo vedno novi ideali.

Spomenik padlim gornikom v Vratih s severno steno Triglava – Foto Jaka Čop

BIVAK III

na Šplevti. Načrte je zopet izdelal Korenini. Pri delu so sodelovali tudi skalaši ostalih podružnic, gradnjo pa je financirala TKS z Jesenic in planinci z denarnimi prispevki.

Bivak stoji na nadmorski višini 1340 m med samimi macesni in s pogledom v obliče Siroke peči, Oltarjev in martuljskih Ponc. V okolici bivaka III ni markiranih poti, je pa zato zelo veliko plezalnih smeri. Tudi smučarji lahko pridejo na svoj račun vse poletje, saj plaz pod Siroko pečjo ostane dolgo v jesen.

Zanimivejše plezalne smeri: Kukova špica – Kajzeljev steber; Siroka peč – vzhodni steber, centralna smer, Čihulova, direktna, SZ raz; Mali Oltar – severni steber; Velika Ponca – severna grapa, severni raz, kamini.

Zanimivi pa so tudi prehodi: skozi amfiteater na Dovški Križi, prehod skozi Jugovo grapo in skozi Grlo, prehod med Oltarjem in Veliko Ponco in prehod preko Škrbine med obema Poncama.

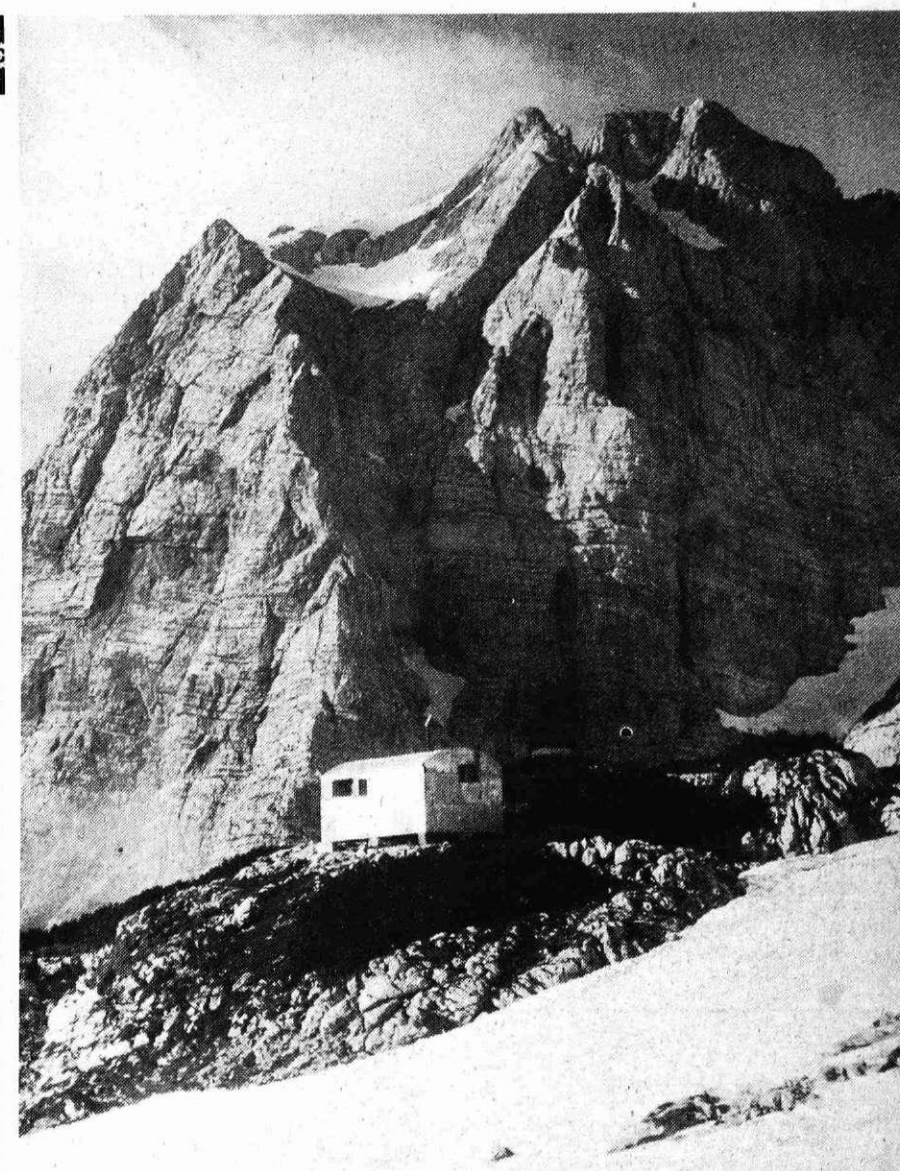
Gorniki – železarji – z gradnjo bivaka II še niso bili zadovoljni, dostopi pod severne stene martuljkovih gora so bili predolgi. V njihovih željah za novim bivačem jih je prehitela druga svetovna vojna. Toda že leta 1946 so začeli uresničevati stare želje. Spet je »očka bivakov« Korenini napravil načrte, ki naj bi dali večji in udobnejši bivač.

Železna konstrukcija in dvojne stene bivaka, enonadstropne postelje, majhen štedilnik, vse to so bile novosti pri bivaču III. V železarni Jesenice so izdelali železno in leseno konstrukcijo z udarniškim delom članov – alpinistov. Konec leta 1946 je bil bivak že zgrajen in opremljen, notranjo rekonstrukcijo je doživel bivak leta 1977, ko so jeseniški alpinisti zamenjali stare postelje z lesenimi pogradi (od prejšnjih štirih ležišč jih sedaj lahko prenoči v bivaču tudi deset planincev). Nova je tudi notranja oprema – plinska razsvetljava, plinski štedilnik, klopi in miza.

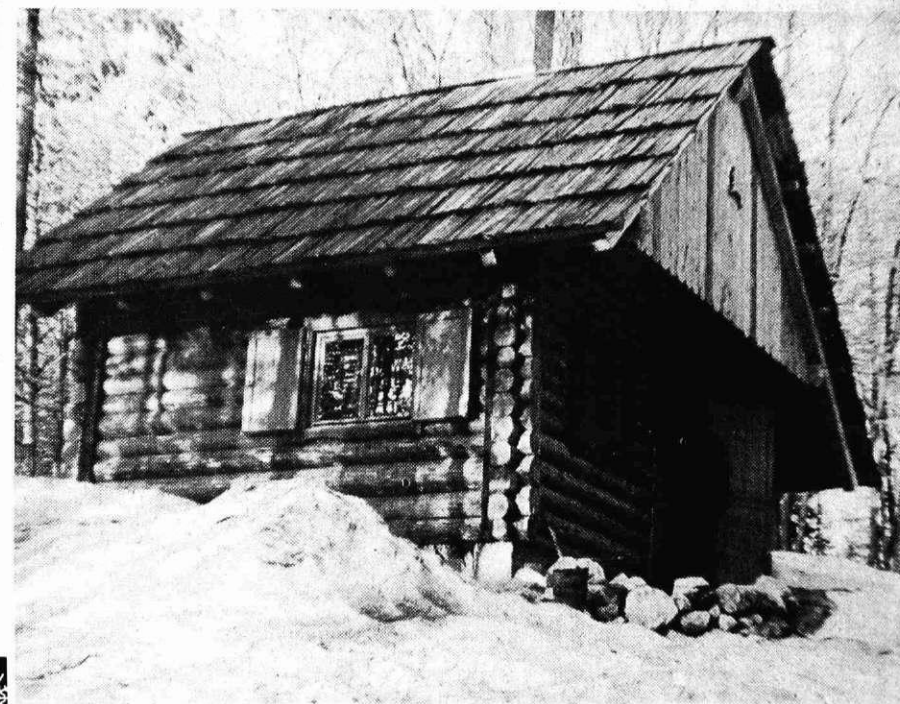
BIVAK IV

Ta bivak je največji, saj v njem lahko prenoči tudi večja skupina ljudi. V okolici bivaka so prelepi tereni za spomladansko smuko (turni smuk s Križa), lahki dostopi na vse vrhove v okolici, alpinistično pa so zanimive plezalne smeri: Stenar – Kočvarjeva smer, direktna smer, zajeda spominov, Brojanov raz, Ancejljnova smer; Dolkova špica – ima več lažjih smeri; Skrlatica – južni raz.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Bivak IV, v ozadju Stenar – Foto Jaka Čop

Martuljski bivak Pod srcem

(Nadaljevanje s 7. strani)

— Dostopi do bivaka:

Od Aljaževega doma v Vratih po markirani poti za na Škrlatico (do bivaka, ki je na višini 1980 m, je dobri dve uri hoje).

V letu 1948 je alpinistični odsek Jesenice na predlog takratnega načelnika Krušica sklenil, da prične z gradnjo. Prostor so izbrali na Rušju, načrte je naredil Korenini, organizacijo gradnje pa je prevzel Krušic. Še isto leto je bil pod streho, v letu 1949 in 1950 pa so ga notranje opremljali. V zimi 1950/51 je zapadlo v gorah zelo veliko snega. Močan veter je bivač odtrgal s temeljev. Toda graditelji niso obupali, že v jeseni 1951 je stal na istem mestu nov iz lesa narejen bivač, zavarovan in pritrjen z jeklenimi vrvmi. Naslednje leto je mizar dokončal notranje stene, prinesli so notranjo opremo in bivač se je zaradi velikosti in udobnosti prijel ime »hotelski bivač«.

V letu 1976 so člani AO Jesenice preuredili notranjost, železne postelje so zamenjali z lesenimi pogradi, na katerih so udobni jogiji, plinski kuhinjski peči, plinska luč. Prostora za prenočevanje je sedaj več, tako da lahko udobno prenoči tudi 12 planincev.

Jesenški alpinisti so zgradili še eno zavetišče v naših gorah in to na Zadnjem Voglu. Ta bivač ima bolj smučarski namen, saj je postavljen v enega najlepših področij za turno smuko.

ZAVETIŠČE POD SRCEM LIPOVČEVA KOČA

Zavetišče je bilo zgrajeno leta 1976 in je last PD Gozd Martuljk.

Dostop: Iz Martuljka mimo spodnjega slapa po markirani poti pod Spik. Zavetišče je v gozdičku na rahli vzpetini v smeri Rušice in iz vasi dosegljivo v uri in pol hoje. Ključ se dobi v Martuljku pri Omanu, hiša na številka 62.

Vzponi in ture:

Zavetišče je idealno izhodišče za vse vzpone v Spiku, Frdamanih policah, Rigljici in Rušici. Opisi vzponov do leta 1969 so razvidni iz knjige Plezalni vzponi — Vzhodne Julijske Alpe in oštevilčeni z oznakami 345–360, medtem ko dveh največjih vzponov (VI. težavnostna stopnja) v Frdamanih policah ni v omenjenem vodiču.

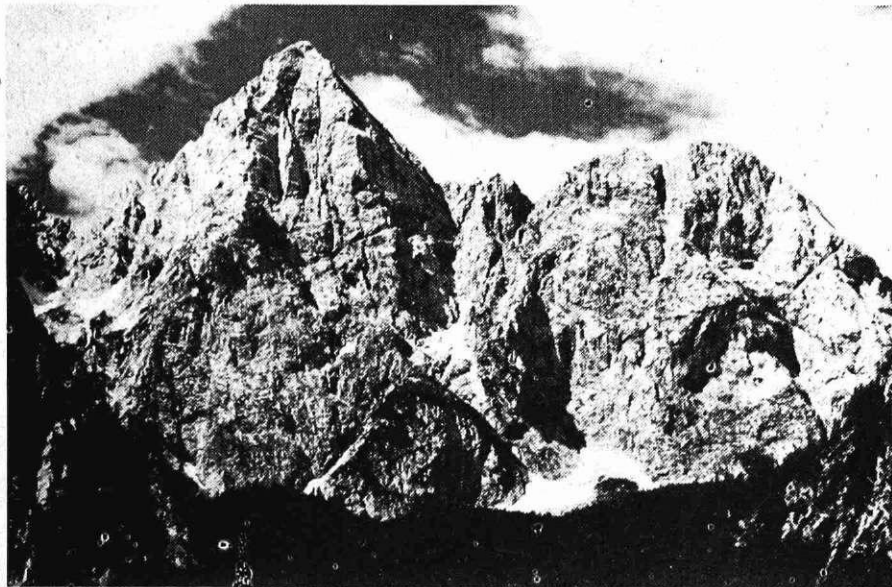
Ob 45-letnici postavitve prvega bivaka in 30-letnici ustanovitve alpinističnega odseka Jesenice so jesenški alpinisti izdali serijo značk (bakrenih), ki ponazarjajo vse štiri visokogorske bivate.

Lipovčeva koča — Foto Valodja Stojan

Bivač na Voglu — Foto Jaka Čop

Ostenje Spika in Frdamanih polic — Foto Jaka Čop

DVA NEPOZABNA DNEVA

Za nami je že deset dni bivanja v idilični dolini Mandaras pod mogočnimi grebeni Vakhanskega Hindukuša. Naše gazi se globoko utrte črtajo po pobočjih visoke gore, prav na njen vrh, 7.125 metrov visoki Nadir-shah je osvojen. Taborišča po njegovih ogromnih pobočjih so podrti in vsi lepi, a tudi težki trenutki tam gori so le še spomin, pred nami pa je odločitev, kam sedaj. Tistega večera smo v baznem taborišču pozno v noč premlevali vse naše možnosti v teh gorah. In smo se odločili. S Šraufom greva na vrh Naser- Chosrau-Cuke (6.588 m), da si ogledava vse možnosti za vzpon na Kishmikhana, drugi sedemtisočak v tej gorski skupini. V dveh dneh naj bi nalogo opravila in se vrnila v bazo.

In tako naju zgodnje popoldne, 4. julija, najde s Šraufom na neskončnih morenah ledenika Mandaras, ki vodijo proti taboru I. Tega dne ne greva daleč, le v sedlo med koto M 3 in Cuko morava odnesti šotorček in taborno opremo, zato se nama ne mudi. Vse okrog naju se v modro nebo dvigajo visoki vrhovi gora in naju navdajajo z nekakšnim nedoločnim hrepenenjem. Povsod bi bila rada, vse bi rada doživela, vendar so najine možnosti tako skromne. Pomirja naju upanje, da nama bo morda že jutri dano stati na enem teh velikanov. Gore pa kot neme katedrale stoje ob najini poti. Lep dan, poln sonca, se počasi odmika proti zahodu in z nastopajočim mrakom od nekod iz globokih dolin pridejo megle.

Ko postavlja šotorček na prijazni polici pod sedlom, prične snežiti. Nisva preveč navdušena, ko opazujeva snežinke, ki se s sunki vetra zaganjajo v šotorsko platno. Kaj, če bo to kakšno resno poslabšanje vremena? Potem zбоgom jutrišnja tura na Cuko. Ne morem verjeti, kajti ni mi bilo dano stopiti na vrh Nadir-shaha in tako se bom šele jutri morda vpisal na spisek srečnežev, ki so s svojimi očmi videli bajno lepe prestole bogov na vrhovih Hindukuša. Tolaživa se s tem, da je v teh gorah vreme stanovitno in poslabšanja nikdar niso dolgotrajna. Nekoliko potolažena počasi toneva v nemirno spanje.

Vsake toliko časa se prebudim in pogledujem na vreme. Še vedno sneži. Končno le trdno zaspim in sanjam o lepih, cvetočih dolinah. Gore tam okoli so mi znane, manjše so, kot te tukaj, vendar prijaznejše. Smehljajo se in ljubeče podajajo roke svojim častilcem. Vsakomur podarijo delček lepega, nepozabnega. Zdajci zagledam svetlo zarjo, ki se mi bliža, in glej, spremeni se v podobo, ki me v mojem srcu spremlja že vso dolgo pot. Sanjam

o gorah tam daleč na zahodu, o gorah, ki so z leti postale del mene in ki jim moram biti hvaležen tudi za to, da sem sedaj tukaj.

Zdani se in ko odpreva šotorček, dihanje v naju hlad prekrasnega jutra. Nebo brez oblaka nama vošči dobro jutro, po vrhovih je razlita zlata svetloba, sonce vstaja, vreme pa drži z nama. Greva! Po hitiva s pripravami in kmalu se že vzpenjava po strmini proti sedlu. Na sedlu se izvija iz mrzlega objema senčnih strmin in nastavlja premrli telesi soncu, ki je že v zgodnjih jutranjih urah tako blagodejno, polno življenja.

Začne se utrujajoč vzpon po strmem grebenu proti visokemu vrhu. Tam zgoraj so vse najine želje in v mislih že uživa čudovite razglede, strmina pa naju kmalu prisili v garanje brez razmišljanja. Enolično se gibljeta najini telesi, pljuča pa hlatajo za kisikom, ki ga je z vsakim korakom manj v ozračju. Pozabiva na čas in svet okrog naju. Pehava se navzgor in se veseliva edinole vsakega priborjenega višinskega metra. Počasi ujamava pravi ritem dihanja. En korak, dva vdih, en korak, dva vdih in tako dalje do točke na grebenu, ki ti pomeni konec etape. Sledi počitek in že oko išče naslednjo skalo ali vzboklino v bližini, ki naj bi predstavljala naslednji cilj. Nič lepega ni v tem visokogorskem alpinizmu. Garaš ure in ure, a kaj lahko se zgodi, da cilja sploh ne dosežeš. Potrt in uničen se vrneš v dolino in razmišljaš o kruti usodi, ki te je prikrajšala za edinstveno srečo, biti na vrhu. Če pa ti uspe, postaneš najsrečnejši človek na zemlji in v trenutku pozabiš na vse trpljenje, v spominu ti ostane samo veličasten trenutek, ko za hip pozabiš, da si samo človek in se spogledaš z večnostjo.

Na položni rami pod strmim delom grebena se naveževa. Plezanje postaja veliko bolj zanimivo in za čuda, nekam hitreje napredujeva. Morda nama je ta razgibani teren vtil nove volje in naju spomnil, da sva alpinisti in ne dvoje teles, otopelih od garanja. Čas hiti, midva pa le malenkostno pridobivava na višini. Utrujenost preganjava z razgledovanjem in fotografiranjem. Povsod naokrog same gore. Strmi, razdrpani grebeni, okrašeni z ogromnimi opastmi, ledena pobočja, prepadena z nešteti ledbovi in visečimi ledeniki, ki grozijo, da s svojimi seraki zmeljejo vsakogar, ki bi se jim drznil približati. Kot bi vse to hotelo govoriti o silnih krčih zemlje takrat, ko so te gore nastajale. Zahvaljena bodi zemlja, ki nam nudiš toliko neizkrevljivo lepega.

Bela opast nad nama, ki pomeni konec težav, postaja vse večja in po nekaj metrih

plezanja v krušljivih skalah, doseževa njen zgornji rob. Sesede se v sneg in nekaj časa loviva sapo. Sedaj, ko je pred nama le še položen greben do vrha, se zavedava vseh težav, ki sva jih danes premagovala, ne da bi jih sploh slutila. Hodila sva po grebenu, visoko nad prepadi in neka nevidna sila naju je varovala. Kolikokrat že do sedaj in vroče si želim, da še mnokrat. Plezala sva prek strmih skalnih stopenj, po ledenih vesinah, nad grozečimi opastmi. Ni bilo velikih tenečnih težav, bila pa je nad nama gora, velika gora s svojimi nešteti zankami in zaprekami. Toda sedaj sva kljub vsemu tu, visoko nad dolinami, daleč od prijateljev, ki naju čakajo v bazi. Počasi utirava gaz po položnem grebenu proti vrhu, ki se ostro črta na nebu. Vedno bližji je in končno se greben na drugi strani prevesi navzdol.

Na vrhu sva. Krepko si stisneva roke, kajti vesela sva uspeha, ki je naš odpravi primaknil še en vrh. Nato pričneva z obveznim fotografiranjem. Na smučarsko palico priveževa zastavice Afganistana, OZN, Jugoslavije in Slovenije. Z vseh strani loviva čudovite prizore v objektiv. Da, ta razgled. Še danes, ko zaprem oči, se mi povsem jasna prikaže slika. Kamor koli seže oko, same gore. Ogromen, razburkan ocean gora, ki proti vzhodu postajajo vse višje in tam daleč že slutiva osemisočake Karakoruma. Tik pred nama, na drugi strani globokega sedla, pa gospodari nad okolico 7.177 m visoki Kishmikhana, ki bo naš naslednji cilj.

Opazujeva njegova strma pobočja brez šibke točke in iščeva po ostro začrtanih grebenih možnost za vzpon na vrh. V prihodnjih dneh bomo poskusili srečo in mora nam uspeti. Potem se zagledava v blobo dolino pod nama, kjer široka reka ledu počasi izginja med umazanimi morenami, dokler jo dokončno ne pogoltne in prekrije pesek in od tam naprej je le še razigran potoček, ki vsako noč skoraj usahne čez dan pa zopet oživi. Tam nekje, med tistimi morenami, je naša baza in tja dol morava priti še danes. Vendar se kar ne moreva ločiti od tega prostorčka, visoko pod zvezdami. Ne vem več, ali je bil lepši motni lesk ledu v prepadnih stenah ali nežna modrina neba nad nama, vem le, da se mi je vse skupaj vtisnilo v spomin kot nekaj nepopisno lepega, zame morda tudi enkratnega. Kdo ve, ali mi bo še kdaj dano doživeti podoba raja visoko v gorah, na ledenih svetovnih veleogorjih. V vsakem slovesu je kaplja pelina in tudi midva sva se težko poslovila. Meni je bil to prvi vrh v teh gorah in zato toliko dražji, velikokrat sem pogledal nazaj. Povsod bo z menoj v mojem spominu snežna kupola v grebenu, kot sem jo videl takrat, ko sva prek snežne opasti priplezala na vršni greben. Mnogo lepša je gora iz doline, toda spominu ne morem ukazovati.

Sedaj, ko doma pišem o tej turi, spomini niso več urejeni, zato mi mora večkrat na pomoč dnevnik, ki sem ga pisal na gori. Marsikaj bi bilo za vedno pozabljeno, ostali bi le dogodki, oviti v veličastno, globoko zmago. Trenutki največje sreče se ne pozabijo nikdar. Tako pa listam po zapiskih in znova se mi vrste pred očmi dnevi našega odpravskega življenja.

Pod večer sva se vrnila v bazo. Po izdatni večerji smo posedli pred šotorom in se zazrli proti vrhovom, ki jih je zapustilo tudi sonce, na nebu pa so se prižigale zvezde. Veliko jih je bilo, kdo bi jim vedel imena. Mesec je razlil svojo srebrno luč po dolini. Razgibana domišljija je iz temnih senc in nežnih svetlobnih iger izoblikovala vse mogoče podobe. Tam gori, visoko nad nami, pa je samotni vrh sanjal svoj globoki sen. Globoka gaz po njegovih strmih grebenih je edina priča o nekem dogodku, nepomembnem v večnosti gore, nama pa za vse čase zapisanem v spominu.

Mitja Kosir

(Nadaljevanje s 15. strani)

Preko grebena Razdelnaja se potegnejo sive megle, ki napovedujejo slabo vreme. Dolgo v noč poslušamo zavijanje vetra, ki stresa šotor. Slaba slutnja se je uresničila. Črni oblaki so prekrili nebo. Čez noč je zapadlo nekaj pršiča, ki ga veter vrtinči po zraku. Vidljivost je zelo slaba, le nekaj korakov. Kljub vsemu temu pade povelje, čimprej na pot proti taboru III. V takem vremenu bi doma v naših gorah ne šel nikamor!

Ob 7. uri se kolona pomika navzgor po strmini, ki se za vsakim korakom veča. Večina si naveže dereze. Mi trije smo trmasti in dereze ostanejo v nahrbtniku. Ko strmina nekoliko popusti, čakamo zadnje. Veter še z večjo srditostjo vleče in raznaša pršič, ki se nam nabira na oblekah. Veteran Bilecki se odloči za sestop. Pаметen človek! Ostali nadaljujemo vzpon po dolgi strmini. Pod skalami, ki se vlečejo iz vrhnjega grebena navzdol, zavijemo v levo, na teraso in po njej na skalni greben. Tu bo stalo naše višinsko taborišče II (6200 m). Precejšnje delo je za nami — tisoč višinskih metrov vzpona! V snežnem metežu s Sandijem postaviva šotor (kje so tisti himalajski dnevi, ko so svojim »gospodom« šerpe postavljale šotore). Z zahodne strani narediva vetrobran. Potem se zavlečeva v šotor in dolgo, dolgo počivava. Po dobri uri počitka se povrne toliko moči, da skuha »čajček«, ki je edini dober prijatelj višini. Tudi Mihi ga dava. Nato se prične dolga noč!

Vesela sva dneva, a ne tudi vetra, ki še vedno poje svojo pesem. Za zajtrk le nekaj kock sladkorja. Nato v gosjem redu sestopamo po znani poti navzdol. V strminah uporabljamo zadnjo plat, da smo hitreje na ledeniku in po njem se vrnemo v bazno taborišče. Pred vhomom v bazno taborišče nas vodja postroji in vkorakamo po vseh pravilih. Po predanem raportu vodstvu alpinade »navalimo« na lonec kompota. Miha ne skriva zadovoljstva, ki mu sije iz oči, saj je dosegel svoj višinski rekord. Pri šestdesetih letih se je povzpel kar 6200 m visoko!

Sobota, 12. 8. 1967. Veseli smo tega dne, kajti danes gremo zadnjič proti gori. Na vojaški kamion naložimo nahrbtnike. Na ramena si jih bomo natovorili na vrhu Lukove poljane. Poslavljamo se od Mihe, ki mora zaradi žuljev na nogah ostati v baznem taborišču. Prekaljeni veteran ima solzne oči. Tako daleč je prišel po krono sedemdesetletja in tako blizu je že bil, a kaj, ko mu to pot sreča ni naklonjena.

Po štirih urah že dobro znane poti in že smo v taboru I. Sandi se kot običajno loti kuhanja. Zavedamo se, da je tu spodaj treba mnogo jesti, kajti višje bova živela samo ob čajčkih.

Nedelja, 13. 8. 1967. Ob prvem jutranjem svitu smo pokonci. Čez dan je pre vroče za hojo, zato na pot odhajamo z dnem. V strminah, kjer je bila pred dnevi shojena globoka gaz, je sedaj sam led, končno se prebijemo na greben in po njem do tabora II. Posamezni oblaki tavajo na prostranem nebu. Morda je to začetek slabe vremena?

Ponedeljek, 14. 8. 1967. Zaradi hudega mraza se oblečeva in skuha kar v šotoru. Predno sonce pozlati pobočja, smo že visoko v strmini. Sedaj hodimo mnogo bolje — pozna se aklimatizacija. Popoldne smo v taboru III. Višinski šotor je dobro prestal nekaj viharjev. Kljub višini 6200 m pojeva mesni zajtrk, pa še rozine, sir in mnogo tekočine. Vse to se bo obrestovalo jutri, pri postavljanju tabora IV.

Pogled na bližnje gore je čudovit. Na zahodu se vrhovi Alajskega hrbta vidijo kot siluete. Vrh Edinstva je od tu videti še bolj mogočen kot iz doline. 2000 m pod nami je kot izvijugana reka ledenik Lenina.

Torek, 15. 8. 1967. Sive megle visijo nad vrhovi. Močan veter nosi s seboj sodro,

da v šotoru kar bobni. Debela ura je mimo, predno sva nared. Podereva šotor in ga vzameva s seboj za višje taborišče. Nato se vzpenjamo po nakazanem skalnem grebenčku. Korak je počasnejši kot doslej. Na vrhu grebena počijemo, da za nami pridejo vsi tovariši.

Med ruskimi alpinisti je tudi dekle, ki kljub višini 6500 m izvaja elegantne telovadne vaje, da jo je veselje gledati. Pove, da je mojster športa — največje športno odlikovanje v Rusiji. Potem se vzpenjamo v desno do vrhnjega grebena, ki vodi proti vrhu. Nama gre zelo dobro, saj sva daleč spredaj na čelu kolone. Zakon višine je — vsakih 20 korakov počitek.

Pozno popoldne na višini 6800 m postavimo zadnje višinsko taborišče IV. Pri postavljanju šotora naju moti veter, ki ne pojenja niti za minuto. Dokler drugi ne postavijo šotorov, pod »streho« vzameva Italijana Emilija, katerega je že močno zdelala višina.

Za večerjo slabo sladkan čaj in tableta za spanje.

Sreda, 16. 8. 1967. Spala sva odlično, tableta je dobro opravila svojo nalogo. Zunaj ni preveč prijetno. Od mraza mi komaj uspe navezati dereze. Megle se vlečejo prek grebenov in vrhov, le na čase se prikaže sinje nebo. Na vzvodu je vrh Edinstva že globoko pod nami. S seboj nimamo ničesar, razen fotoaparata.

Udeleženci Turške štafete na vrhu Triglava — Foto Jaka Čup

Počasi in enakomerno se dvigamo vedno višje. Strmina pod vrhom naraste. Temu mestu Rusi pravijo »vejica«, saj je zadnjih 100 m najbolj strmo. Predhodniki so pustili pritrjeno tanko vrv, ki je marsikomu v pomoč, da z zadnjimi močmi pride na vrh. Ko strmina popusti, je videti vrh blizu, obenem tako daleč — skoraj nedosegljiv. Končno pride do trenutka premagovanja samega sebe, ki ga imamo alpinisti že v krvi.

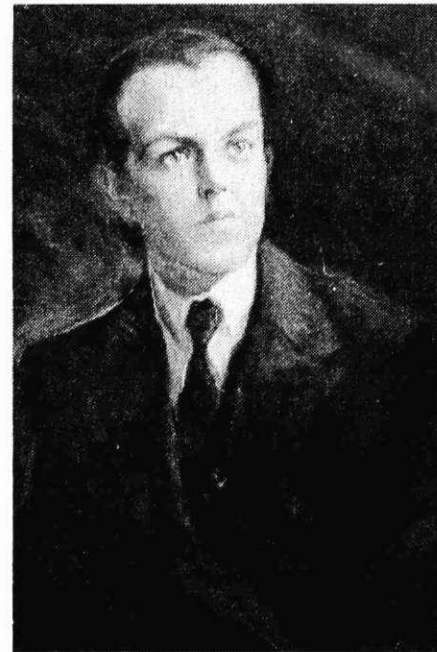
Končno vrh! Ob Leninovem kipu plapolata devet zastav držav udeleženk alpinade. Od nenehnih viharjev so močno razcefedrane.

Ura je 14.30 po moskovskem času (9.30 po našem), ko si s Sandijem podava roke, kot mnogokrat v domačih gorah, Alpah, Dolomitih. To pot sva še bolj srečna, saj sva na najvišjem »jugoslovanskem vrhu«. Megle se podijo preko vrhov, tako da smo prikrajšani za razgled na zasnežene in v led ter sneg okovane Pamirske vrhove.

Čez štiri dni sestopimo v bazno taborišče, kjer nas na linejki pozdravijo kot vedno s »prijutom« (pozdrav).

Za nami je nova pot — novo doživetje. Zadnjič sončni žarki božajo pobočja Pik Lenina. S pogledom spremljam nevidno gaz, ki od taborišča do taborišča vodi vedno višje. Vesel sem, da ta nevidna gaz vodi prav na vrh!

Pavle Dimitrov

dr. Klement Jug

Sonce žge z vso svojo avgustovsko močjo s povsem jasnega neba. Absolutna modrina in ognjena krogla v zenitu nebesnega oboka. Kot ogromna, vseobsegajoča cerkev, mošeja, sinagoga ali tempelj obenem je.

Široka, udobna polica tik nad morjem je povsem izpostavljena slapovom svetlobe in pripeke izpod neba. Uporabne sence ni v bližini, a je tudi nihče ne išče, kajti posledice vročinskega sevanja prežene prijetno hladna jadranska voda, pljuska joča in peneča se ob ostrih robovih razdrpanih skalnih čeri. Nevarne so, vendar delajo okolico navidezno nepristopno, divjo.

KLEMENT

PRIJATELJEM Z VERUDELSKE

SKALINADE

Kot martinčki smo. Prostor nam je pomembnejša razsežnost, kot čas. Ta naš opominja na svojo obstojnost le takrat, ko dan zamenjuje z nočjo in znova, ko noč umira v naročju mladega jutra. Tako čas odteka iz dneva v dan, že tisočletja... a vendar je edini, ki ostane.

Nekaj metrov pod menoj morski valovi v enakomernih presledkih udarjajo ob navpično steno.

Plezam. Zapustil sem razgreto udobje naše police in se po čudovito razčlenjeni steni podal raziskovat nenavadno obalo verudelskega rta.

Vse okrog mene se bohoti mediteransko bogastvo avgustovskega dne, enajstega po vrsti. Kot takrat, pred mnogimi leti, na isti poletni dan... Le da je danes tu pod menoj, poleg nekaj razgretega zraka globoka, mehka vodna blazina, tam pod njim pa je bil strahoten, prazen prostor. Tisti usodni, dokončni Nič.

11. avgust 1924. Gigantska borba z goro, s samim seboj, je končana. Razbito truplo njega, ki je verjel v zmago brez poraza bolj, kot kdorkoli, je obležalo ob vzhodu stene, ki mu je pomenila simbol borbe, svobode, ponosa in neuklonljivosti.

Dolgo je iskal ta zahodni steber. Iskal ga je v sanjah, ko se mu je prikazoval daleč, v meglicah prihodnjih časov, obsijan z glorijo. Ni razločil, ali je bila to glorija zmage, ali poraza. V divjih vrtincih svojih notranjih viharjev je začel spoznavati samega sebe. Videl je pot pred seboj in se odločil. Stopil je po njej in ni slutil, da je bila to njegova zadnja.

Tisto poletje je veliko plezal in bil telesno in duhovno pripravljen na najhujše napore. Verjel je vase, zato se mu dejanje, ki ga je pripravljaval in ki bi mu, če bi mu uspelo, težko našli enakega, ni zdelo nesmiselno, samomorilsko. Tesnoba, ki je značilna za trenutke pred težkimi vzponi, je bilo v njem ravno tolikšno mero, da ga je še bolj spodbujala k takojšnji odločitvi.

Iz znanega je prestopil v neznan svet. »Tja, tja, kjer se nihče ni božal triglavih skal. Tam drži moja pot v popolnejši življenje«.

Vzpensal se je kvišku, tako, da se sam ni vedel, kdaj se je znašel v kaminu, ki ga je privedel na raz stebra. Zahodnega triglavskega stebra.

Ali sanja? Prelepo je, da bi bilo lahko res. Ne, res je tukaj. Tukaj. Srce mu je vriskalo.

»Tudi mi, slovenski plezalci moramo pisati zgodovino te velike stene«, se je spodbujal in plezal vse višje, vse k soncu.

»Tu si, Klement«, si je govoril in bil tako mnogo manj sam.

»Tu si, kamor je hotel tvoj večni iščoč duh, tu si, od koder ni povratka. Le navzgor vodi pot. Navzgor v življenje, navzdol pa v smrt«.

Nad njim se je bočil previs. Nikjer ni odkrival šibke točke. Pozorno si je ogledoval težko mesto, venar ni opazil nič ranljivega. Le ozka, nerazčlenjena poč je vodila preko in izginjala za robom visoko zgoraj. Ko se je nagnil navzven, da bi si ogledal steno nad previsom, ni ozrl ničesar drugega, razen neba visoko zgoraj. Previs je resnično težak, kaj težjega še ni plezal. Vendar mora preko...

Odloči se in se požene kvišku. Mačji gibi izrednega plezalca se vrstijo drug za drugim, kot da je telo iz jeklenih vzmeti. Počasi, a vztrajno napreduje. Vse višje pleza, že je tik pod ključnim mestom. Videti je, kot da bo vsak trenutek dosegel zgornji rob previca.

Roka se steguje za oprimkom. Visoko, še višje. Krči grabijo levico, na kateri visi vsa plezalčeva teža.

Nič. Grozoten drget diabolice simfonije zazveni in njem.

Strah? Ne. Le srce z naraščajočim pritiskom poganja kri po žilah. Kot da bo počilo.

Napor je strahoten. Že čuti, kako roka popušča in spodrsava noga. Še malo, čisto malo. Mišice drgetajo kot živčni volzi. Vse telo se še enkrat napne v vsej svoji gigantski moči, ki jo črpa iz mišic in nezlomljive volje. Roka bliskovito švigne navzgor...

Oprimek? Da! Oddih.

Takrat pa vse popusti. V steni in v njem. Nebo se strne v eno s pošastno globino. Ves svet se mu zgrne v podobo minulega in bodočega življenja. Nova doba se odkrije ugašajočim zvezdam, njegovim očem. Z mogočnimi koraki stopa v neznan, večni svet...

Zamolčko udari telo ob plati in brizgajoča kri nariše rože fantastičnih oblik na belino triglavskega apnenca.

Konec. Od tam ni povratka, tudi za tako upornega duha, kot je tvoj, Klement, ga ni.

»In vendar upam, da se moje življenje ne bo izlilo v pesek«, je nekoč zapisal. Nise izlilo, kajti velika zvezda vodnica na slovenskem alpinističnem nebu nosi tvoje ime, Klement Jug.

Skala tu na obali je trdna, ko bi le bila taka pri nas v Julijcih. Še nekaj prestopov po lažjem svetu naredim, in na vrhu pečevja sem.

Pod menoj na naši polici se pretegujejo zagoreli in zapečeni martinčki — prijatelji. Lepo nam je tukaj, na tem divjem rtu, tik ob globokem kanjonu.

Enajsti avgustovski dan odteka s tisto mirno vztrajnostjo, ki je dana vsem njim, ki vedo za svojo pot in poznajo svoj cilj. Tako, kot on. Svoj cilj je poznal in vedel za svojo pot, a mu jo je pretrgal enajsti avgust pred mnogimi leti.

Mitja Košir

PORUŠENI, ZAPUŠČENI IN IZROPANI SKALNI MOŽIC

Mnogo jih je bilo skrbno sestavljenih in zgrajenih v vseh smereh v stenah Jalovca, Široke peči, Travnika, Špika, Triglava, povsod tam kjer so prvi navdušeni plezalci in za njimi številni drugi iskali prvenstvene poti in smeri v brezpotjih. Hranili so izredno bogato in pestro vsebino in zlahtne podpise tistih prvih srčnih napadalcev in zmagovalcev.

Skalni možici na Gorenjskem in Skalaškem stolpu, na Ustočenju in Prižnici v triglavski steni, pa tudi oni na prvem Nemškem stolpu, v Peharju, pod obokanim, strehastim previsom v Rigljici nad zevajočimi prepadi, na vrhu Ozebnika med Rokavi, na Kegljišču v Jalovcu, na vrhu samotnih in odmaknjenih vrhov Oltarjev in Rokavov, na grebenih Dimnikov in Pelecev, so bili svetilniki, kačipot in markacije, ki so vabile in vodile gornike, plezalce in alpiniste v najlepše, čudovite predele gora, tesno k njihovim srcem.

Samotni skalni možici so bili svetilniki mnogim, ki so v mrču potuhnjenih megla taval v labirintu pobesnelih metežev, ko je ledeni mraz s kljukastimi prsti silil pod obleko, do kosti in paklil njih srčnost, pogum in tako zelo potrebno voljo.

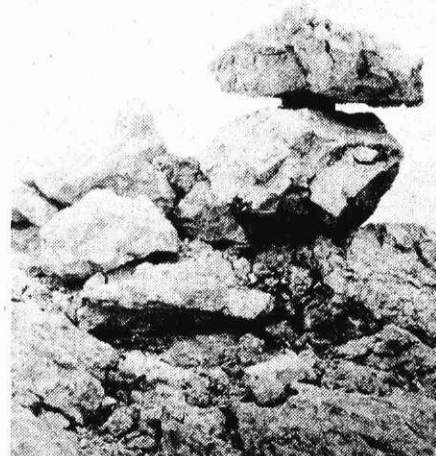
Postavljeni so bili na enkratno bogatih razglednih počivalih sredi prepadnih in

prevesnih sten, kjer so se cepile poti in smeri, kjer je bilo treba duškati za kratek čas in se sprožiti v preteči in žugajoči, hrumeči previs.

Pri lepo zgrajenih in trdno postavljenih skalnih možicah so se križale poti in smeri plezalcev in alpinistov, ki so hoteli prisluhniti utripu veličastne skalne gmote.

Skalni možici so bili postavljeni na mestih tesnih bivakov pod strehastimi previsi, na okrajkih in glavičih, kjer je pod njimi dihal globina, kjer se je cedila voda in se poganjala v hrumeč slap.

Nekateri so hranili bogato zapuščeno razvoja našega plezalnega športa in alpinizma. K njim so z izrednim, velikim spoštovanjem in gorečimi srci prihajale generacije plezalcev in alpinistov. Pogostokrat so možici hranili bogata doživetja in spomine, ki so navduševali in bodrili mnoge in mnoge. Do tu in na dalje, pretežno in prenevarno je, preveč krušljivo in izpostavljeno je, na desno ali levo, naravnost navzgor, spust v praznino, mraz je in tresmo se kot žolca, mrak, tema nas je prisilila k počitku, mišice nam od utrujenosti drgetajo, zora, ki je vrgla luč na čela Špikov nas vabi na nadaljno pot. Tako je bilo napisano na preperelih listkih s podpisi.

Skalni možici so svetilniki in kačipot v brezpotjih, stenah in ledenikih

Osamljeni skalni možici sredi sten so hranili bogato in pisano zgodovino našega planinstva, plezalnega športa in alpinizma na katero bi morali biti ponosni in jo ohranjati za že dolgo nujno potrebni triglavski ali slovenski planinskoalpinistični muzej.

Prejšnje, nedavne plezalnoalpinistične generacije so znale visoko ceniti skalne možice v smereh naših sten. Se mnogo bolj pa so spoštovale predpise plezalcev in alpinistov, ki so pisali bogato vsebino plezalnoalpinističnega udejstvovanja od prvih najsrkomnejših začetkov do današnjih dni.

V skalnih možicah so bili na orumenelih papirjih opisani najintimnejši spomini in lepa, najbogatejša doživetja mnogih navez, ki so preko sten urisovale poti in smeri, ki bi morale biti dokaz našega hotenja po čim višji afirmaciji posameznih plezalnoalpinističnih generacij od Drenovcev preko Skalašev do trenutnih vrhunskih dosežkov.

Mladi v sedanjosti dobi atomske hitrosti si poleg izbijanja klinov dovolijo tudi to, da brezsrčno in vandalsko rušijo skrbno zgrajene skalne možice in uničujejo edinstveno bogato vsebino. Mnogi hite po rekordih in senzacijah, za njimi ostajajo razmetani in uničeni možici, listke s podpisi pometja po robih in jih meče v tokove veter.

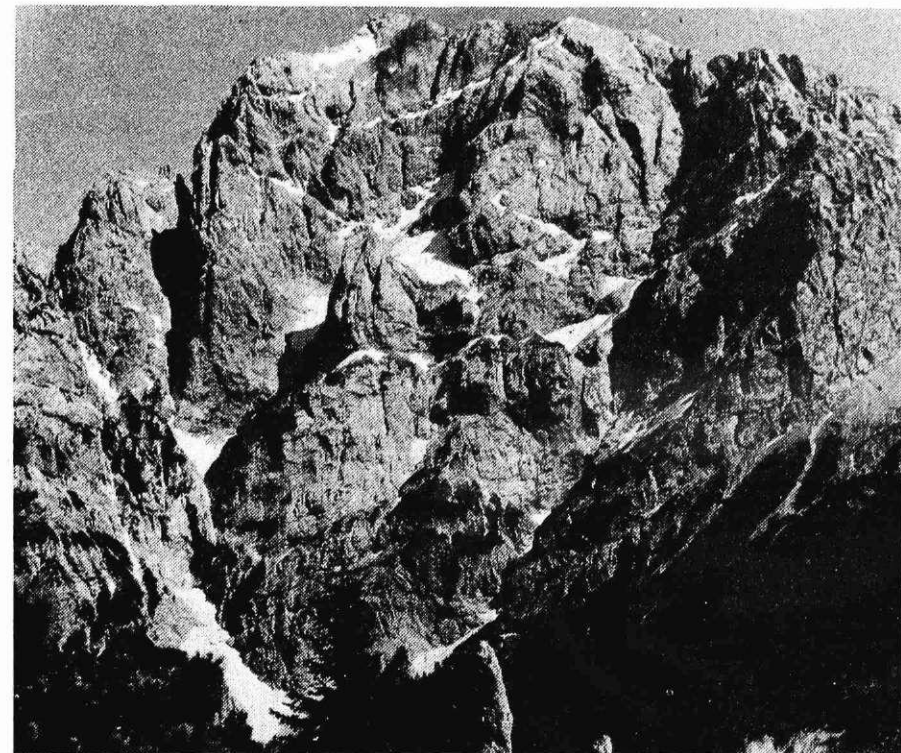
To je žalostna in sramotna podoba kulture in spoštovanja do srme in težko prehojene sedemdesetletne poti našega plezalnega športa in alpinizma.

Vedeti moramo in se zavedati, da so samotni skalni možici z dorbonamernimi opozorili, napotili in nasveti že marsikateremu pokazali pot iz največje zagate in jih obvarovali pred žugajočimi nevarnostmi ali celo lažjimi, težjimi in smrtnimi nesrečami, katastrofami.

Če nismo sami zabili varovalnega ali smernega klina, če sami nismo zgradili skalnega možica, ga pustimo pri miru, če nam ne dela veselja ga bo prav gotovo komu drugemu, ki prihaja v planinski svet in brezpotje sten z lepšimi, čistejšimi nameni. Tam so podpisani pionirji našega plezalnega športa in alpinizma, ki so ljubili naš gorski svet mnogo bolj kot mi, ki nič vredni hodimo in plezamo po njihovih stopinjah in prijemih.

Samotni skalni možici v Peharju, Orlovi glavi, v Črnem grabnu in pod Sfingo so edinstveni okras in bogastvo naših gora zato jih ne rušimo in ne uničujemo, temveč priložimo tudi mi svoj kamen in pišimo svoje doživetje, ki bodo kazale pot, smer in vabile k plezanju tudi zanamce.

Uroš Zupančič

Stena Prisojnika — Foto Jaka Čop

pretrga plaz, ki se v obliki slapu razbija po strmih tokavah. Dvignila sva se že nad drevesno mejo in veje okostenelih viharikov otožno ječe v vetru. Ko o prigrizava na glavo, se naenkrat pred nama prikaže v vsej svoji veličini severno-zahodni raz, ki se strmo dviga naravnost v nebo. Megle se podijo ob njem in v vrtincih izginejo v nebo. Se zadnja strmina in že sva pri bivaku. Veter vleče, da vrvi piskajo v vetru. Odkleneva bivak in stopiva v njegovo zavetje. Plamen v čuku razsvetli notranjost, tudi ogenj kmalu veselo zaplapola v štedilniku. Vroč čaj nama prežene utrujenost. V nahrbtnik še zloživa vse potrebno za prihodnji dan, potem pa leževa. Zunaj je že trda tema. Na vzhodu se zabliška. Modrikasta svetloba za trenutek prereže temo. Gore so zakrite v oblake, a midva vseeno upava, da bo naslednji dan lepši.

Se preden sonce osvetli vrh, stopava proti steni. Poglavljava stopinje, katere sta pred dnevi shodila Niko in njegov tovariš. Strmina se veča in z nogo iščeva trdnjšo oporo v snegu. Varujem pod strmim pragom, čez katerega polzi curek vode, ki klotajoče izginja za krajno poč. Plezam za tovarišem. Postaja vedno težja. Nahrbtnik je precej težak in izgleda, da ima nasprotno namene od mene. Hočem navzgor, a on navzdol v globino.

S težavo plezam do Marka. Prevzamem vodstvo, v zameno pa mu pustim nahrbtnik. Varujem tovariša, ki se med plezanjem v sončni slovenščini pogovarja s težkim tovorom. Navsezadnje ga krsti za »pasjo radost«. Se vedno je strmo in grozeče, a midva sva že štiri ure v steni.

Megle so pokrile celo steno in se gnane od vetra razbijajo ob skalah. Kavke naju v pričakovanju obletavajo. Vrv počasi drsi in tovariš izgine za robom. Sledim mu s težavo. Prsti so skrčeni od mraza. Kako so gore krute in neusmiljene, le klene in trdne ljudi izpustijo iz svojega objema, da se potem srečni in z novim hrepenenjem vračajo v dolino. Želim, da bi vsaj malo posijalo sonce in ogrelo premražene ude. Marko izgine v meglo. Vem, da je težko, saj vrv le počasi drsi preko ramen in skozi dlani.

Spominjam se, kako je lepo tam doli na bivaku. Prilegel bi se topel čaj, potem pa lenarjenje na soncu. Iz teh tuhtanj me zdran, drsenje snega in ledu, ki v loku leži

mimo stojišča. Zaslišim tovarišev glas. Oprim si »pasjo radost« in mu sledim. Le vrv me veže s tovarišem. Ko preplezam na stojišče, ne govoriva veliko. Utrujena sva, a rob stene je še visoko nad nama. Nekaj raztežajev prečiva v strmem snegu in najine stopinje se združijo z Ljubovimi in Tonetovimi, ki sta prejšnjo nedeljo plezala zahodno steno. Priplezava na škrbino. Globoko pod nama, po strmih plateh in globokih graphah pogled zdrse na streho Aljažvega doma. Kmalu stojiva na vrhu. Krepak stisk roke nama pove vse. Veter je tu še močnejši. Hitro se malo okrepečava s pomarančo in čajem, pobereva vso opremo in že stopava navzdol.

Bredeva razmočen pomladanski sneg. Gore nad Trento so v oblakih. Oh Razorju vasuje deževen oblak. Hitiva, da še suha prideva do četvorke. Na Stenarskih vratih se ustaviva. Pod nama ležijo Vrata. Globoka gaz ostaja za nama. Marsikje drsiva po čevljih navzdol. Megle okrog naju vrejo. Včerajšnje gazi naju vodijo navzdol. V gozdu se razmočeno listje melje pod koraki. Še zadnje krpe snega pod košatimi smrekami in že sva pri klopci na jasi. Zgodnja sva, sedeva. Molče zreva v gore. Stenar se je otrsle oblakov, ki drse proti Triglavu.

Brojanov raz zagori v soncu. Tam zadaj, raztežaj, dva ali tri slutiva severni raz. V njem sva doživela lep dan. Sence legajo na dolino. Lepo je tu v dolini, a še lepša so doživetja v stenah gora nad zelenečo dolino.

Tehnični del: Zimski prvenstveni vzpon v severnem razu Stenarja — v letni smeri Krušica in Šilarja — sta 14. 4. 1961 preplezala v sedmih urah Marko Butinar in Pavel Dimitrov.

NA VRHU SEDEMTISOČAKA

Po dveh dneh počitka od dne, ko je bila za nami dolga pot od doma do Pamirskih gora, smo krenili prvič proti gori. Sem v družbi Mihe in Sandija, ki smo si izbrali za pot vzpona smer čez skale Lipkina. Nismo osamljeni. Živopisano družino sestavljajo: Rusi, Madžari, Poljak ter mi trije, vse skupaj nas je vodil ruski alpinist Roščin. Za nami je že obvezna »Linejka« (to je zborna mesto sredi taborišča), ko kora-

kamo s po 25 kg težkimi nahrbtniki proti taboru I.

Pot nas vodi preko deroče reke Atšik-taš. Na drugi strani reke pa je čudovita Lukova poljana, posejana s pestro gorsko floro. To je svet, kjer žive svizci, ki rado vedno kukajo iz lukenj. Na vrhu Lukove poljane pri bistrem studencu počijemo. Od tu naprej se kolona pomika po prašni stezi preko majhnih potokov do vrha grebena (4100 m). Nepozaben pogled se od tu odpre na mogočen ledenik Lenina, ki se spušča izpod severne stene Leninevega vrha in se kot zvijugana kača izgublja v dolino. Na spodnjem koncu ledenika je zelenkasto Leninovo jezero, v katerem se zrcalijo zasneženi vrhovi.

Potem se po melišču spustimo na ledenik. Hoja po razbitem in z razpokami prepreženem ledeniku ni prijetna. Umikamo se razpokam in se vzpenjamo vedno višje. Težki nahrbtniki, višina in sonce so vsak po svoje prispevali, da vedno pogosteje počivamo.

Pozno popoldne smo pritovorili težke nahrbtnike na planoto ob jezercu, kjer bo naše taborišče I. Pogled na višomer nam pove, da bo šotorček stal 4200 m nad morjem! Šotore postavimo na lepi travici. Sandi se loti kuhanja, z Mihom pa občudujemo vrhove in grebene, ki zlatijo v zahajajočem soncu.

Tudi naslednji dan je vreme lepo. Nekaj prepotrebni priprav in že smo na snežišču, ki nas privleče do ledenika. Zopet nas morita pesek in kamenje, ki se valita izpod nog.

Pod strmim snežiščem se poslovimo od prijateljev, ki se bodo vzpenjali po smeri »čez Razdelnaja«. Strma snežišča zmujemo z lahkoto, saj je sneg idealen za hojo. Sonce neusmiljeno žge z vertikale, mi pa korak za korakom gremo v strmino. Tri ure naporov je za nami, ko smo pri razbitinah letala Lipkina, po katerem se imenuje smer našega vzpona. Še nekaj strmih odstavkov in že smo na skalnem grebenu, kjer postavimo začasno taborišče II (4900 m). Na skopem prostoru stoji enajst šotorov. Eden med njimi je tudi naš »himalajski«, na katerem plapolata zastava »Planinske zveze Slovenije«.

Predno sonce zaide za mogočnimi grebeni, Sandi skuha slivov kompot, ki nam povrne izgubljene moči. Čez čas se pripodijo megle in z njimi veter. Postane pasje hladno. Vsi trije zlezemo v šotorček, ki je pretesen za počitek in spanje.

Zbudijo nas močni sunki vetra. Bojim se, da nas ne odnese med oblake. Čez čas sonce ogreje stene šotora. Duši nas, moramo ven. Po nekajminutnem vdihavanju svežega zraka pridemo k sebi. Za zajtrk: nekaj požirkov čaja in tableta proti glavobolu. To je začetek aklimatizacije!

Nedelja je 30. 7. 1967, ko sestopamo po znani poti. Navzdol gre mnogo hitreje. Pred temo smo v baznem taborišču. V njem je vse živo. Pripovedujemo si o prih vitih. Tako je prvi del aklimatizacije za nami.

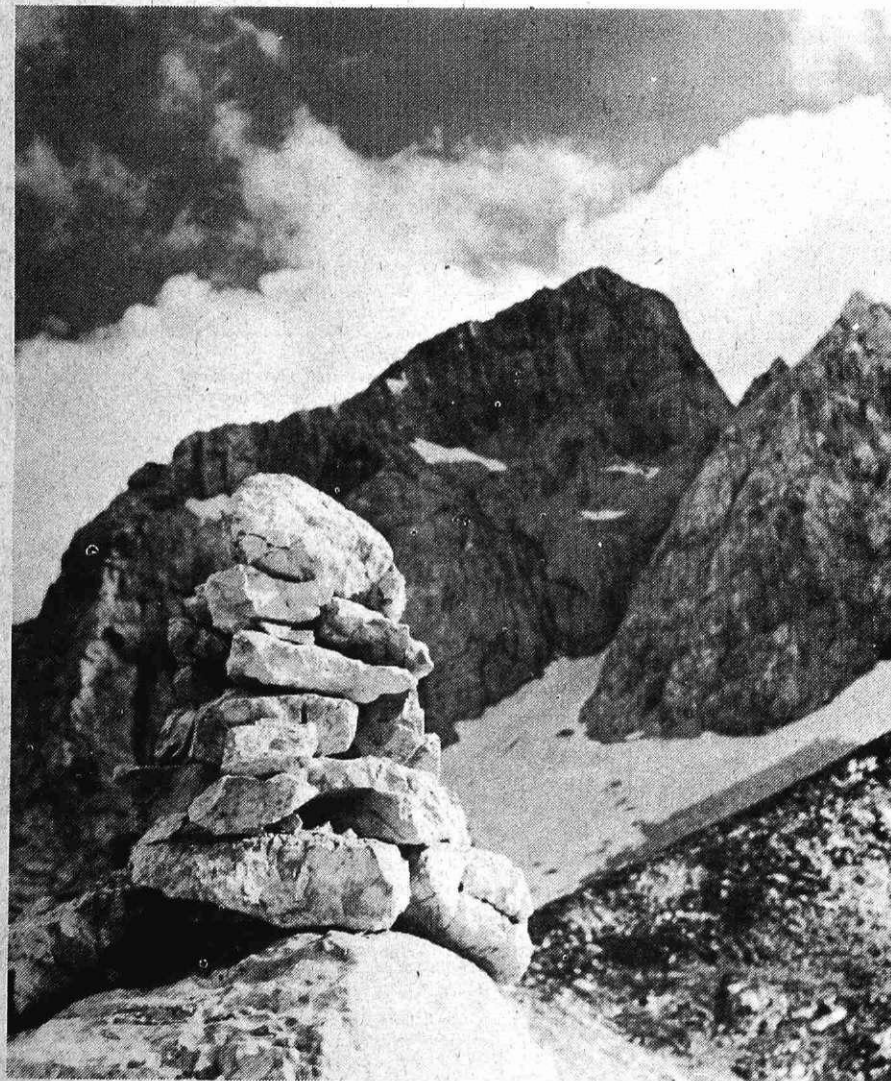
Dne 3. 8. 1967 krenemo na drugi del aklimatizacije. Ugotavljamo, da so nahrbtniki zopet pasje težki, pa čeprav smo rekli, da ne bomo več vlekli kot osli. Miha je ob takih prilikah izjavil »kaj veš, kaj ti bo vse prav prišlo gor na 7000.« In prav je imel.

V naši skupini je bil znani ruski alpinist Evgenij Andrijanič Bilecki, ki je sodeloval pri odpravah na Pik Lenina že pred tremi desetletji. Z veliko vnemo pripoveduje svoja doživetja pri osvajanju Pamirskih vrhov.

Dr drugega dne, pozno popoldne smo pri šotorih začasnega tabora II. Poderemo jih in prenesemo 300 m višje, kjer je primeren prostor za postavitev taborišča II (5200 metrov).

V snegu izravnamo prostor za naša dva šotora. Na takšni višini ni prijetno kopanje in postavljanje šotorov, vendar je nujno, če hočeš, da te ponoči ne zebe na prostem.

Nadljevanje na 16. strani

Skalni možic v ozadju Jalovca — Foto Jaka Čop

(Nadaljevanje s 13. strani)

in Velike Golice vsiplje v žleb in videti je kot pajčolan. Ta prizor me je spominjal na dolgo poročno obleko dekleta, ki je praznično razpoložena.

Ostane nam torej druga varianta sestopanja, in sicer po žlebu navzdol. V trenutku se spomnim Uroševih nasmejanih ust in njegovih belih zob, ki so pomenili svarilo, da me je kar zazeblo.

Pričeli so se dramatični spusti. Preko skoka se spuščamo po 40-metrski vrvi. Pod spodnjim skokom pa sestopamo z 80-metrsko vrvjo. V žlebu je iz majhnih plazov nastal tobogan, po katerem drvi vse večji plaziči. Kaj, če se utrga kakšen v ta velik, si mislim? Znašli bi se stotine metrov nižje na prodišču pod steno v objemu bele smrti. Ostanem sam na varovališču. Prijatelj čutim 80 metrov pod seboj. Tesnoba v srcu je vsakim korakom manjša in sem vesel, ko smo zopet skupaj, saj tako vem, da so še živi ljudje na svetu.

Ko strmina popusti, se razvežemo. S hitrimi koraki tečemo navzdol, da čim prej vidimo nevarnosti plazov, ki so vse večji in hitrejši.

Končno smo na Hanzovi stezi, ki nas varno pripelje v podnožje stene.

V koči na Gozdu duškamo. Spomnimo se Uroša in mu napišemo razglednico. Poleg podpisov narišemo turško sabljo, ki naj Urošu pove, da smo premagali njegov žleb gor in dol, ter da bo taka sablja segla po njegovem premoženju.

SREČANJE GENERACIJ

Po nekajletnem aktivnem plezanju sva s prijateljem sklenila preplezati novo smer. Priprave so potekale skozi vso poletno plezalno sezono.

Minevali so zadnji poletni dnevi, ko sva stopala po znani poti, po kateri se pride na Slemo nad Vrščem. Nato zavijeva levo v grapo in po njej na vrh grape. Od tu se nama odpre nov svet, ki sva ga doslej videla le iz doline. Ostenje nad Veliko in Malo Mojstrovko je videti mnogo bolj mogočno in strmo kot iz Tamarja.

Odločiva se za smer, ki poteka levo od dveh kotlov, ki mejita obe Mojstrovki. V kolikor bi v enem dnevu ne izplezala, bi bivakirala v spodnjem ali zgornjem kotlu. Po melišču se spustiva k vstopu. V votlinici postaviva možica z opisom. Ko piševa datum, se spomniva, da je to moj rojstni dan. Kot mnogokrat doslej si seževa v roke in pričneva prve metre, ki niso preveč strmi. Po dveh dolžinah vrvi postane stena bolj strma in vedno manj je oprimkov. Hitro napredujema, kar je znak, da sva dobro pripravljena.

Sredi stene sva, ko se iz Debeljakove smeri oglasi naveza. Odgovoriva ji s krikom.

Stena postane še bolj strma in zdi se mi, kot da se hoče s svojo strmino otesti nežaženih gostov. Sonce se je močno nagnilo proti zahodu, ko sva priplezala do ključnega mesta smeri. Po tridesetih metrih vertikale, skoraj brez oprimkov, se po desetmetrski horizontali počim prebivajmo do lažjega sveta.

Prevzamam varovanje. Marko pa mojstrsko zmaguje meter za metrom. S pogledom sledim vsakemu njegovemu prepriemu. Ze se je preril do počitnice v labilnem položaju skuša zabiti klin, ki pa noče prijeti. Žalostno se ozre navzdol, kajti do varovališča ni nobenega vmesnega klina. Za vsak slučaj si nadenem rokavice. Marko se po centimetrih pomika desno. Z rokami se prepriema po počitnici, noge pa mu bingljajo nad 500-metrskim prepadom. Z zadnjimi močmi zmore zajedo, ki jo oceniva z najtežjo stopnjo. Predno po grapi izplezava na rob stene, jo krstiva s »Kovinarsko«, saj sva oba po poklicu kovinarja.

Na robu stene si seževa v utrujene roke. Veseliva se najine prvenstvene smeri. Na

južni strani naju pozdravi skoraj za rod starejši plezalec. Pove, da je on tisti, ki se je oglašil iz Debeljakove smeri in da je sine že odletel v dolino. Dodal je še, da je naju čakal na robu stene celo uro in da nama je na vsak način hotel čestitati, saj je iz Debeljakove videti najino smer, kot bi plezal po navpičnem zidu. Ko sva malicala, je on zvil vrv, čeprav sva mu rekla, da jo bova sama. On pa je dejal: »Le počijta si, ponosen sem, da vama lahko zvijem vrv.« Hvala vam tovariš Lipovšek za vaše dejanje, katerega nisva bila vredna. Takrat sva bila preveč počaščena, da bi lahko karkoli rekla.

Sestopamo po južnem pobočju Mojstrovke in kmalu smo na Vršču. Naju preveča zadovoljstvo, saj sva s to smerjo v sebi zarisala enega od mnogih nepozabnih spominov iz gora.

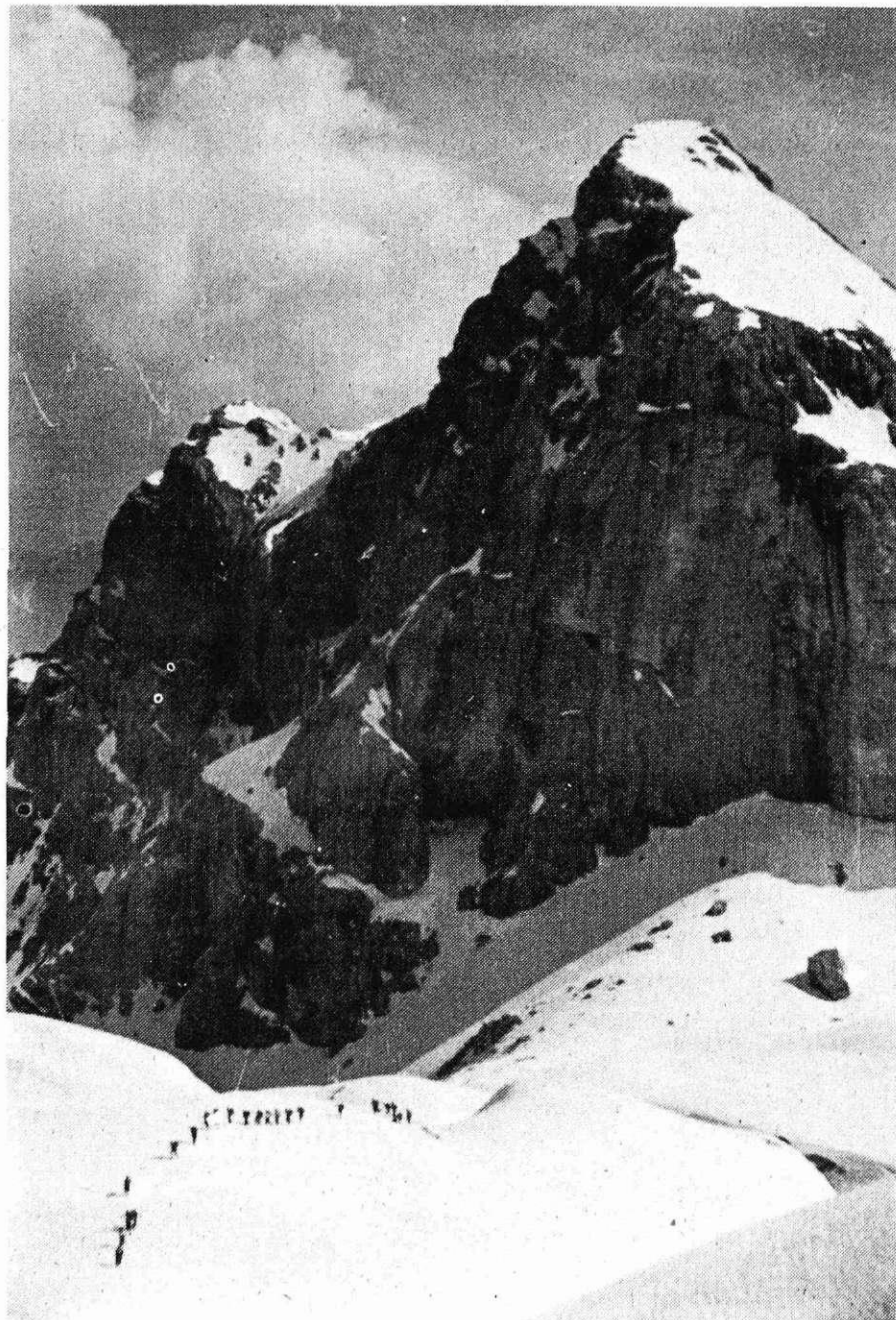
V STENI NAD BIVAKOM

Vrv mi počasi drsi med premrlimi rokami. Marko pleza najtežji raztežaj. Zaslišim slaboten glas... Na-prej. Naprtim si težko obložen nahrbtnik, izpnem vponko in streme, izbijem varovalni klin in načnem prve metre. Vrv pred menoj vodi skozi

vponke navzgor. Prvi metri so lažji, a zato naslednji toliko težji. Nekaj klinov je zabito med plati, čez katere polzi voda. Pod previsom me pozdravi strema, ki niha v zraku. Kovinske prečke stremen udarjajo ob plati. Po nekaj metrih se stena položi. Še težka prečnica in obložen s stremeni in vponkami se ustavim ob prijatelju.

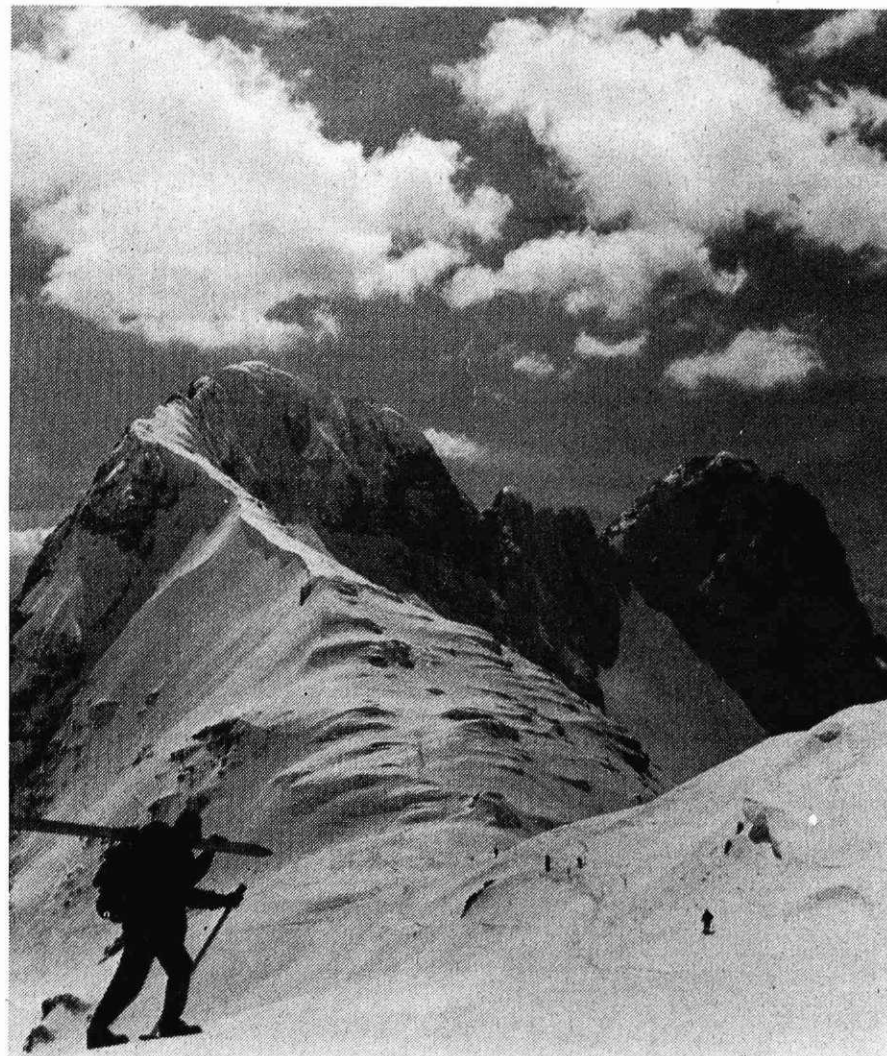
Med tednom sva jo s kolesi mahnila proti Vratom, tu je najin najlepši kot. Nad dolino se proti jugu razprostira mogočna triglavska stena in proti zahodu stena Stenarja. Med gore pa je ostro in globoko vrezana dolina, ki jo robijo na straneh bleščeče gore. Polno je čuvoditih koticov na jasih med gostimi smrekovimi gozdovi in na planinah pri na pol razpadlih pastirskih stanovih. In vedno, ko se utrujen in srečen vračam navzdol proti domu po prašni cesti, se mi zdi, kot da bi me šumeča Bistrica vabila nazaj v svojo zibelko. Kadar utegnem, se vrnem k njej in h goram, ki jo napajajo iz svojih prostranih snežišč. Vsakokrat, ko se vrnem, odkrijem nove lepote, ki me še trdneje priklenejo nase.

Najina dolgoletna želja je bila, da preplezava severno-zahodni raz pozimi. Počasi napredujema po strmih plaziščih. Tišino

Na triglavskem ledeniku — Foto Jaka Čop

TURNO SMUČANJE

Janez Polda na sedlu Soratne — Foto Jaka Čop

Ocenjevalne tekme članov alpinističnega odseka na Vršču — Foto Jaka Čop

Mirno lahko trdimo, da ima turno smučanje v Sloveniji zelo globoke korenine. Tako so se že kar kmalu po prvi svetovni vojni podali ljubljanski skalaši vsako zimo na smučeh prav iz Ljubljane preko Dolo-mitov in škofjeloških hribov, Jelovice v Bohinj, čez Staro Fužino do planine pri

Jezeru na planino v Lazu, od tam na Velo polje, na Kredarico in skozi Krmo v Mojstrano, ali čez Hribarice na Krmno. Tako dolge ture so opravili v nekaj dneh ljubiteljske zimske prirode že pred 50 leti.

Ze pred njimi zasledimo Piparje na Veliki planini, seveda pozimi in s smučmi. Smučar, ki se ga je takrat držalo še nemško ime »skilaufar«, je bil posebna eksotična pojava, okrog katerega je bilo na mah množica občudovalcev.

Imena kot Kveder, Kajzelj, Badjura itd. ne bodo šla v pozabo. Kajzelj je, na primer, napravil poizkus, kako daleč bo prišel pozimi v 24 urah neprestane hoje, v Julijcih, na smučeh. Pričel je v Mojstrani, šel skozi Krmo na Velo polje, Hribarice skozi dolino sedmerih jezer do Komne, naprej čez Vogel vse do Črne prsti. To je verjetno precej več kot 60 km, ki jih je zmogel kot samohodec.

Tudi triglavske smuke, ki so ga skalaši prirejali od leta 1927 dalje, je bil v bistvu turni pohod, ki se je na povratku spremenil v organizirano tekmo z oprtniki na ramah. Tudi tu zasledimo znana imena Deržaj, dr. Kmet, Kajzelj, bratje Čop itd.

Tradicija triglavskega smuka se je prenesla v čas po drugi svetovni vojni kot čisti turni pohod, brez tekmovanja, po zaslugi neutrudnega organizatorja Janeza Kršiča.

Tihi in verjetno najbolj vztrajen ljubitelj Julijcev v zimi je dr. France Novak, ki je v zadnjih 50 letih opravil nad 500 turnih pohodov na smučeh v belo zlatorogovo kraljestvo in je obenem najboljši poznavalec najbolj skritih prehodov od Mojstrane do Krma.

Kaj nam nudi turno smučanje? Predvsem so gore pod snegom še lepše kot poleti. Nobenih sledi o civilizaciji, vse kar je v zvezi s človekom je globoko pod snegom, nobenih steza in kačipotov, pravi izgubljeni svet brez polivinila in »semaste« kulture. Zato pa izobilje srebrnih kristalov, med katerimi se vijejo pota gorskih prebivalcev, ki iščejo svojo borno hrano.

Bele lepote so v zimi lahko tudi zelo stroge, smeženje z viharji, megla in mraz, gazi in tožbe vetrov, nič ti ni prizaneseno kadar nanese.

Dolgi pohodi so samo za tiste, ki so maratonsko vzdržljivi, ki postopoma odkrivajo vse daljše poti in vse višje cilje, ki postopoma doživljajo zakonitosti zime v gorah. Pozimi so smučarji in težki čevlji dodatna teža v primerjavi s poletjem in poleg večje teže je hoja v globokem snegu nič kolikokrat bolj naporna od hoje po kopnem. Vse to je tisto, kar človeka, ki je zdrav in poln moči, privlači v borbo, smo ali nismo, homo ali ne homo.

Krona vseh težav, ali boljše, plačilo za vse težave je spust v dolino kadar je sneg v redu.

V marcu se prične tisto, kar najbolj privlači turnega smučarja, lepo vreme in trden sneg, ki so ga čas, veter, mraz, otoplitve predelali v odličan sneg. V marcu je sneg v Julijcih navadno ves dan odličen za turno smuko, ker ga sonce še ne omešča pregloboko.

V takem snegu uživajo vsi tisti, ki odlično vijugajo in tisti, ki imenitno pluzijo. Vsak po svojih možnostih, toda nihče prehitro v neznanem svetu, to je eno od važnih pravil. Nasploh se pri turni smuki ne divja, če že iz drugega razloga ne, pa zato, ker bi bilo lepoto prehitro konec. Strojno ocenimo 50, 100 ali 150 m proge, lepo z užitek zavijugamo ali odplujemo, kar pač znamo, se ustavimo in pogledamo svet okoli sebe in v daljavi. Skupina zaradi varnosti drži razdaljo med posamezniki. Spredej krmari izkušeni vodnik, zadnji je zopet nekdo, ki ni ravno prvič v gorah. Večkrat se ustavljamo tudi zato, da se mišice spočijejo, so zato močnejše in smo bolj varni pred padcem. Znano je, da utrujen

(Nadaljevanje na 12. strani)

preje padeš in padec je lahko tudi nesreča. Ustavljamo se tudi zato, da ostanemo skupaj. Poznamo eno glavnih pravil, da se skupina pod nobenim pogojem ne sme razbiti, kar velja še posebno za megleno vreme. V tem primeru je svetloba difuzna, razprši se in smo kakor slepi, krmarjenje v tem primeru je mučno, premikamo se čisto počasi in še je možnost, da zdrsnemo v jamo, ali tudi čez prepad, kar se je zgodilo Pogačniku čez Triglavsko steno, k sreči s srečnim koncem, kljub preko 70-metrskemu padcu.

Doživetja so pozimi v gorah čisto drugačna kakor poleti. Vse zavisi od vremena in trdnosti snega. Sneg, ki se globoko udara, zahteva več moči in več pazljivosti, koče niso oskrbovane, noč v zimskih zasilnih sobah preživiš edino v visokogorski spalni vreči, vso hrano moraš nositi s seboj.

Razen zimskih krasot prinaša zima s seboj tudi določene tegobe in to je tisto, kar pogumnega izziva.

Zgodilo se mi je, da vse leto nisem mogel na tiste prijetne dolge pohode po naših Julijcih in ko sem spet ozdravel, sem bil lačen daljave. Sam sem se odpravil na Komno, prespal v domu in rano zjutraj, še pred soncem, odrinil proti Bogatinskim vratcem. V ranem jutru je sneg še ledeno trd, hoja ni težka. V dobri uri sem stal na sedlu in prvi žarki so pozlatili pokrajino. Edinstven spust vodi mimo podrhtev starih italijanskih zgradb skozi dolino Doliči na Planino Duplje do Kmskega jezera. V dolgih lokih vijugaš kot ujeta po zraku, sneg hrsti pod robniki, strmina je prijetno blaga in iz nekaj kilometrov zračne črte jih »nakleplješ« nešteto v dolgih vijugah.

Pri jezeru je obvezno počitek. Na bregu sem prebil led in na kuhalniku zavrel čaj. To je že pravo razkošje, če si lahko postrežeš v samotni čajni. Sončni žarki pridobivajo na moči, kar z veseljem bi se zleknil in užival sonce. Toda glad po brezmejnih daljavah je močnejši.

V dveh urah počasne hoje sem bil pod krnskim sedlom. To mi je bil cilj. Po dolgi dobi mirovanja več kot dovolj, da poteši glad. Vzpon v soncu načne rezervne moči, zahteva vso silo volje. Spust do Kmskega jezera je bogato plačilo za trud. Sneg postaja vse bolj mehak, toda še vedno odlično drži. Izpod Kmskega sedla je do Kmskega jezera obilna izbira različnih možnosti krmarjenja.

Sonce pripeka pri vzponu proti Bogatinskim vratcem kot v Sahari in te prisili pri podrhtev italijanskih kasarnah na obvezni oddih, pa četudi si precej trmast. Žalostno se oziraš za vodo, ki je tu pač ni, razen če nosiš delček Kmskega jezera v čutari s seboj.

Ura je daleč čez poldan, ko stopiš močno načet na sedlo Vrata. Sledi lep smuk proti planini na Kraju, od kjer si v četrto uri pri domu na Komni. Od doma na Komni je še celo uro smuka do kočice pri Savici po ozki poti z ostrimi zavoji.

Vsak turni smuk je doživetje, vsak prinese kaj novega, kaj svojega.

V Julijcih imamo Slovenci pravo zakladnico visokogorskih poti v zimskem in spomladanskem času. Oskrbovana sta trenutno le dva centra s širokimi možnostmi izbire tur. To sta Komna in Kiedarica. Slednja le po zaslugi meteorologov. Manjšo izbiro tur ima Vršič, kjer je Erjavčeva kočica tudi oskrbovana vse leto. Močno pogrešamo od marca dalje Vodnikovo kočico in kočico pri Triglavskih jezerih. Tudi ti dve kočici kot center nudita veliko izbiro tur.

Nikdar ni zadosti podčrtano, da ne smemo podcenjevati v gorah pozimi tistih dobro poznanih nevarnosti, kot so plazovi, mraz, utrujenost, zdrs, tavanje v megli, sneženje, sončna svetloba in morda še kaj. Navodila za vse primere naj bi poznal vsakdo, ki se poda na dolge poti, ne samo vodnik. Samo brezpogojna disciplina je relativno sigurni porok za uspešno turo.

Ciril Praček

Na Ročci - Foto Jaka Čop

Zgornja Krma, larska kočica - Foto Jaka Čop

Naši Julijci - Foto Franci Črt

IZ MOJIH SPOMINOV

Vsem, ki ljubimo gore in smo navezani nanje, so sestavni del našega življenja. Na svojih poteh doživljamo lepe trenutke, včasih pa tudi težke - dramatične preizkušnje.

Iz množice spominov na ture in vzpone, ki sem jih s prijatelji premagoval v Julijcih, Durmitorju, Zahodnih Alpah, Pamirju in Himalaji, se je težko odločiti, kateri mi pomeni več. Odločil sem se za vzpone, ki sem jih opravil v letih, ko je naša mladostna zagnanost segala tudi skoraj v nedosegljive cilje.

MOJ PRVI ZIMSKI VZPON

Bil je lep zimski dan, ko sva z Markom vstopila na Jesenicah na vlak. Izstopiva v Kranjski gori in se s težkima nahrbtnikoma napotiva po česti, ki pelje na Vršič. Ustaviva se na produ ob Jasni, od koder je lep pregled na zasnežene gore. Najin pogled se usmeri proti Mojstrovki in njenemu razu, ki se kot navpična črta riše na plavem obzorju. To je najin cilj!

Hitiva po ozki gazi, ki se vzpenja skozi zasnežene gozdove na Vršič. Zasopihana se ustaviva v Tičarjevi koči, kjer bova prenočila. Nekaj malega večerjava, nato odideva spat, kajti zjutraj morava zgoraj vstati, ker je do vstopa v najino smer dolga pot.

Markova budilka naju zbudi že ob polnoči. Nikoli doslej nisva vstala tako zgodaj. Najino »kramo« zmečeva v nahrbtnik, nekaj malega pojeva in kmalu zatem gazi-va globok sneg pod Šita Glavo. Plaznice od plazov so zelo gladke, da jih s težavo premagujeva. Ko nama veter butne v obraz, veva, da sva na Vratcih. Nato se drživa tik pod ostenjem Šita Glave vse do pod grape, ki naju pripelje do vstopa v raz Male Mojstrovke.

Prezgodnja sva, zato se vsedeva na zvito vrh in brez besed opazujeva zvezdnato nebo. Globoko pod nama utripajo luči v Ratečah in Podkorenu in se mi zdi, kot da bi bila na drugem planetu in od tam opazovala življenje na zemlji.

Prične se daniti. Silhueta vrhov je vedno bolj razločna, da že lahko prepoznavna nama znane vrhove. Luči v Ratečah počasi ugašajo, ko si seževa v roke in Marko prične s prvim raztežajem, ki je obenem ključna točka smeri. Konopljenka mi počasi drsi skozi dlani. Čutim vsak njegov gib in dih, kajti sedaj, ko sva na isti vrvi, živiva skupno življenje. Napetost v meni popusti, ko zaslišim zabijanje klina in vem, da je to varovalni klin na koncu raztežaja. S težkim nahrbtnikom na hrbtu mu sledim. Poleti je tu čisto drugače. Še tisti majhni oprimki so sedaj poledeneli, zato je treba plezati brez rokavic. Ko priplezam do njega, sva oba zadovoljna, saj je najtežje za nama. Sledi mnogo raztežajev in z vsakim sva bližje izstopu. Čeprav je sončen dan, je tu v severni steni peklenski mraz. V izstopni grapi mi pade rokavica po steni navzdol. Kmalu za tem se mi zanohta. Marko mi z masažo požene kri po žilah.

Se dva - tri raztežaje in sva na robu stene. Seževa si v premrzle roke še bolj veselo kot pred osmimi urami pri vstopu. Na južnem pobočju v kotanji počijeva, da

nama sonce ogreje premrzle ude. Vesela sva najinega prvega zimskega vzpona, ki je bil tudi prva zimska ponovitev.

HUDIČEV ŽLEB V PRISOJNIKU

Po opravljeni turi lenobno ležem pred Erjavčevo kočico in se predajam sončnim žarkom. S pogledom blodim po bližnjih ostenjih in vrhovih. Pogled mi obstane v žlebu, ki je videti kot rez, ki ga je velikan urezal z mečem. To je zloglasni »Hudičev žleb«, katerega je Uroš sam opravil pred mnogimi leti. Ni imel veliko ponovitev, zato me je toliko bolj mikal.

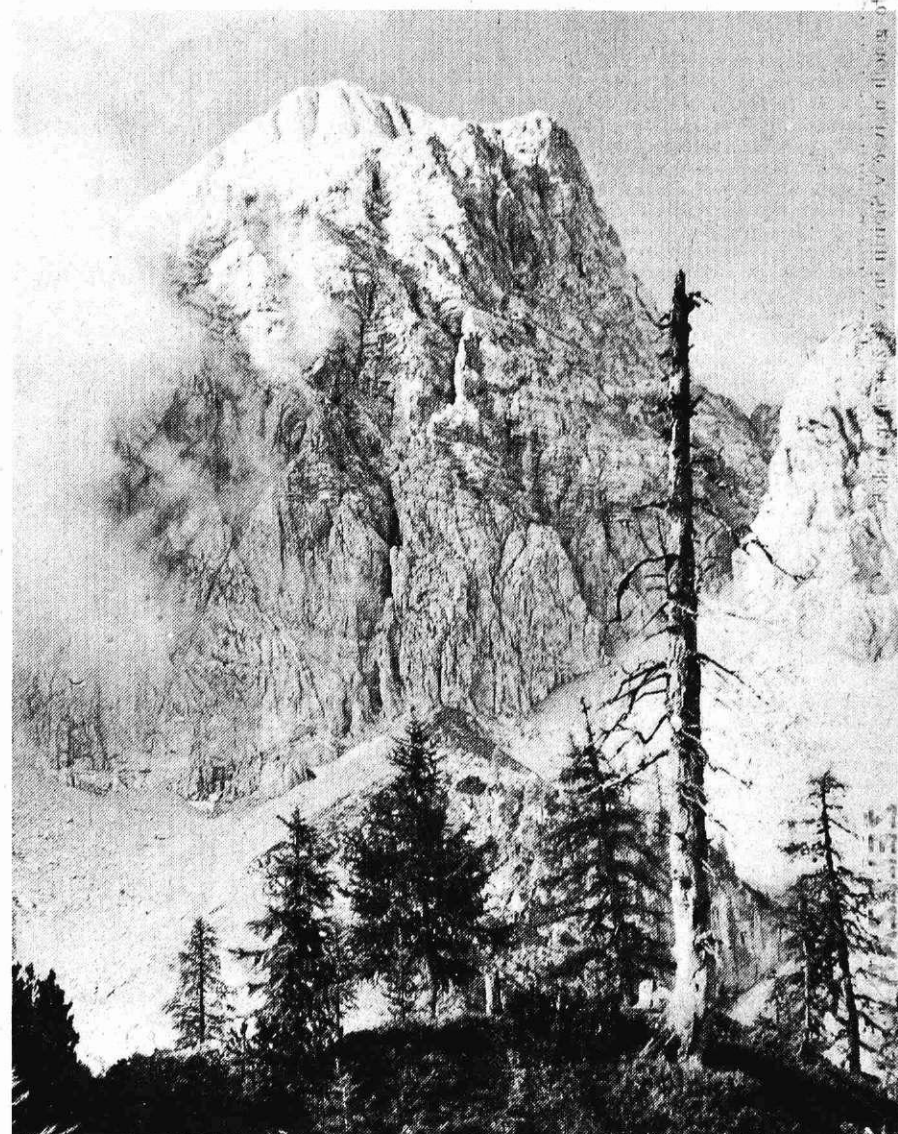
Nekaj tednov kasneje s prijateljem napravimo »bojni načrt«. Sledil je še posvet z Urošem. Povedal nam je, kje je polica, ki

z vrha žleba pripelje v Hanzovo pot. Pri- pomnil je, da jo je težko najti in pripomnil sem, če je ne bomo našli, bomo morali pač sestopiti po žlebu navzdol. Uroš se je ob tej moji izjavi širokoustno nasmejal, da bi mu lahko preštel vse zobe, se prijel za »nekaj« med kračami in rekel: »si dam nekaj odr- zati, če pridete po žlebu dol«. Nato nam je zaželel uspešen vzpon.

Zimski dnevi so se iztekali, ko smo Ja- nez, Joco, Lado in jaz sopihali po Hanzovi poti. Tam, kjer steza prečka vpadnico žleba in se umakne desno, smo zavili v levo navzgor v vstop v žleb. S težavo prema- gamo globoko krajno poč, da se spustimo v žleb. Stisk rok in že pričnemo prve metre, ki niso preveč težki. Pogled navzgor ni pre- več ohrabrujoč, saj je videti kot da bi po- gledal skozi navpičen tunel.

Strmina vedno bolj narašča in le prvi zobje derez prijemljejo v trd sneg. Po nekaj raztežajih smo pri prvem skoku, ki je ves poledenel in je ključno mesto smeri. Vzame nam debelo uro časa, da se prerinemo prek njega. Skok nas je toliko zaposlil, da nisimo opazili, da se je pooblačilo. Pri drugem sko- ku, ki nas zopet dodobra zaposli, prične snežiti. Še dve vrvi dolžini in že smo si stisnili roke na vrhu žleba. Toda v istem trenutku nas prične skrbeti sestop. Polič, po kateri naj bi prišli do Hanzove poti, ni- smo našli. Zato je ta varianta sestopa od- padla. Zapadlo je že nekaj centimetrov no- vega snega, ki se s polic ostenja Prisojnika

(Nadaljevanje na 14. strani)

Male Mojstrovka - Foto Jaka Čop

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 11. 9. 1978 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo

OBJAVO

prostih delovnih nalog:

- 9527 D-3 kurjač-vzdrževalec — 1 oseba za določen čas od 1. 10. 78 do 30. 5. 1979.
Pogoji za opravljanje delovnih nalog:
— izpit za kurjača centralne kurjave in eno leto delovnih izkušenj
- 9209 D-2 sobarica v samskem domu — 1 oseba za določen čas 8 mesecev.
- Kurjač v samskem domu na Koroški Beli — 1 oseba za določen čas od 1. 10. 78 do 30. 4. 1979.
Delovni čas traja od 5. do 21. ure, okrog šest ur dnevno.
Pogoji za opravljanje delovnih nalog:
— izpit za kurjača centralne kurjave in eno leto delovnih izkušenj.

Kandidati morajo izpolniti posebno prijavo, ki jo dobijo pri kadroviku, personaliki TOZD ali sprejemni pisarni kadrovskega sektorja ter v roku 15 dni poslati na kadroviski sektor z oznako za TOZD Družbena prehrana.

Na osnovi določil samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo ter sklepa delavskega sveta za komercialno finančne zadeve z dne 24. 8. 1978

RAZPISUJEMO

naslednje delovne naloge:

1. Računovodja za TOZD Plavž	1 oseba
2. Računovodja za TOZD Jeklarna in Livarna	1 oseba
3. Računovodja za TOZD Valj. Bluming-Stekel in Valj. žice in profilov	1 oseba
4. Računovodja za TOZD Valjarna debele pločevine	1 oseba
5. Računovodja za TOZD Hladna valj. Jesenice in Žičarna	1 oseba
6. Računovodja za TOZD Elektrode in Željalna	1 oseba
7. Računovodja za TOZD Strojne delavnice	1 oseba
8. Računovodja za TOZD Remontne delavnice	1 oseba
9. Računovodja za TOZD Vzdrževanje	1 oseba
10. Računovodja za TOZD Energetika	1 oseba
11. Računovodja za TOZD Transport	1 oseba
12. Računovodja za TOZD HV Bela in Jeklovlek	1 oseba
13. Računovodja za TOZD Družbena prehrana	1 oseba
14. Računovodja za TOZD Delovne skupnosti: za komercialno finančne zadeve, za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje, za ekonomiko, teh. kontrolo in novogradnje	1 oseba

Za računovodja se lahko prijavi oseba, ki izpolnjuje z zakonom predpisane in še naslednje pogoje:

— da ima višjo ali srednjo izobrazbo ekonomske smeri in najmanj tri, oziroma pet let uspešnega dela na finančno-računovodskem področju in da ima družbeno politične in moralno etične kvalitete.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnitvi pogojev v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo delavskega sveta za komercialno finančne zadeve« v roku 15 dni po objavi na naslov: Železarna Jesenice, kadroviski sektor, Cesta železarjev 8, Jesenice 63270.

Po sklepu odbora za delovna razmerja pri delovni skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

finomehanik D-4 šifra 5835 9. ktg. 1 oseba

POGOJI: PIŠ strojni ključavničar in 2 leti ustrezne prakse.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 15 dni na kadroviski sektor. Prijavnice dobite pri tajnicah TOZD oziroma v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Separacija — ekonomski izkoristek nasipa Železarne

POLITIČNI AKTIV KS PLAVŽ O SAMOUPRAVNI PREOBRAZBI KRAJEVNE SKUPNOSTI

Čeprav se je v ponedeljek, 11. septembra odzvalo vabilu predsednika krajevne konference SZDL Plavž Joža Jelovčana le okrog 32 odstotkov vabljenih, lahko trdimo, da je bila razprava o samoupravnem preoblikovanju največje krajevne skupnosti v občini zelo živahna in izredno kvalitetna ter preudarna. To dokazuje, da so se vabilu odzvali tisti, ki so resnično zainteresirani, da bi krajevna samouprava zaživel v ustavnem duhu. Sestanku sta prisostvovala tudi predsednik občinske konference SZDL Jesenice Zdravko Črv in sekretar Slavko Humerca, ki je imel tudi uvodno obrazložitev o potrebi samoupravnega preoblikovanja večjih krajevnih skupnosti v občini.

Slavko Humerca je v svojem uvodu predvsem poudaril dosežani razvoj krajevne samouprave, ki se je začela pred 25 leti s stanovanjskimi skupnostmi, ki so z razvojem prerasle v krajevne skupnosti, ki so dobivale z leti vedno večje pristojnosti, dokler niso bile z ustavo opredeljene kot temeljne samoupravne skupnosti. Da bi krajevne skupnosti resnično lahko samoupravno zaživele, je potrebno predvsem v večjih krajevnih skupnostih v občini razmišljati o preoblikovanju le teh. Obrazložil je predlog delovne skupine pri skupščini občine Jesenice, ki predlaga za samoupravno reorganizacijo krajevne skupnosti Plavž dve varianti. Po prvi naj bi se po določeni urbanistični zakonitosti sedanja krajevna skupnost razdelila na pet skupnosti, po drugi na tri, dodatno pa je svet krajevne skupnosti predlagal še tretjo varianto in sicer, da bi se razdelila na dve skupnosti.

V razpravi, ki je sledila, je bilo prvenstveno poudarjeno, da je pri samoupravnem preoblikovanju krajevne skupnosti potrebno predvsem izhajati iz tega, kako organizirati krajevno skupnost, da bi maksimalno zagotovili vsem krajanom samoupravne — ustavne pravice in dolžnosti, da bi občani lahko neposredno izražali svoje interese in interese svojih družin ter skupne interese. Pri tem je vsekakor pomembna tudi velikost krajevne skupnosti, vendar pa je bilo poudarjeno, da je primarno, kako je krajevna skupnost samoupravno organizirana. Doslej se je krajevna skupnost predvsem posluževala zborov občanov, ki pa zaradi obsežnosti, oziroma prevelikega števila volivcev — preko 4.000 — in zelo heterogenih interesov niso uspevali. Niso bile izkoriščene številne druge možnosti samoupravnega združevanja krajanov, kot so zbori stanovalcev, zbori potrošnikov, hišni sveti, ali sveti posameznih krajevnih območij ali interesno sklicevanje krajanov. Kajti tudi če bi sedanjo krajevno skupnost razdelili na pet samostojnih skupnosti, bodo le-te poprečno imele skoraj 1.000 volivcev in ne bo mogoče samo z zbori občanov zajeti vseh interesov, temveč bo potrebno razvijati tudi druge oblike sestajanja občanov. Razen tega, je bilo rečeno, ne bi smeli pozabiti, da se bo krajevna samouprava razvijala in krepila le, če bomo istočasno krepili in večali tudi njeno materialno bazo. Nekdo je neuradno pripomnil, če bi, na primer, sklicali občane, oziroma krajeve krajevne skupnosti, kako najbolj smotrno porabiti, na primer, 500.000 din za urejanje okolja na Plavžu, bi bila najbrž skupščinska dvorana premajhna. Ta pripomba veliko pove.

Obračunavano vprašanje je dosti aktualno, ker so krajevne skupnosti pred volitvami novih delegatov v krajevno samoupravo, kajti kakršnakoli reorganizacija krajevne skupnosti na več enot, potegne za seboj tudi nove volitve delegatov, oziroma delegacij za celotni skupščinski sistem. Delitev krajevne skupnosti na več skupnosti pa se seveda povezuje tudi s celotno reorganizacijo družbenopolitičnih organizacij, ki so nekatere sicer zaradi boljšega dela že krajevno razdeljene. Predlagana reorganizacija na pet krajevnih skupnosti, bi zahtevala skoraj 50 % angažiranost vseh krajanov v delegacijah in vodstvih družbenopolitičnih organizacij. To je sicer idealno, vendar, je bilo rečeno v razpravi, se moramo ob vsem tem tudi kritično soočiti s pripravljenostjo, oziroma zainteresiranostjo krajanov, oziroma s stopnjo njihove družbene zavesti.

V razpravi je bilo dovolj kritično izraženo tudi vprašanje pogojev delovanja krajevne samouprave, kajti že doslej v eni krajevni skupnosti manjka kulturnih prostorov za delovanje, pri treh ali petih pa se bo ta problem še povečal. Tudi delovanje, hišnih svetov iz tega razloga ne zaživi, kajti ni primarni problem dobivati ustreznega predsednika, če bi bili za delovanje ustrezni prostori. Te funkcije se ljudje branjijo predvsem zato, ker morajo sklicevati seje sveta v svojem stanovanju, stanovalce pa v kleti ali na stopnišču.

Razpravljalci so bili zelo enotnega mnenja, da je potrebno krajevno samoupravo približati ljudem, na primer, v stolpnice, v posamezne ulice ali zaselke. Na ta način bo celotna samouprava bolj zaživel in mnogi, doslej nerešeni problemi in težave bi bili tako rešeni, razen tega pa bi bili resnično krajani neposredno vključeni v vsa področja kreiranja in odločanja. Na ta način bi lahko tudi bolj učinkovito

zaživila dejavnost na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite, na področju socialne politike, varstva družin in podobno. Seveda pa je za to potrebno ustvariti pogoje. V tem razmišljanju bi morali tudi upoštevati pripombo, da bi morali v krajevnih skupnostih bolj koristiti pozitivne izkušnje samoupravne organiziranosti v organizacijah združenega dela. Zaradi boljšega samoupravnega delovanja so v nekaterih primerih razdelili večje zore delavcev na samoupravne delovne skupine in jih delegatsko povezali v delavskem svetu. Podobno bi morali razmišljati tudi v krajevnih skupnostih.

V zvezi s predlaganimi variantami razdelitve sedanje krajevne skupnosti na več samostojnih krajevnih skupnosti so bili razpravljalci mnenja, da je treba predloge dopolniti še z nekaterimi kazalci. Premalo je namreč predlog utemeljiti le s številom prebivalcev v novih skupnostih. Potrebna je tudi navedba socialne strukture prebivalcev, družbeno proizvod, ki se bo ustvarjal na območju novih krajevnih skupnosti in podobno. Utemeljena je bila tudi pripomba, da so v celotnem samoupravnem in družbenopolitičnem življenju premalo zajeti krajani — neslovenci, ki pomenijo pomemben odstotek prebivalcev krajevne skupnosti.

Zelo živahno, pa tudi preudarno in kvalitetno razpravo so sklenili s številnimi predlogi, ki jih bo upoštevala delovna skupina, ki jo bo imenovala krajevna konferenca SZDL Plavž, ki mora biti nosilka te politične akcije ob močni podpori sveta in skupščine krajevne skupnosti. Na osnovi razprave bodo predlagane tri variante za samoupravno reorganizacijo krajevne skupnosti dopolnili še s predlaganimi kazalci in predlog ponovno dali v razpravo družbenopolitičnim organizacijam v krajevni skupnosti. Po končani razpravi se bo sestal politični aktiv krajevne skupnosti in uskladi stališča, nakar bo stekla javna razprava med krajani. Celotna razprava mora biti zaključena do konca novembra. Temu pa mora slediti referendum, na katerem se bodo krajani odločali o eni izmed predloženih variant.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

NADALJEVANJE PREKINJENE SEJE IO SINDIKATA ŽELEZARNE

Prekinjeno sejo IO sindikata Železarne z dne 30. avgusta so nadaljevali minulo sredo, 6. septembra. Beseda je tekla o prekatégorizaciji ter o izpolnjevanju planskih obveznosti. Sprejete sklepe v zvezi z izpolnjevanjem planskih nalog smo objavili že v prejšnji številki, tokrat pa objavljamo še sklepe, ki se nanašajo na prekatégorizacijo.

Izvršni odbor sindikata Železarne je na osnovi analize, ki jo je pripravila strokovna služba — oddelek za nagajevanje, obravnaval vrednotenje delovnih mest (zbir delovnih nalog), za katere se zahteva dveletna administrativna (nižja) in srednja strokovna izobrazba.

Iz analize je razvidno, da je povprečna vrednost delovnih mest, za katere se zahteva nižja izobrazba (dveletna administrativna šola) za 3,2 kategorije nižja od povprečne vrednosti delovnih mest, za katere se zahteva triletna poklicna šola, povprečna vrednost delovnih mest, za katere se zahteva srednja strokovna izobrazba netehnične smeri za 3,5 kategorij nižja od vrednosti delovnih mest, za katere je potrebna srednja strokovna izobrazba tehnične smeri.

Izvršni odbor smatra, da takšne razlike niso realne ob upoštevanju tega, da so delovne naloge na teh nižje vrednotenih delovnih mestih

zaradi nove samoupravne organiziranosti Železarne, uvažanja dohodkovnih odnosov v delitvi, ločenih obračunov po TOZD in DSSS in strožjih zahtev po natančnem izpolnjevanju vseh predpisov, posebno finančnih, dosti zahtevnejše. Izhajajoč iz takih ugotovitev, priporoča izvršni odbor strokovni službi, da izvede ponovno vrednotenje teh delovnih mest in spremembe predloži v potrditev delavskim svetom TOZD in DSSS.

IO sindikata Železarne zahteva od poslovnodnega odbora, da angažira vse razpoložljive sile, da se čimprej dokonča delo s katalogom delovnih opravil in nalog ter vrednotenje istih. Samo na teh osnovah bodo v bodoče podpirali dopolnjevanje sistema nagajevanja v Železarni, s poudarkom, za stalno naraščanje individualne in družbene produktivnosti dela kot podlaga za povečanje dohodka in s tem krepitev materialnega in družbenega položaja delavcev.

V drugem delu seje so imenovali odbor z nalogo, da uredi lastništvo počitniškega doma na Mežakliji in pripravi vse potrebno za obnovo objekta. Rešili so še nekaj prošenj za denarno pomoč delavcem Železarne iz solidarnostnega sklada ter namenili sredstva za izvedbo mednarodnega turnirja v kegljanju na ledu, ki bo na Jesenicah. Prav tako so odobrili potrebna sredstva za izvedbo tedna upokojevc.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

POSPEŠENA GRADNJA JEDRSKIH ELEKTRARN V VZHODNOEVROPSKIH SOCIALISTIČNIH DRŽAVAH

Čeprav ima Sovjetska zveza ogromne zaloge energetskih virov in proizvaja 70 % več energije kot ZDA, postaja preskrba z energijo tudi na področju Vzhodne Evrope postopno problematična. Zato bo potrebna pospešena gradnja jedrskih elektrarn.

Geografska razdelitev naravnih energetskih virov je v Sovjetski zvezi zelo neugodna. Medtem ko je 90 % vse energije na razpolago v Sibiriji, Kazahstanu in Centralni Aziji, porabijo 80 % vse energije v evropskem delu države. Leta 1980 bodo krili tri petine vseh energetskih potreb zahodno od Urala iz virov na tem področju, leta 1990 pa samo še dve petini. Razen tega preskrbuje Sovjetska zveza tudi ostale vzhodnoevropske socialistične države s potrebno energijo. Leta 1975 so krile te države 70 % svojih energetskih potreb iz lastnih virov, leta 1990 se bo ta številka po sedanjih ocenah znižala na okoli 50 %.

Sovjetska zveza ima 36 % svetovnih rezerv zemeljskega plina, 12 % nafte in 15 % premoga. Vendar se nahaja precejšen

del teh naravnih energetskih virov na težko dostopnih področjih. Za njihovo izkoriščanje bodo potrebna ogromna finančna sredstva, kajti na krajih, kjer so energetske rezerve največje, ni infrastrukturnih objektov in prometnih zvez, pa tudi podnebje je zelo neugodno.

Ker vedno večje porabe energije ni več mogoče kriti samo z nafto, zemeljskim plinom in premogom in ker je prva dva treba tudi uporabljati za potrebe petrokemične industrije, so pričeli v vzhodnoevropskih socialističnih državah pospeševati gradnjo jedrskih elektrarn. Vendar so v primerjavi z razvitimi industrijskimi državami zahodnega sveta v precejšnjem zaostanku. Glavni vzrok je v tem, ker so se predolgo časa zanašali na naravne energetske vire v Sovjetski zvezi.

Čeprav je v Sovjetski zvezi že leta 1954 pričela obratovati prva jedrska elektrarna, danes močno zaostaja na tem področju za ZDA. Po podatkih mednarodne agencije za jedrsko energijo na Dunaju, so imele 1. maja letos jedrske elektrarne v ZDA skupno moč 46.341,3 MW in v Sovjetski zvezi 7616 MW. V Bolgariji imajo te elektrarne moč 836,8 MW, v Nemški demokratični republiki 1286,5 MW in v ČSSR 110 MW. Skupno imajo vse jedrske elektrarne v teh državah moč 9849,3 MW, medtem ko jih za nadaljnjih 18.960 MW gradijo. Delež jedrskih elektrarn pri skupni proizvodnji električne energije v Sovjetski zvezi je bil leta 1977 samo 3 %.

V bodoče bodo jedrske elektrarne gradili predvsem v evropskem delu Sovjetske zveze in v ostalih vzhodnoevropskih socialističnih državah. Tisto vrsto industrije, ki potrebuje veliko energije, bodo gradili največ v Sibiriji in v bližini energetskih

virov. S tem bo vsaj delno odpadel transport električne energije na velike razdalje, ki ima za posledico velike energetske izgube.

V ta namen bodo zgradili v Sibiriji ogromne hidro in termoelektrarne. Hidroelektrarna Sajon — Sušinskaja bo imela moč 640 MW. V premogovniškem bazenu Kans — Ačinsk gradijo termoelektrarno, ki bo s svojo močjo 6400 MW največja na svetu. To bo prva v celi vrsti, ki jih bodo zgradili na tem področju, ki naj bi po končani izgradnji dosegle skupno moč 50.000 MW. Da bi zmanjšali izgube pri prenosu električne energije, gradijo prenosno omrežje z višjo napetostjo 1150 kV.

Pred nedavnim so predstavniki vzhodnoevropskih socialističnih držav sklenili, da bodo pričeli z gradnjo novih jedrskih elektrarn s skupno močjo 45.000 MW. Že leta 1980 bodo pričeli v sovjetskem mestu Volgodonsk v novo zgrajeni tovarni proizvoditi opremo za jedrske elektrarne. Danes je pri gradnji te tovarne zaposlenih preko 2000 gradbenih in montažnih delavcev. Ogromna glavna proizvodna hala je že zgrajena in je 744 m dolga, 393 m široka in 42 m visoka. Glede na transport potrebnih materialov in končnih izdelkov je lokacija te tovarne zelo ugodna, saj leži ob kanalu Volga — Don. Poleg reaktorjev bodo v tej tovarni proizvajali tudi vso ostalo opremo, ki je potrebna za gradnjo jedrskih elektrarn. Reaktorji, ki jih sedaj proizvajajo v Sovjetski zvezi, imajo moč 440 MW in jih bodo kmalu nadomestili z reaktorji moči 1000 MW.

TRAGEDIJA V MEDJEM DOLU

Ko so varnostni oficirji na Pokljuki zvedeli, kako sta Očka in Igor potovale skozi Bled, so se razsrdili, saj so odgovarjali za življenje in varnost obeh. Stane Kernik-Jelovčan, takratni oficir Ozne je vzkliknil: »Očka, ti se igraš z življenjem!«

Očka se je nasmehnil, prešerno pogledal izpod čela in namignil navzočim: »Čas je, da gremo na konferenco in se kaj bolj pametnega pogovorimo.«

Opomba: Ivan Novak-Očka je 1969. leta umrl v Ljubljani.

NEMCI UJAMEJO PATRULJO

Borci jeseniško-bohinjskega odreda, ki so spremljali Očka, so doživeli tragično usodo. Očka je do Karavank spremljal 14 borcev drugega bataljona jeseniško-bohinjskega odreda. Pet borcev je v isti skupini potovalo samo do Dovjega, tam pa so se ločili in nadaljevali pot v Zgornjesavsko dolino, nato pa nazaj pod Golico in pod Stolom do kokrškega odreda. V matično enoto so se vrnili šele 27. januarja.

Nas pa zanima usoda tiste skupine borcev, ki naj bi spremljala Očka tudi pri vrnitvi na Pokljuko. To so bili borci: Matko Fon iz Volč pri Tolminu, Stanko Noč s Koroške Bele, Franc Hodnik z Javornika, Adolf Podlunšek iz Hrustnika, Anton Dijak s Koprivnika, Emil Žnidar z Jesenic, Vinko Vester z Otoka pri Radovljici, Jože Ravnikar s Križne gore in Vinko Svetina s Koroške Bele. Eden izmed njih je bil izdajalec. Poslušajmo njihove spomine:

Matko Fon je doma iz Volč pri Tolminu. Že pred vojno je ilegalno prišel v Jugoslavijo in se zaposlil v Jeseniški železarni. Z njim sem se pogovarjal na njegovem domu na Koroški Beli. Pa mi je povedal tole:

Jesenško-bohinjski odred je bil na planini Vogar nad Staro fužino v Bohinju. Tam so nas določili za spremstvo. Štab je iz druge čete drugega bataljona izbral 15 najboljših borcev. Kdo bo spremljal Očka, je določil politkomisar Čiro. Po ukazu štaba smo od drugih borcev vzeli najboljše orožje. Podlunšek je nosil angleški mitraljez (bren), Stanko Noč pa je bil pomočnik mitraljezca. Ne spominjam se, kje smo se srečali z Očkom. Menda je bilo to na Koprivniku (opomba: po ohranjenem arhivu jeseniško-bohinjskega odreda se je patrulja šla s Očkom devetega januarja 1945. leta na Podjelju v Bohinju). Na poti proti Radovni smo srečali Iztoke. Nekje med Radovno in Mojstrano so nas pričakali mladinci iz Mojstrane in pred nami pregledali teren, zato smo šli mimo Mojstrane brez skrbi.

Blizu Dovjega se je pet borcev ločilo od naše skupine. Nad Platškim routom nad Jesenicami smo se z Očkom razšli. Mi smo šli spat v star senik. Zvečer je Vinko Svetina odšel v vas. Dejal je, da gre k svojemu dekletu. Ker se ni več vrnil, smo bili v skrbeh, kaj je z njim. Zaradi varnosti, bali smo se izdajstva, smo se začeli umikati v hrib. V nekem seniku smo dobili leste. Prilobili smo jo na smreko, se sp plazili po njej proč od izhajne kurirske poti, zadnji pa je potegnil leste za seboj in jo skril. Tako smo zabrisali sled. Pogrezali smo se do vratu, le glave so nam gledale iz snega. Vester, komandir čete in vodnik spremstva, je splezal na smreko in opazoval okolico. Ker ni opazil ničesar, smo nadaljevali pot in se glasno pogovarjali, ker je kuhar v snegu pustil hotel. Nenadoma so nas obkrožili Nemci in raztrganci v belih haljah in na smučeh.

Prvi rafal je sprožil jeseniški gestapovec Kopitar. Naš mitraljezec je stoji streljal, medtem pa so Nemci začeli kričati: »Predajte se! Ne streljajte!« Ker smo komaj gledali iz snega, se nismo mogli bojevati. Tako so nas ujeli. Iz naših pušk in mitraljeza so pobrali sprožilni mehanizem, strgali so nam obleko, da bi bili videti bednejši in nas take odpeljali na Jesenice. Med potjo sem ugotovil, koliko je bilo sovražnikovih vojakov. Štel sem jih. Bilo je 42 »flakovcev« (protiavionska enota na Jesenicah), med njimi so bili tudi jeseniški gestapovci, in to Lourinc, Kopitar, Kerin in Žvan. To se je zgodilo 18. januarja 1945. leta.

Na Jesenicah so nas zaprli v Stanovnikovo hišo, kjer je bil sedež gestapa. Bili smo zaprti v temnem, majhnem in smrdljivem prostoru pod stopnicami, brez oken. Na gestapu me je zasliševal Druschke. Spraševal me je: ali vem, kakšna je bila naša naloga, kdaj sem šel v partizane, iz katere enote sem, koga smo spremljali itd.

Celica je bila tako majhna, da nismo mogli stati, niti iztegniti nog. Čepeli smo v mrzli vodi, brez svetlobe, brez zraka. Nekega dne so v našo celico pripeljali uklenjenega Nemca, partizana, ki je prej stražil železniški most v Mostah pri Žirovnici, pa je pobegnil k partizanom. Bil je pogumen minerec kokrškega odreda. Hotel je v partizane privabiti še druge nemške vojake, stražarje v Mostah, a so ga Nemci z zvijačo ujeli, ga strahovito mučili in nazadnje ubili.

Enajst dni pozneje so nas uklenjene s tovornjakom pripeljali do Lesc, od tod pa peš v begunjske zapore. Nekaj dni prej so že odpeljali Vestro, Ravnikarja in Dijaka.

V Begunjah so nas znova zasliševali in pretepali. Zvedeli smo, da sta bila Ravnikar in Vester ustreljena. Gestapovec Kerin se je namreč v Begunjah sam hvalil s tem gnusnim zločinom.

Prvega marca so nas odpeljali v Mauthausen. Na Jesenicah smo bili prav tedaj, ko so zavezniški bombardirali mesto. Jeseniška pošta je bila popolnoma uničena, stražar mrtev, vagoni in tiri okrog nas razbiti. Na našem vagonu je bilo več lukenj, toda nobena tako velika, da bi lahko zlezal ven.

Stanko Noč s Koroške Bele, delavec železarne Jesenice, pripoveduje: »Sploh nam niso povedali, koga bomo spremljali. Ker je Svetina pobegnil, smo se hoteli premakniti na Hrušensko planino, kjer bi čakali vse dotlej, dokler Očka ne bi opravil svoje naloge, da bi ga spet spremljali nazaj čez Savo.«

V zaporu na Jesenicah so mi vzeli čevlje. Bos sem stal na mrzlem betonu. Noge so mi močno zatekle. Bolelo me je tako hudo, da sem kričal kot podivjan. Druschke se je sredi noči zbudil in prišel gledat, zakaj se derem. Pozneje sem po zvezi dobil nogavice. V Begunjske zapore so me morali peljati z vozom, ker nisem mogel hoditi.

Prvega marca 1945. leta so nas potisnili v Lesc na vlak za Mauthausen. V vagonu nas je bilo kakih 30 zapornikov. Vlak je prisopihal na Jesenice, ko so sirene pravkar oznašale alarm. Bilo je okrog enajste ure dopoldne. Pri prvem alarmu so vlak umaknili do Hrušice, potem pa so ga spet vrnili na postajo. Ko so zavezniški začeli bombardirati mesto, smo bili zaprti v vagonu, ki je stal nasproti jeseniške pošte. Deset metrov od našega vagona so bombe

do tal porušile pošto, vsi tiri so bili uničeni. Stražarja vagona je ubila bomba. Na naš vagon je priletela velika skala. Vagon se je tresel od silnih eksplozij, ki so odmevale okrog nas. Daleč naokrog je bilo vse uničeno, le naš vagon je stal sredi postaje. Na vagonu je bila sicer luknja, toda premajhna, da bi lahko splezali ven. Če bi med bombardiranjem skušali pobegniti, ne bi prišli daleč, ker bi nas ubile zavezniške bombe.

KDO JE BIL UBEŽNIK?

Franc Hodnik, strojevodja v jeseniški železarni, pripoveduje:

»Vinko Svetina s Koroške Bele je dejal, da gre po hrano v Plavški rout nad Jesenicami. Ker ga ni bilo nazaj, smo začeli dvomiti o njegovi nameri. Komandir Vester je trdil: Izdal nas bo. Moramo se umakniti višje v hrib. To je bil vzrok, da smo se začeli umikati proti Hrušenski planini. Kako se je naše potovanje končalo, je znano.«

Matko Fon: »Omenja se, da je bil med nami izdajalec. To ni res. Po mojem mnenju so nas Nemci po naključju dobili. Nemci so namreč hoteli z urha napasti kurirsko postajo nad Dovjem, medtem pa so našli na našo sled in šli za nami (Fonova trditev, da so Nemci hoteli napasti kurirsko postajo nad Dovjem, drži. Tistega dne so se kurirji nad Dovjem junaško postavili Nemcem po robu. Odbili so nemški napad, pognali sovražnika v beg in zaplenili brzostrelko, dve puški in pištolo).

Vinko Svetina je bil zaljubljen v dekle iz njegove vasi. Želja po snidenju z dekletom je bila tako močna, da je zapustil partizanske vrste. Ostal je v vasi kot skrivalec, skrival se je pred partizani in Nemci.«

(Seveda so to le Fonove domneve, ker je bil sam medtem v koncentracijskem taborišču).

Na Koroški Beli so mi dali natanko podatke:

Vinko Svetina je naklepno pobegnil z izgovorom, da gre k dekletu in v vas po hrano. Iz ohranjenih dokumentov Jeseniško-bohinjskega odreda je razvidno, da je Svetina dezeriral 16. januarja zvečer. Po tem podatku lahko sklepamo, da se je Svetina 17. januarja zgledil na jeseniškem gestapu, naslednjega dne pa so Nemci ujeli patruljo. Ujeti kurir Lojze Noč iz Javornjskega routa je na jeseniškem gestapu skozi priprta vrata v drugi sobi videl partizana, ki se je svobodno gibal med gestapovci. Skoraj zanesljivo lahko rečemo, da je bil to Svetina. In še odgovor na Fonovo trditev, da je bil Svetina navaden skrivalec. Svetina je bil res skrivalec, toda skrival se je samo pred partizani. Prve dni po begu iz partizanskih vrst je spal pod nemško zaščito. Natanko povedano: spal je pri Bručanu na Javorniku, kjer so spali oboroženi uerschutzci (tovarniška straža). Svetina prve dni ni upal spati doma, ker je imel slabo vest, vrnil se je na delo v železarno, kjer so ga izogibali vsi pošteni delavci. Nemci so morali imeti utemeljen vzrok, da so skrbno varovali Svetinovo življenje. Nekaj dni pred osvoboditvijo je Svetina menil, da mu ob razsulu Nemčije ne bodo mogli dokazati izdajstva. Mrtvi molčijo. Toda ne vedno. Vinko Svetina je bil takoj aretiran in po vojni obsojen na smrt.

Če bo glede teh podatkov še kak dvom, naj za razmišljanje povem še tole:

Znano je, da so tistega januarskega jutra 1945. leta, ko so v Medjem dolu padli kurirji, Nemci ujeli kurirja Alojza Noča iz Javornjskega routa. Kako so ga mučili na gestapu, sem že opisal. Nekateri njegovi vaščani so mi namignili, da je Noč prihodnjega dne pripeljal Nemce v vas.

Nadaljevanje

Vseeno pa

lahko kogarkoli v koloni zadene krogla. Kritja ni bilo. Njihovo upanje je bila le oddaljenost. Kaj pa — Sonja, je spreletelo Sama. Ni je še v koloni. Le zakaj hodi prav na koncu? Sonjo lahko zadene ...

Ne bo tvegala prehoda po dolini. Zaobšel bo levi greben in na drugi strani poiskal bataljon, je sklenil. Tako bo očuval vse borce.

»Kolona, stoj,« je zavpil Samo in ukazal borcem, ki so bili pred njim, naj poležejo. Pokazal jim je Nemce, ki so sklonjeni hiteli proti stezi v dolini. »Užgite proti njim, zadržite jih, da se bodo borci, ki so še v dolini, prebili na drugo stran.«

Streljali so. Nemcev to ni zaustavilo, le previdneje so napredovali proti stezi, njihovo krilo pa se je zalomilo proti njim.

Samo je skozi daljnogled spremljal kolono borcev, ki je hitela v kritje gozda. Začuden je ugotavljal, da vsi borci tečejo, nihče ni padel, nikogar ne podpirajo tovariši. Tudi tretja četa bi se, morebiti s prav majhnimi izgubami, prebila na drugo stran. Občutil je tesnobo, strah. Naj ukaže poho. Ni se mogel odločiti. Pravi trenutek je bil zamujen. Nemci so se približali stezi že na dvesto metrov. Zgledal je kolono borcev, ki je ob robu gozda hitela na desno. Robin, je pomislil. Vpadel bo Nemcem v bok. Računa, da se bom tako lažje prebijal po dolini.

Prepozno, je žalostno pomislil Samo. Zamudil sem pravi trenutek. Nisem mogel vedeti da se Nemcem ne bo mudilo. Napredovali so počasi. Vendar zdaj so imeli že dobre položaje. Preboj po dolini, dokler nekdo ne bi vrgel s položajev teh Nemcev, bi bil preveliko tveganje.

Dobro, pa naokrog, po daljši poti, si je rekel in ukazal vodniku, naj oblikuje predhodnico in napreduje po levi strani grebena.

TANK

6 VINKO TRINKAUS

Čakal je Sonjo. Ni bila tako zadaj, kot se je bal. Ko je prišla do njega in ugotovila, da je glavnina bataljona na drugi strani, je začudena vprašala:

»Zakaj nismo z njimi?«

»Tle,« je Samo pokazal na Nemce, ki so se zdaj utrdili na preglednih polkrožjih, bi nas postrelili kot vrabce. »Obšli bomo greben in se spet združili z bataljonom.«

»Pa ga bomo našli?« je zaskrbelo Sonjo.

»Brez skrbi. Svoj bataljon bom zmerom našel. Posebej še, ker je tam Robin. Tudi oni nas bodo iskali.«

Pohitel je ob koloni naprej, do vodnika. Od tu je dajal povelja, kam naj predhodnica zavija. Greben je bil daljši, kot je Samo domneval. Nekajkrat je že hotel zaviti navzgor, da bi greben prečkal. Vselej se mu je zazdelo, da se bo greben kmalu končal in da ni treba brez razloga utrjati borcev z vzpenjanjem in nič manj zoprnim spuščanjem po strmini.

Greben se je toliko znižal, da so lahko začeli zavijati na desno. Vendar jih je že lovila noč. Lahko bi se v gozdu utaborili, a niso imeli hrane. Samo je zato sklenil, da bodo šli naprej, do prve večje hiše, kjer bodo skušali dobiti hrano in prenočišče.

Kmet, ki so ga zbudili, ni mogel verjeti, da so res partizani. Povedal je, da se pri njem še niso oglasili, čeprav je že slišal, da so po gozdovih tudi gošarji, ki se upirajo Nemcem. Brez pomišljanja jim je postregel s hrano, dal, kar so potrebovali. Samo je razmestil borce, postavil straže in sklenil, da bo zjutraj začel iskati bataljon.

Kako stežka se je odpravljal na pot. Kmetija je bila na samem, imeli so hrano, dovolj udobna ležišča, grozila jim je le majhna nevarnost, da jih odkrijejo Nemci. Posebej še, če bodo patrulje previdne. Nekaj dni predaha na varnem bi se jim po hudih dnevih, ki so jih prestali, zelo prileglo, je premišljal Samo, ko se je poslavljaj od borcev in Sonje.

»Najdi jih,« mu je zaskrbljena naročila Sonja. »Tako rečno se počutim, ko smo stran od bataljona. Le v bataljonu sem srečna.«

»Bom, bom,« ji je zavzeto obljubljaj. »Brez skrbi, našel jih bom.«

Imel je šolski zemljevid. Po njem ni mogel niti natanko ugotoviti, kje tabori tretja četa, kaj še, da bi se po zemljevidu lahko ravnal. Le to je razbral, da je ena od velikih gor Ratitovec, da se morda prav zdaj mota ob njegovem vznožju. Izogibal se je hiš, travnikov, vztrajno nadaljeval iskanje v smeri, kjer bi po njegovih sklepanjih moral biti glavni del bataljona.

Dopolndeva ga ni našel.

Borci niso kazali nestrpnosti, ne strahu. Kmetija se jim je zdela dovolj varno zavetje. Oddih, ko so le stražarili, jim je zelo prijal.

Samo je še dva dneva s patruljo iskal bataljon, a ga ni našel. Ko se je vrnil, mu je kmet v zadregi povedal, da bi jih še zelo rad gostil, vendar nima več hrane.

(SE NADALJUJE)

PIŠE TC:

SICILIJA — OTOK BOGASTVA IN BEDE

5

Hvaležni meščani so v tej ulici postavili tudi velik spomenik slavnemu italijanskemu revolucionarju in borcu za svobodo Garibaldiju, ki je 1860. leta osvobodil Sicilijo.

NA RUŠEVINAH JE ZRASLO NOVO MESTO

Najlepši del mesta je tik ob obali morja in ob sedem kilometrov dolgi osrednji magistrali. Široki in sodobni Corso Italia, ki je najdaljša in najbolj prometna, pa tudi najbolj draga v Cataniji. Brez dobro založene denarnice se tod počutiš dokaj klavirno. Cene v številnih butikih in drugih luksuznih lokalih so prav astronomske. Tako je tudi s stanarini v super modernih stanovanjskih blokih, ki obkrožajo trg Evropa na sami obali. Najemnine za enosobno stanovanje v teh blokih znaša — 10 milijonov lir. Tu kajpak ni prostora za vsakega zemljana, zato večino stanovanj sameva praznih. Kljub veliki stanovanjski stiski, ki tare tudi Catanijo in Sicilijo.

Te mestne četrti so bile 1943. leta do tal porušene ob bombnih napadih zavezniškega letalstva in mornarice. Ravno na tem delu otoka, ki se imenuje Porto di Odisei, so se najprej izkrcali zavezniški vojaki, kot tisočletje pred njimi po Jonskem morju tavajoči grški junak Odisej. Tu je bilo mostišče in izhodišni položaj za zmogoviti naskok zaveznikov na italijanski skorenj, ki ga je brez uspeha branil prosluli 19. junija 1943, kar je bil hkrati tudi njegov polom in konec dvajsetletne fašistične diktature. Morda ravno zaradi tega Sici-

Panorama antične Siracuse

lijanci niso preveč hudo ogorčeni na zaveznike, ki so jim povzročili tako veliko škodo in toliko žrtev.

Računajo da je v Cataniji in Messini, ki sta bili ob invaziji najbolj na udaru, izgubilo življenje več kot 40.000 ljudi. Tudi v novih mestnih četrtih pravokotno speljanih ulic z urejenimi zelenicami, cvetnimi nasadi in drevoredi so povsod vidni ogromni kosi črnih skladov lave, ki je leta 1381 ob katastrofalni erupciji Etne pokrila vse dele mesta s pristaniščem vred. Za nekatere so ti črni kosi okras, čeprav so le grozljivi pomniki težke tragedije, ki se lahko še vedno ponovi.

S pristaniške ploščadi se na vzhod odpira široki horizont po neskončni sivini Jonskega morja. Sredi trga na kupu črne lave osem metrov visokega hrička, stoji osamljeni stražni stolp še iz 17. stoletja. V njem je dan in noč prežala posadka, kdaj se bodo po morju približale sovražne ladje. Proti severnim obzrobjem se v daljavi vidijo ogromne skalnate čeri, kiklopske skale, ki navpično silijo iz morja kot preteči prsti bajeslovnih morskkih bitij. Južna obala proti antični Siracusi s peščenimi plažami in bujnimi zelenjem ni nič manj privlačna in zanimiva, kot svetovna znana letovišča Taormina in Acicje.

Vzhodna obala Sicilije s Taormino na severu, Catanijo v sredini in Siracuso spodaj na jugu, je po vojni postala svojstvena in edinstvena sredozemska riviera, ki so jo odkrili Američani in Angleži, za njimi pa v zadnjem desetletju tudi Nemci, ki polnijo vse turistične zmogljivosti tega območja. Teh pa je izredno veliko.

Pa vendar, Catania ni povsem baročna. Tu in tam je še vedno nekaj sledi antike in zgodnjega srednjega veka, ki jih lava ni prekrila. Na ostanke rimskega amfiteatra nekeje v središču med starim in novim delom mesta, smo našli nepričakovano. Po takšni vožnji križem po neznanem mestu pa izgubiš smisel za orientacijo.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

V vseh krajevnih organizacijah SZDL v radovljiški občini se že pospešeno pripravljajo na oblikovanje skupščin krajevnih skupnosti. Po sprejetem programu OK SZDL morajo le-te konstituirati do 15. novembra 1978. Večidel KK SZDL je že opravilo evidentiranje možnih kandidatov za nosilce funkcij v KS. V pripravi pa so tudi že spremembe in dopolnila statuta KS z novo opredelitvijo vloge in sestave ter velikosti skupščin in organov KS ter način delegiranja v te organe. Svoje delegate v KS bodo do 15. oktobra izvolili delavski sveti vseh TOZD, vse krajevne DPO, društvene organizacije in društva. Delegete za skupščine KS pa bodo po teritorialnem principu — na uličnih in vaških konferencah SZDL izvolile vse KK SZDL prav tako do 15. oktobra.

Po sklepu koordinacijskega odbora za izgradnjo vzgojno varstvenih in izobraževalnih objektov pri skupščini občine Radovljica, se je prejšnji teden sešla delovna skupina predstavnikov izvršnega sveta OS, inšpekcijskih služb, projektantov, izobraževalne skupnosti, šolskega centra Radovljica in zavoda M. Langus Kamna gorica zaradi dogovora o pripravah na izgradnjo objekta posebne osnovne šole pri zgradbi osnovne šole v Radovljici. Osnutek načrta za novo zgradbo posebne šole je že izdelan, glavni načrt pa bo predvidoma gotov v začetku decembra 1978. Z gradnjo novega objekta bodo začeli prihodnje leto spomladi.

Po zadnjih podatkih v začetku septembra se je na OK SZDL Radovljica prijavilo za obisk Srbije z vlakom bratstva in enotnosti, ki bo v oktobru, 41 nekdanjih pregnancev in njihovih ožjih sorodnikov iz radovljiške občine. S tem je število prijavitelcev že izpolnjeno zato bodo naknadne prijave sprejemali le v primeru, če bo prišlo do odpovedi kandidatov, ki so se že prijavili.

Izvršni odbor KO ZB NOV Radovljica je na zadnji seji sklenil, da bo na osnovi sklepa skupščine KO ZB NOV in po želji večine svojega članstva tudi letos konec septembra ali v začetku oktobra organiziral dvo in tridnevne poučne izlete v Bosno — po poteh Avnoja in v Kragujevac. Glede na izredno ugodne pogoje, računajo, da se bo do 15. septembra, ko bodo zaključili s prijavi, odločilo dovolj udeležencev za oboje izlete. Razen članov ZZB NOB se bodo lahko prijavili na ogled znanih krajev iz NOB v Bosni in Srbiji tudi drugi zainteresirani občani.

Sedemmesečni plan izvoza industrije v radovljiški občini je bil realiziran za okoli 8 % nižje kot lani, uvoz pa za 27 % nad lanskega. Izvozne načrte so v primerjavi z lanskimi letnimi presegle v Almiri Radovljica za 32 %, Iskra Otoče za 7 %, prav toliko v LIP Bled, v Vezeninah Bled za 2 %, enako kot lani pa so v tem času izvozili v kemični tovarni Podnart.

Po podatkih izobraževalne skupnosti Radovljica je z novim šolskim letom 1978/79, ki se je pričelo 1. septembra, vpisano v vseh šestih osemletnih osnovnih in podružničnih šolah 3.507 učencev, v zunanjih oddelkih posebne osnovne šole 100 in v internih oddelkih posebne šole v zavodu Matevž Langus v Kamni gorici 20 učencev. Letos obiskuje osnovno šolo sedem učencev več kot lani, posebno šolo pa štirje učenci manj kot lani. Zanimivo je, da je bilo 1976/77 na osnovnih šolah 3.468 učencev in da od lani na letos skoraj ni bistvenih razlik v številu.

Dela na izgradnji bohinjske ceste med Obrnami in Bohinjsko Belo, ki jih izvaja cestno podjetje Kranj so že v polnem

teku. Po letošnjem programu bodo delavci mariborske Metalne začeli graditi tudi dva mostova, ki jih bodo postavili do prihodnjega leta.

Blejski hoteli so od januarja do konca julija gostili 67.158 domačin in tujih turistov ali 23 % več kot lani v tem času, ki so ustvarili 227.313 nočitev, kar je okroglo 20 % nad lanskim izidom. V Bohinju so imeli v hotelih v prvih sedmih mesecih 22 % več gostov in za 14 % več prenočitev kot lani. Bolj skromno povečanje pa so zabeležili v Radovljici in Podvinu, kjer je bilo za 9 % gostov in le 3 % več nočitev.

Vsi kampi v radovljiški občini so letos v prvih sedmih mesecih imeli sicer za 7 % več gostov kot lani, vendar so zaradi izredno slabega vremena takorekoč do srede julija ustvarili kar za 4 % manj nočitev kot lani. Največji obisk so v kampih zabeležili v drugi polovici julija in v avgustu, ko so bili bistveno preseženi lanskega letni rezultati. Daleč najbolj obiskan je bil kamp Šobec, sledijo kampi Zaka, Bohinj in Radovljica.

Svet krajevnih skupnosti Radovljica je za opremo otroških igrišč v Cankarjevem naselju iz svojih sredstev namenil okoli 5.000 din, za ureditev javnega otroškega igrišča v graščinskem vrtu, kjer je bila spomladi izvedena mladinska delovna akcija, pa so znašali stroški prav toliko. Ne glede na to pa v vseh stanovanjskih naseljih zlasti novjših še vedno ni zadosti poskrbljeno za otroška igrišča.

Krajevna skupnost Gorje bo septembra sklenila z deli na asfaltiranju vaških cest od Krnice do Podhoma v dolžini okoli 2,5 km, nekaj drugih poti pa so letos že preuredili. Posebno pomembno je, da so asfaltirali cesto med Spodnjimi in Zgornjimi Gorjami pod Viševnico. Uredili so velik del kanalizacijskega omrežja v Zgornjih Gorjah ter začeli obnavljati prostor v zadrugi, za obnovljeno knjižnico, Nameravajo asfaltirati tudi šolsko igrišče ter prostor pred kmetijsko zadrugo.

V krajevni skupnosti Ljubno so za krajevni praznik odprli obnovljeno stavbo štirirazredne podružnične osnovne šole. Razen sredstev izobraževalne skupnosti so prispevali za kritje stroškov obnove tudi vsi zaposleni po 400 in upokojeanci po 200 din. Letos so posodobili in uredili tudi 2,3 km dolgo cesto iz Ljubnega do Praproš. Po štirih letih čakanja so letos pridobili zadnji del načrta, zato bodo vsa zazidljiva zemljišča že lahko začeli komunalno urejevati. Še vedno pa krajane te KS tare problem otroškega varstva, trgovine, zlasti pa močno dotrajan leseni most čez Savo med Posavcem in Otočami, ki ga bo potrebno čimprej zamenjati z betonskim. Ta je še edini leseni most v občini.

Obnovitvena gradbena dela na podružnični osnovni šoli Bohinjska Bela, ki je bila poškodovana v potresu 1976. leta, izvajajo jih delavci SGP Gorenje Radovljica, gre do koncu. Upati je, da bodo še ta mesec učenci lahko v svojih prenovljenih učilnicah. Problem pa je v dokaj preseženih stroških, ki so med gradnjo nastali zaradi podražitev. Doslej so iz sredstev amortizacije osnovnih šol že namenili 600.000 din, iz združene amortizacije izobraževalne skupnosti 400.000 din in iz rezervnega sklada amortizacije 320.000 din. Po naknadnih izračunih so ti stroški zaradi gradbenih podražitev višji že za okoli 760.000 din. Del sredstev bo morala zagotoviti izobraževalna skupnost, del pa bodo skušali dobiti iz občinskih proračunskih rezerv.

V OZD Almira Radovljica je bilo letos zaposlenih poprečno 779 delav in delavcev, kar je za 3 % manj kot lani, pa tudi 4 % manj kot so planirali. Razen tega je opazna precejšnja fluktuacija delavcev, kar jim povzroča še dodatne težave in stroške. Zaposlujejo se v glavnem delavci, ki so potrebni priučevanja in uvajanja na sprejetih delovnih mestih, zato so njihovi delovni učinki, vsaj v začetku precej šibki, produktivnost pa še dokaj nizka.

Sedemmesečni plan proizvodnje so v tovarni Sukno Zapuže v izdelavi volnene mikane preje uresničili 58 %, volnene česane preje 88, volnenih česanih tkanin 114 %, volnenih mikanih tkanin 79 in volnenih odev 97 odstotno. Kolektiv močno pestijo zaloge v skladiščih, ki so precej večje kot lani v tem času.

Po programu KS Radovljica bodo še v septembru delavci cestnega podjetja Kranj asfaltirali nad 500 m poti od križišča Resje na magistrani cesti Podvin—Radovljica do vasi Gorica. Vsa zemeljska pripravljala dela so bila opravljena že 1. avgusta. Vrednost naložbe znaša okoli 250.000 din, ki jo bodo pokrili s sredstvi samoprispevka in mestnih zemljišč.

Spiro vse večjega zanimanja mladih za moto šport, ki pa zaradi neorganiziranosti povzroča hude skrbi zlasti občanom novih naselij v Radovljici, je izvršni svet OS Radovljica naložil domačemu AMD, da skuša čimprej vse mlade motoriste vključiti v svojo organizacijo, kjer naj bi se načrtno usposabljali in sodelovali v športnih tekmovanjih. Za zdaj je v AMD Radovljica vključenih le pet mladih motoristov.

Občinska sveta zveze sindikatov Radovljica in Jesenice prireja v soboto, 16. septembra medobčinski sindikalni avtorally »Kočevje 78« v počastitev 35-letnice kočevskega zbora. Proga bo potekala po stranskih, manj prometnih asfaltiranih cestah skozi slovenske in hrvaške kraje znane iz NOB od Jesenice preko Cerklj—Domžal na Litijo—Žužemberg—Kočevje—Delnice v Crikvenico, v dolžini 240 km. Do 28. avgusta, ko je bil zadnji rok, se je iz radovljiške občine prijavilo 77 dvojic s prav tolikim številom avtomobilov in iz jeseniške občine 30 dvojic. Za najbolje uvrščene tekmovalne dvojice so predvideni pokali in posebne diplome, ki bodo podeljene na večerni svečanosti v Crikvenici.

Na Delavski univerzi Radovljica bodo z 18. septembrom začeli pouk na rednih in intenzivnih tečajih za tuje jezike. Po programu za šolsko leto 1978/79 bodo letos organizirali prvo, drugo in tretjo stopnjo 80 urnih tečajev nemškega in angleškega jezika, prvo in drugo stopnjo francoskega in prvo stopnjo italijanskega jezika. Če bo dovolj prijavljenih kandidatov bodo organizirali tudi 130 urne intenzivne tečaje angleščine in nemščine, za kandidate, ki imajo srednjo ali ustrezno šolsko predznanje. Na rednih jezikovnih tečajih bo znašala šolnina 1.600, na intenzivnih tečajih pa 2.600 din.

Pri godbi na pihala DPD Svoboda Lesce že tretje leto uspešno deluje tudi 14 članski Gorenjski pihalno narodno zabavni ansambel, ki ga vodi Danilo Starič. Nič manj prizadevno kot pri godbi katere člani so, leški glasbeniki v tem ansamblu pridno vadijo in nastopajo na raznih prireditvah. Od marca do junija letos so nastopili na petih prireditvah v Lescah, v Bohinju in v Martuljku, razen tega pa tudi v TV oddaji Domači ansambl. Posneli so tudi malo gramofonsko ploščo. Redne vaje, teh je bilo v prvem polletju že 32, so jamstvo, da bo ta glasbena skupina kmalu dosegla visoko kakovost in požela še več priznanj za svoje nastope.

Odkar je pred leti ponovno urejeno veliko igrišče za golf, ki ga upravlja blejski zavod za napredek in razvoj turizma se na zelenicah nad Savo pri Lescah vse bolj pogosto zbirajo domači in tuji igralci na številnih turnirjih. Po več uspehih mednarodnih turnirjih v avgustu in septembru, kjer so se odlično izkazali tudi domačini, bo blejski golf od 20. do 25. septembra prizorišče II. amaterskega prvenstva v golfu Jugoslavije na katerega so povabili tudi nekatera moštva iz tujine.

NOVICE IZ JESENIŠKE OBČINE

V letošnjem šolskem letu so v vzgojno-varstvene organizacije na Jesenicah sprejeli 578 otrok, 221 jih obiskuje vrtec Julke Pibernik na Savi, 159 jih je v vrtcu in stolpnici S 3 na Plavžu, 155 v enoti Angelce Očepek, 22 v vrtcu v Podmežaklju in 21 v vrtcu na Hrušici.

Med sprejetimi je tudi 32 dojenčkov, za katere so potrebe veliko večje kot pa dovoljujejo tudi najbolj prekoračeni pedagoški normativi.

V četrtek, 7. septembra je bila na Jesenicah seja občinskega odbora sindikata delavcev trgovine, na kateri so spregovorili o pripravah na organizirano prodajo ozimnice. Ugotovili so, da priprave dobro potekajo, da so trgovske delovne organizacije pogodbene podpisale in da bodo zagotovljene zadostne količine krompirja, jabolk, paprike, čebule ter ostalega. Ozimnico bodo prodajali od 15. septembra dalje, cene pa bodo enotne in določene v okviru družbenega dogovora. Z živilskimi artikli bodo preskrbljene trgovine temeljnih organizacij Delikatesa, Rožca, Emona Jesenice, in Špecerija Bled, kurjavo pa bodo prodajali v jeseniškem Univerzalu.

Tudi letos bodo lahko občani za nakup ozimnice najeli kredit, ki ga bo odobravala Ljubljanska banka enota Jesenice.

Na seji odbora pa so spregovorili tudi o spremembi samoupravnega sporazuma o uvedbi enotnega delovnega časa. Vanj bodo vnesli določene novosti, tako na primer, tudi kako urejati odnose med trgovino in potrošniškimi sveti, delovni čas v trgovinah pa naj bi tudi prilagodili nastalim potrebam.

O tem sporazumu bodo spregovorili na občinskem odboru delavcev v trgovini, zatem pa bodo o tem razpravljali še delavci v trgovskih delovnih organizacijah.

Na zadnji seji predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov na Jesenicah so spregovorili o poročilu o enoletnem delovanju kluba samoupravljalcev, ki je v tem kratkem času dosegel vidne uspehe in prejel tudi zvezno priznanje za svoje delo. Med drugim so poudarili pomen kvalitetnega družbenopolitičnega izobraževanja in usklajene akcije vseh družbenopolitičnih organizacij v izobraževanju.

Osrednjo pozornost so na seji namenili razpravi o gradivih za slovenski kongres sindikatov. Sredi julija je bil v občini posvet predsednikov osnovnih organizacij, ki se ga je kljub poletnem času udeležila več kot polovica vseh vabljenih. Na posvetu so se pogovorili o organizaciji

javne razprave, razen tega pa so v osnovnih organizacijah prejeli tudi opozorila za razpravo. O teh gradivih je razpravljala več kot polovica članov osnovnih organizacij, sicer pa javna razprava traja še do srede septembra.

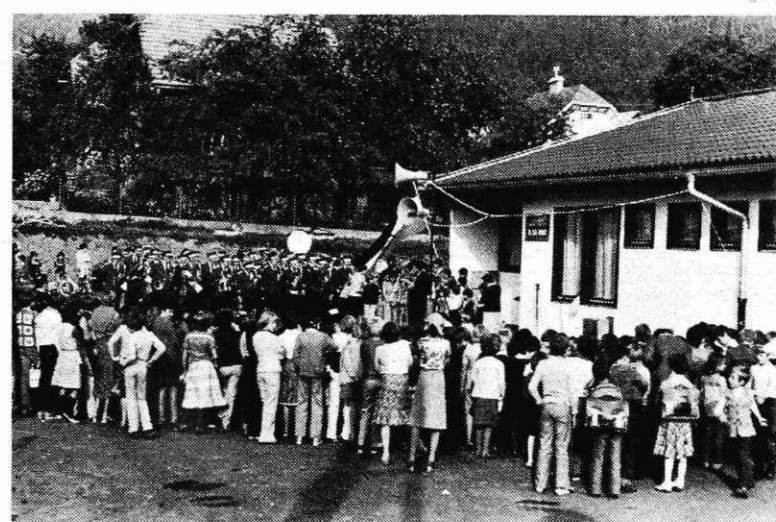
Delavci v jeseniški občini niso imeli bistvenih pripomb na kongresna gradiva.

Naj ob tem še povemo, da do 5. oktobra poteka tudi javna razprava o dokumentih za jugoslovanski kongres sindikatov, pripombe pa lahko pošljejo osnovne organizacije neposredno zveznemu svetu zveze sindikatov Jugoslavije ali občinskemu svetu.

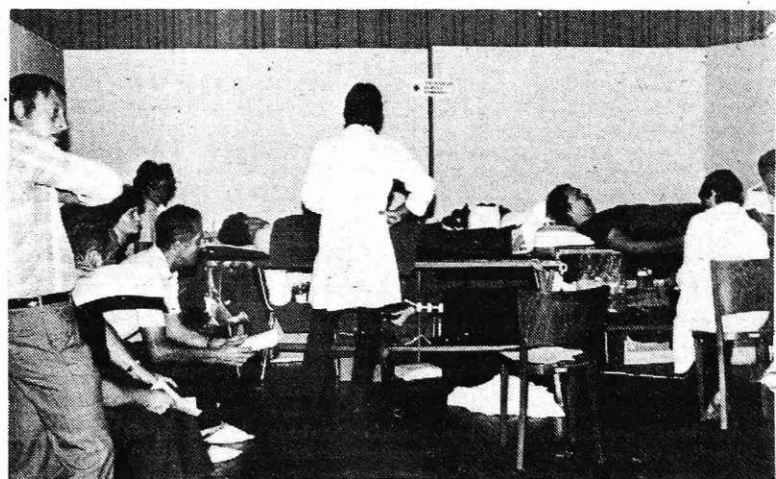
Na seji predsedstva so spregovorili tudi o družbenem dogovoru o racionalizaciji stanovanjske graditve v naši republiki ter se dogovorili, da se bo iz občine pet delegatov udeležilo posvetovanja o delitvi osebnih dohodkov po delu. Trije udeleženci bodo iz gospodarstva, dva pa iz negospodarstva. Rk

Svet za vzgojo, izobraževanje, znanost, kulturo in telesno kulturo, ki deluje pri občinski konferenci socialistične zveze na Jesenicah, je že pred zaključkom preteklega šolskega leta začel z akcijo za uresničitev družbenega dogovora o izvajanju družbene akcije za organizirano preskrbo osnovnih šol z učbeniki. Akcija je stekla in so jo na vseh sedmih jeseniških šolah zaključili, čeprav je bil ponekod odziv staršev, oziroma učencev boljši, ponekod pa slabši. Od 3160 učencev v občini je 38,6 odstotka učencev ali 1190 dobilo rabljene učbenike, 445 učencev ali 14 odstotkov nove in 1525 učencev ali 47,4 odstotka delno stare in delno nove učbenike.

Skupna sredstva za nabavo novih učbenikov so znašala 293.388 dinarjev, stroški akcije 29.307 dinarjev, starši pa so prispevali 292.402 dinarja. Povprečen prispevek staršev je znašal od 70 do 90 dinarjev, najmanjši od 17,40 do 06 din in največji od 80 do 169,75 din. Starši so povprečno prispevali od 19,3 do 25,7 odstotka glede na cene učbenikov, sicer pa znaša povprečna cena učbenikov na učenca 363 din.

Z otvoritve vrtca na Koroški Beli

En dan pred zaključkom letošnje prostovoljne krvodajalske akcije je darovalo kri 1.338 občanov, od tega 611 železarjev

V soboto, 9. septembra, se je okrog 1200 učencev, predstavnikov borbovskih in ostalih družbenopolitičnih organizacij, mladine in drugih občanov iz radovljanske in jeseniške občine poklonilo junakom na Lipniški planini, ki so pred šestindesetimi leti padli v neenakomerno boju z nemškimi okupatorji. Padlo je petindvajset borbov Selške čete, skupaj s komandantom prve grupe odredov, narodnim herojem Jožetom Gregorčičem-Gorenjcem. Prav on je v zadnjih urah svojega življenja pokazal, kako umirajo za svobodo in socializem.

Občinska odbora zveze združenih borbov NOV Radovljica in Jesenice sta v spomin na padle borbe pripravila vsakoletno spominsko komemoracijo v Radovljici in na mestu borbe, na Lipniški planini. Prvi del komemoracije je bil pri grobnici v spominskem parku v Radovljici, kjer je skupaj z drugimi borci pokopan Jože Gregorčič-Gorenjec. Na komemoraciji je spregovoril sekretar občinske konference zveze socialistične mladine Radovljica Srečko Kunčič, v kulturnem programu pa so sodelovali mladi recitatorji in godba na pihala delavsko-prosvetnega društva Svoboda Lesce.

Drugi del komemoracije je bil na Lipniški planini ob spomeniku padlih borbov Selške čete. Zbranim udeležencem je spregovoril predsednik občinske konference zveze socialistične mladine Jesenice Slavko Mežek, ki je orisal revolucionarno pot narodnega heroja Jože Gregorčiča-Gorenjca. V bitki na Lipniški planini je 9. septembra sodelovalo 54 borbov Selške čete, danes pa je živih še sedem.

Udeleženci komemoracije na Lipniški planini so v svoji sredi toplo pozdravili pet preživelih borbov te bitke, in sicer Janeza Lušino, Staneta Podlipnika, Janka Prezlja, Vinka Šmitka in Mirka Ambrožiča. Na Lipniški planini so v kulturnem programu nastopili recitatorji osnovne šole Kranjska gora, mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc z Jesenic, godba na pihala delavsko-prosvetnega društva Svoboda Lesce, pripadniki Jugoslovanske armade pa so izstrelili častno salvo.

Po končani komemoraciji na Lipniški planini so udeleženci nadaljevali pot preko Jelovice in Dražgoš

v Skofjo Loko, kjer so si ogledali vojašnico, ki nosi ime po narodnem heroju Jožu Gregorčiču-Gorenjcu. Učenci so si predvsem z zanimanjem ogledali orožje, ki so ga razkazali vojaki.

Sobotna manifestacija mladine, borbov in drugih udeležencev je tudi letos predstavljala neposredno obliko negovanja in obujanja tradicije NOB, saj so se učenci seznanili z dogodki iz naše revolucionarne preteklosti, hkrati pa so prisluhnili tudi preživelim borcem, ki so jim živo opisovali dogodke iz obdobja, ko je nastajala nova socialistična in samoupravna Jugoslavija.

Ob koncu pa še kritična pripomba glede organizacije sobotne manifestacije na Lipniški planini. Največ pripomb so udeleženci imeli zaradi ozvočenja, ki ga praktično ni bilo, na razdeljevanje hrane in ne nazadnje tudi na nedisciplinirano nekaterih učencev. Letos se je številka udeležencev prvič povzpela čez tisoč, to pa seveda narekuje bolj temeljite priprave in izvedbo tako množične prireditve.

J. Rabič

Spominska svečanost na Lipniški planini na Jelovici (Foto J. Rabič)

VENCELJ PERKO O IZGRADNJI ŠOLSKE STAVBE NA JAVORNIKU

Minulo sredo je bil v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pičnika na Javorniku razgovor z Venceljem Perkom, predvojnemu revolucionarjem, komunistom in županom Koroške Bele. Mineva namreč 40 let, odkar so začeli na Koroški Beli z izgradnjo sedanje šolske stavbe. Razgovor z Venceljem Perkom so se udeležili učenci šestih, sedmih in osmih razredov TOZD osnovna šola Karavanških kurirjev NOB, prosvetni delavci ter predstavniki samoupravnih organov krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij.

Vencelj Perko je opisal razmere, v katerih je delovala občinska uprava na Koroški Beli ter vzroke, da so imenovali gradbeni odbor in kljub težavam, ki jih je povzročala takratna oblast, začeli z gradnjo objekta. Tov. Perko je poudaril, da so izgradnjo šole narekovala potrebe, sicer pa so z izgradnjo začeli in nadaljevali, čeprav niso prejeli pomoči od takratne Kranjske industrijske družbe, dravske banovine in drugih pristojnih organov.

Ob koncu razgovora je Vencelj Perko odgovarjal na vprašanja učencev in na preprost način opisal takratne razmere na osnovni šoli Koroška Bela. Povedal je, da so učitelji podpirali akcijo občinske uprave, ki si je prizadevala, da bi stavbo pravočasno dogradili.

Po končanem razgovoru so Vencelja Perka povabili v prostore javniške Svobode. Razgovor z Venceljem Perkom so pozitivno ocenili, spregovorili pa so tudi o trenutnem stanju šole na Koroški Beli, ki ni najboljše. Strinjali so se s predlogom, da krajevna skupnost Javornik Koroška Bela organizira problemsko konferenco za to področje. Ob tej priložnosti naj bi znova opozorili na naloge, ki jih bo treba opraviti, da bodo lahko v predvidenem času uvedli celodnevni pouk. Za to nalogo pa bodo potrebna precejšnja denarna sredstva in vsestranska prizadevanja v KS, občini, v TOZD osnovna šola Karavanških kurirjev NOB, SIS za vzgojo in izobraževanje in drugih.

Prehod na celodnevni pouk je v skladu s srednjeročnim razvojnim programom TOZD osnovna šola Karavanških kurirjev NOB in krajevne skupnosti. Delo, ki ga bo potrebno v zvezi s tem opraviti, bo zelo obsežno in zato upravičeno že sedaj pričakujejo razumevanje in pomoč tudi samoupravnih organov delovne organizacije železarna Jesenice, še posebej v primeru, če se bodo le-ti odločili za izgradnjo nove elektrojekarne na Belškem polju, ki bo prav gotovo ena največjih investicij pri nas.

LJUBLJANSKI SAMORASTNIKI BODO RAZSTAVLJALI NA JESENICAH

V soboto, 16. septembra bodo v mali dvorani in čitalnici Delavskega doma na Jesenicah odprli kolektivno razstavo likovnih del članov društva likovnih samorastnikov iz Ljubljane. Krajski kulturni program ob otvoritvi bodo izvajali učenci glasbene šole Jesenice.

Razstava bo odprta do vključno 21. septembra vsak dan, razen nedelje, od 9. do 12. ure in od 16. ure do 19.30.

OSREDNJA PROSLAVA OB TEDNU UPKOJENCEV

V ponedeljek, 11. septembra so upokojevci jeseniške občine pričeli praznovati svoj teden. Ob 16. uri so v prostorih društva upokojevcev Javornik - Koroška Bela odprli razstavo ročnih del, ki so jih izdelali upokojevci tega področja. Ob 19. uri pa se je v domu upokojevcev na Jesenicah začela osrednja proslava, ki jo je odprl predsednik Hans Verdnik. Osrednji govor je imel France Toman, ki je orisal 30-letno delovanje društva, njegove misli pa bomo objavili v prihodnji številki.

Navzoče je v imenu društva upokojevcev kranjska gora pozdravil Tone Žida, ki je jeseniškemu društvu ob 30-letnici čestital za dosežene uspehe.

Slavnostnemu delu je sledil prijeten kulturni program. Več pesmi je pod vodstvom Jaka Vebr zapel moški pevski zbor društva upokojevcev Javornik - Koroška Bela, nato pa še pod vodstvom Janeza Ponikvarja moški pevski zbor društva upokojevcev Jesenice. Pod vodstvom Pavle Oman je nastopila še folklorna skupina Podkoren, ki je morala domače plesje iz Podkorena na željo prisotnih večkrat ponoviti. Kulturnemu delu je sledil zabavni program ter prijeto tovariško srečanje upokojevcev jeseniške občine.

B.

PO GAMSOVIH RIŽAH POD VERTIKALAMI MOJSTROVK, TRAVNIKA IN ŠIT

Edinstveno lepa in pravo razkošje je brezskrbna hoja nad zeleno Planico na senčni strani po stečajnih divjadi, po skrivnih brezpotjih pastirjev, divjih in zaprtih lovcov, po poljih in okrajkih pod stegastimi previsi, ki se nad prepadi greze in padajo v globino zelenice in gozdov. Na nasprotni, sončni strani, se riše na modro nebo greben Rategkih Ponc preko Struga, Vevnice do v Koncu špice, ki se požene s Kotovo špico na Kotovo sedlo in se vzpne v strmalni in robe Jalovca. Preko tega mejnega grebena Ponc se skrivajo mangartsko, klanska ali belopeška jezera, nad katerimi kipi v nebo mogočni Mangart z Malim Mangartom in Gamsovimi robom, kjer so urisali težke in najtežje plezalne smeri najboljši naši in italijanski plezalci in alpinisti.

Svet prepadnih in vertikalnih sten na senčni strani Planice, od Malega kota, kjer je prehod iz Planice na trentarsko stran in v Dnino preko robov, razov, grap, zajed in tokav šit, se požene v strmeli Travnika in podaljša preko Mojstrovk do Vršiča. Ta svet je posebna vaba za vrhunske plezalce in ekstremne alpiniste, ki se ne boje niti prepadov, niti starih pastirskih previsov. To je posebna paša za oči mladim in neustrašnim, ki si želijo nepozabnih doživetij.

Tik nad drevesno mejo nad Planico, kjer se bori za svoj obstoj zadnji krivencasti macesni in borovci, viharjiki, od strele že tolikokrat požgani in prebiti od plazov, snežnih viharjev, tik pod stenami, ki so vse označene in ocenjene z najvišjo VI. težavnostno stopnjo ali six superiorem, se tesne Gamsove riže. Poznani prehodni redkimi, izkušenim lovcem, pastirjem, gonjačem, plezalcem in alpinistom. Ob teh poljih in okrajkih, preko tokav, zajed in žlebov vodijo izpostavljen Gamsove riže.

Tod, od Kumljahovih prodomov preko Kumljaha, Lop in Malega Slemenca do Rategskega Slemenca, vodijo drugi del planinske poti, Planica - Pokljuka ali kar na kratko PP.

To je edinstvena planinska pot, ki mora zadovoljiti in navdušiti še tako razvejane in zahtevne planinske plezalce, ki so vabljivi vabijo najtežje in najtežje stene nad Planico. To so spomini, ki vabijo najlepša doživetja. Gozdovi in jase po Planici pa vabijo k počitku, po robih okoli in nad Planico pa sonce prižiga in trosi bogato sončno luč in vabi na nadaljnjo PP pot.

Ko boste ta del PP planinske magistrale obiskali prvič, boste prišli na Kumljah, Lope, Malo in Rategsko Slemo, na Gamsove riže in se in še. S seboj boste povabili in peljali svoje najboljšie in velike prijatelje, tovariše, znance, katerim hočete pokazati nekaj edinstveno lepega in jih navdušiti za lepote PP poti in veličino gora. Uroš

PRIJETNO PRAZNOVANJE NA PRISTAVI

Planinsko društvo in krajevna skupnost Javornik - Koroška Bela sta organizirala na Pristavi v Javorniskem rovtu proslavo s kulturno-zabavnim programom v počastitev 200-letnice prvega pristopa na Triglav in krajevnega praznika. Najprej je predsednik planinskega društva Marjan Beg v svojem govoru orisal podvig pred 200 leti, ko so štirje srčni možje iz Bohinja osvojili najvišjo goro Jugoslavije. Ta prvi vzpon domačih ljudi na mogočni in do takrat nedostopni, pravilni in skrivnostni sivoglav vrh, je bil za tiste čase edinstveno, nadvse pogumno dejanje. Ta jubilej zatorej ni le planinski, ampak tudi narodni praznik.

V nadaljevanju programa je pevski zbor upokojevcev Javornik - Koroška Bela zapel nekaj pesmi. Dramska sekcija DPD Svoboda Franc Mencinger pa je prisrčno izvedla prizor iz Mlakarjeve povesti Trebniškova hoja na Triglav. Aktivni mladinski odsek planinskega društva Javornik - Koroška Bela je že prejšnji dan izvedel pohod na Stol. Zvečer so zakurili na vrhu Stola kres. V času proslave pa so prišli prek Medvedje dola na Pristavo in nato prikazali nekaj družabnih igr.

Po prijetnem kulturno-zabavnem programu se je začela prosta zabava s plesom, ki je potekal v sproščenem vzdušju.

F. C.

REKREACIJA IN DRUŽABNO ŽIVLJENJE V BIOGRADU

Kljub slabemu vremenu in ohladitvi, ki je spremljala oddih jeseniških železarjev upokojevcev in njihovih družin v počitniškem taboru v Biogradu na moru v času od 30. avgusta do 9. septembra, je bilo razpoloženje v taboru dobro razgibano. Že prvi večer se je kljub naporni vožnji zbralo precejšnje število gostov, ki so ob zvokih harmonike in kitare zapeli nekaj lepih in dobro uglasenih pesmi in veselo zaplesali. Za dobro razpoloženje so poskrbeli harmonikarja Bergant in Kobal ter kitarist Drago. Rekreatorske izmene je razlozil program rekreacije in povabil k sodelovanju čim večje število gostov.

Vse bi bilo prav, če ne bi bilo slabo vreme motilo razporeda tekmovalnosti v balinanju, odbojki, plavanju in namiznem tenisu. Za plavalni tečaj in tekmovalnost ni bilo izgleda, kajti voda in zrak sta se močno ohladila, tako da so le najpogostejši vztrajali in se kopali. Voda je do predzadnjega dne imela temperaturo okrog 19 stopinj Celzija. Tako temperatura in hladno ozračje pa nista priporočljiva za predšolske otroke in starejše ljudi. Zato sta bili ostala rekreacija in zabava, kar nam je dopuščalo vreme, bolj masovno organizirani.

Na zaključnem večeru, ki je bil organiziran z zabavnim programom, so bili objavljeni tudi rezultati in podeljena priznanja ter skromne nagrade.

REZULTATI TEKMOVANJ:
BALINANJE DVOJIC - MEŠANO (16 DVOJIC): 1. Jakšič-Svetlin, 2. Intihar-Mavrič, 3. Kralj-Dročič.
BALINANJE DVOJIC - MOŠKI (6 DVOJIC): 1. Smid-Smid, 2. Kero-Koren, 3. Mežik-Lebar.
ODBOJKA: 1. ekipa: Starc, Lebar, Brudar, Torkar, Mohorič, Mencinger, 2. ekipa: Brišar, Mežik, Brudar, Mežik, Koren, Brišar.

Jutranje telovadbe se je vsak dan udeležilo od 20 - 28 oseb. Za ostale panoge, šah, namizni tenis in perjanico ni bilo interesa za tekmovalnost. Igrali so individualno za zabavo. Za perjanico pa ni bilo na razpolago rekvizitov. Tudi za domino, človek ne jezi se, je premalo rekvizitov. Sploh bo treba poskrbeti, da bo za deževne dni dovolj iger na razpolago.

Upam, da so bili gostje zadovoljni s programom rekreacije v tej izmeni.

Sv.

TVD PARTIZAN JESENICE VABI

Društvo za telesno vzgojo in rekreacijo obvešča mladino in odrasle, da v ponedeljek, 19. septembra prične z vadbo posameznih oddelkov. Telovadnica v društvu še ni popravljena, zato nadaljujemo z našo dejavnostjo v TRIM kabinetu TVD in v telovadnici ter TRIM kabinetu železarskega izobraževalnega centra.

Urniki splošne telesne vzgoje in gimnastike z zadolžitvami trenerjev in vodnikov je naslednji:

Treninge gimnastike vodijo izmenoma Leon Mesarič in Robert Banovšek in Vojka Mihelič. Splošno telesno vzgojo pa vodijo vodniki navedeni v urniku.

Ponedeljek, od 17. do 18. ure TRIM ZIC - cibicani - cibicanke (Ljubica Varl, Milojka Klinar, Breda Zagar);

od 17. do 19. ure TRIM ZIC - gimnastika;

od 18. do 19. ure telovadnica in TRIM ZIC - pionirji (Ignac Kane, Roman Pogačnik, Janez Rebernik);

od 18. do 19. ure telovadnica in TRIM ZIC - mladinci - (Miloš Kerenc);

od 18. do 19. ure telovadnica in TRIM ZIC - gimnastika;

Torek od 18. do 20.30 TRIM TVD - gimnastika;

Sreda od 18. do 20. ure TRIM ZIC - gimnastika;

od 20. do 22. ure telovadnica in TRIM ZIC - člani in članice (Brane Dvoršak, Sonja Petec);

Četrtek od 18. do 19. ure telovadnica in TRIM ZIC - pionirke (Ema Malovrh, Milena Janiček, Marta Zupantič, Barbara Slammik, Nuša Varl);

od 18. do 19. ure telovadnica in TRIM ZIC - gimnastika;

od 19. do 20. ure telovadnica in TRIM ZIC - mladinke (Alma Pristov, Jožica Mrak, Ančka Stojan);

od 19. do 20. ure telovadnica in TRIM ZIC - gimnastika;

Petek od 18. do 21. ure TRIM ZIC - gimnastika;

Sobota od 11.30 do 12.30 telovadnica in TRIM ZIC - gimnastika;

JUDO TRENINGI V JUDO SOBI IN TRIM KABINETU TVD PARTIZAN JESENICE:

Ponedeljek, od 18. do 20. ure pionirji-ke, mladinci-ke (Brane Dvoršak);

Torek, od 18. do 20. ure, začetniški tečaj za pionirje-ke mladince-ke (Erik Polanc, Simon Čebulj);

Sreda od 18. do 20. ure pionirji-ke, mladinci-ke (Brane Dvoršak);

Četrtek od 18. do 20. ure začetniški tečaj za mladince in članice (Brane Dvoršak);

Petek od 18. do 20. ure kondicijski treningi za vse oddelke (Brane Dvoršak).

Strokovni odbor
Partizan Jesenice

NOVA ŠOLA

Ko se je prvega septembra pričelo novo šolsko leto, smo se učenci zbrali v novi šolski stavbi na Plavžu. Kar nismo mogli verjeti, da bomo odslej hodili v tako lepo, svetlo in udobno šolo. Po proslavi smo si jo ogledali. Šli smo skozi učilnice, ki jih je sedemnajst, pa skozi kabinete, videli nove, lepe sanitarije, garderobe, zaklonske in vse ostale prostore. Res je vse naokrog še gradbišče, saj bodo gradbinci do prihodnjega šolskega leta zgradili še učilnice za višje razrede naše osnovne šole, potem pa še telovadnico, bazen in zunanja igrišča. Vse to bo stalo veliko denarja, ki ga v obliki samopriskvka prispevajo vsi občani jeseniške občine iz svojih osebnih dohodkov. Prav to nas potrjuje v prepričanju, da nas nimajo radi le naši starši, pač pa tudi vsi tisti občani, ki imajo svojih otrok ali pa niti niso z Jesenic, pa vendarle prispevajo denar, da mi jeseniški otroci hodimo v svetle sobodne učilnice.

V šoli je vse novo, čisto in lepo. Že prvi dan smo videli, da bo v njej mnogo bolj svažno in lepo, kakor je bilo v stavbi, v kateri smo obiskovali pouk doslej.

Zdaj obiskujemo pouk v novi šolski stavbi že drugi teden. Kar krepko smo že poprijeli za šolsko delo. Ko prihajamo k pouku, gremo najprej v spodnje prostore, kjer ima vsak razred svojo garderobo. Tu se sezujemo in slečemo jopice ter se po posebnih stopnicah napotimo v učilnice. Tako je poskrbljeno, da zunanji prah in blato ne more priti v učilnice in druge prostore. Učilnice so svetle in prostorne. V njih sta tudi po dva umivalnika, lepe luči in oprema.

Z novo šolsko stavbo bo postala naša šola celodnevna. Že zdaj puščamo torbice kar v učilnicah in imamo pouk večinoma urejen tako, da vse delo opravimo v šoli. Ko bodo dogradili še telovadnico in igrišča, pripravili šolsko kuhinjo in nekatere druge prostore, bomo imeli pravo celodnevno šolo.

Nova šolska stavba je zelo lepo darilo, ki so ga dali občani jeseniške občine nam in tistim učencem, ki bodo hodili vanjo za nami in zato smo jim zelo hvaležni. Svojo hvaležnost pa bomo skušali povrniti tako, da se bomo čimbolj marljivo učili.

Učenci 4. a - člani novinarskega krožka osnovne šole Tone Čufar

ZAHVALNO PISMO

Nova osnovna šola na Plavžu je naš ponos in veselje. Lepa je, polna radosti. Z njo so se nam uresničile velike želje. Še lepša je, kot smo si jo predstavljali. Vemo, da je bila zgrajena iz samopriskvka občanov, da je bilo zanjo potrebno veliko družbenih sredstev pa tudi predanega dela vseh, ki so sodelovali pri izgradnji nove šole. Čutimo se dolžne, da se ob izgradnji prve faze šolskega centra na Plavžu zahvalimo skupščini občine Jesenice, občinski izobraževalni skupnosti Jesenice in gradbenemu odboru.

Pionirska šolska skupnost učencev osnovne šole Tone Čufar Jesenice

PROGRAM DRSANJA IN PRIREDITEV

REKREACIJSKO DRSANJE:

petek, 15. septembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
sobota, 16. septembra, od 14. do 16. in od 17. do 19. ure,
nedelja, 17. septembra, od 14. do 16., od 17. do 19. in od 20. do 22. ure.

HOKEJSKE PRIREDITVE:

ni nobena na programu.

TRENINGI:

HOKEJSKE EKIPE:

četrtak, 14. septembra, od 16.30 do 18. ure HDK Bled, od 20.30 do 22. ure HK Triglav Kranj, od 22.15 do 23.45 HK Blejska Dobrava,
petek, 15. septembra, od 22.15 do 23.45 HK Kokrica,
sobota, 16. septembra, od 21. ure do 22.30 HK Blejska Dobrava,
ponedeljek, 18. septembra, od 22. ure do 23.30 HL Borovlje Jesenice,
torek, 19. septembra, od 21. ure do 22.30 HK Triglav Kranj,
sreda, 20. septembra, od 21. ure do 22.30 HK Triglav Kranj,
četrtak, 21. septembra, od 22. ure do 23.30 HK Triglav Kranj.

UMETNOSTNI DRŠALCI:

petek, 15. septembra, od 14.45 do 16.45,
sobota, 16. septembra, od 7.15 do 8.45,
torek, 19. septembra, od 16.45 do 18.15 in od 15. ure do 16.45,
sreda, 20. septembra, od 10.45 do 12.15 in od 15. ure do 16.45.

KEGLJACI NA LEDU:

četrtak, 14. septembra, od 20. do 22. ure,
ponedeljek, 18. septembra, od 18.15 do 22. ure.

PROSTI TERMINI - PRIMERNI ZA SOLE IN VRTCE:

petek, 15. septembra, od 9. do 13. ure,
ponedeljek, 18. septembra, od 9. do 13. ure,
torek, 19. septembra, od 12.30 do 14.15,
sreda, 20. septembra, od 12.30 do 14.15,
četrtak, 21. septembra, od 10.45 do 14.15.

VSTOPNINA ZA HOKEJSKE PRIREDITVE V SEZONI 1978/79:

1. tekme za evropski in karavanski pokal, tekme s HK Olimpijo Ljubljana in za finale državnega prvenstva 30,00 din
2. ostale tekme HK Jesenice in HK Kr. gora 20,00 din
3. mladinske in pionirske tekme ni vstopnine
4. za upokojence, vojake in šolsko mladino je vstopnina enotna 10,00 din
5. cena permanentne vstopnice za sezono za upokojence 400,00 din

250,00 din

Iz pisarne ŠD Jesenice

KOMU SO NAMENJENA SINDIKALNA TEKMOVANJA - TRETJIČ

Ob polemikih člankih z gornjim naslovom v dveh zadnjih številkih Železara se mi je ponovno utrla misel o splošni problematiki športno-rekreativne dejavnosti in o težavah, s katerimi se soočamo v Železarni vsi, ki nam je sindikalna organizacija zaupala nalogo, da organiziramo in povežemo to dejavnost, od referentov do poverjenikov, ki so najbolj neposredno odgovorni za to. Zadolženi smo, da v interesu delovnega človeka skrbimo za njegovo rekreacijo in sprostitve, da bi lahko potem na svojem delovnem mestu vsi skupaj lažje opravljali svoje delovne naloge. Mislil, da si vsi po svojih močeh prizadevamo, da bi bila športna rekreacija v TOZD in DS oziroma Železarni odraz želja delavcev. Spominjam se, kako se je ob letošnjih razglasitvah rezultatov za lansko leto, novoizvoljeni predsednik komisije - tov. Lajoja na samem pričetku izvrševanja svoje funkcije obrnil k vsem navzočim s prošnjo in željo, da dajo svoje predloge, ki bi komisiji olajšali delo. Da športna rekreacija v Železarni ne bi bila domena samo nekaterih, ki se priključijo inštituciji, ki se je marsikdo rad zlobno poslužuje, ne glede na dejansko stanje, kar je bilo izraženo tudi v zadnjih polemikah člankih. Vendar žal takih predlogov, ki bi kritično ocenjevali delo komisije in športnih referentov in nakazovali smer, skoraj ni, ali pa so zelo redki. Pač pa so velike zahteve in veliko kritike zaradi kritike, predvsem tistih, ki stojijo ob strani. Takšna kritika skuša očrtniti športne delavce, ki so vsi razen enega, popolni amaterji in jih delo na tem področju še dodatno bremeni. Tako se večkrat zgodi, da so zaradi naloge, ki jim je poverjena, v čudni luči pri svojih predpostavljanih in celo pri širšem kolektivu. Nihče ne vidi prizadevanj in težav, ki jih spremljajo, za izgubljen prosti čas - kajti, če vodiš, se niti ne moreš sproščeno udeleževati.

Vemo pa tudi vsi, da je športna rekreacija v Železarni potrebna preobrazba. Marsikaj smo že storili, toda po dosežanih izkušnjah prihajam do zaključka, da ni krivda v neorganiziranosti ali v slabi organizaciji, ampak v našem odnosu do te stvari v naši prenatrpani vsakdanjosti. Če ji ne bomo pomagali vsi, da se postavi na noge, bo še vedno tavalna v temi. Vedeti bomo morali, kaj hočemo ali pa rati, da je to, kar imamo, zadovoljivo in se bolj udeleževati, kajti močnost je zares veliko. Če bi bolj koristili vse možnosti, ki jih imamo kot samoupravljanci in kreatorji svojih želja, potem tudi športna rekreacija ne bi bila domena samo nekaterih.

Potrebna pa je tudi kritika. Toda biti mora dobronamerna in premišljena, ne pa povezana z nestrpnostjo in nepoznavanjem razmer.

Tudi sam sem bil na letošnjem prvenstvu v plavanju kot referent priroten v kopalnici, pa nisem bil osamljen, ker me je obkrožala ekipa, ki je v precejšnji številu zastopala kolektiv TOZD. Mi vsi smo videli spodbujanje, ki so se pripetili, toda mene osebno je bolj motila slaba udeležba kot slaba organizacija. Marsikdo bi se lahko pritožil, toda to ni tekmovalje, kjer bi se borili za vsako ceno za rezultate. Tudi na večjih in bolj organiziranih tekmovanjih so spodbujali, zato mislim, da takšne vrste občutkov niso primerni, ker jemljejo voljo še tistim redkim, ki so pripravljali kaj storiti za splošno dobro. Tov. Konobelji bi avetoval, da se kot organizator aktivno vključi v športno življenje, pa se bo soočil z marsikatero težavo, ki jo največkrat ne povzroči slaba organizacija. Če bo aktiven, bo s svojim vzorom lahko pripeljal v kopalnice tudi petsto tekmovalcev iz Železarn, kar je vsekakor tudi želja nas vseh, posebnost sedaj v obdobju po balkanskem prvenstvu in povečanjem utripa plavalnega kluba. Treba se je malo ozreti naokoli, malo prisluhniti, pa ne bo nikomur treba priti na tekmovalje v kopalnice ali pa kam drugam - čisto slučajno. Mora pa biti seveda interes.

Ko govorim o teh problemih, bom izbral priložnost in spregovoril o nekaterih v TOZD Remontne delavnice, to je iz sredine, iz katere izhajam. V naši TOZD bi se lahko pohvalili z visokimi uvrstitvami ekip na prvenstvih Železarn in dobro udeležbo skoraj v vseh športnih panogah, s kopico usvojenih pokalov, z množično udeležbo na raznih planinskih pohodih itd. Vendar se dobro zavedamo, da je potrebno še veliko narediti, oz. da smo kljub vsemu naredili le malo, kajti veliko truda je potrebno vložiti, da si pridobimo zaupanje kolektiva, čeprav bi moralo biti obratno. Nekateri športni referenti v TOZD se niso našli stika s kolektivom, predvsem iz objektivnih razlogov, ponekod sindikalne grupe še vedno ne delujejo tako kot bi morale. Mreža športnih poverjenikov, ki naj bi olajšali delo športnih referentov, še ne deluje. Predvsem je premalo množičnosti in odzi-

va pri vseh širokih možnostih, ki jih imamo. Čutiti pa je, čeprav se čudno sliši, da si to zaupanje počasi pridobivamo, da je iz obilice vloženega dela le ostalo nekaj, kar opazita tudi širši kolektiv.

Ko sem omenil nujnost kritike, naj omenim samo predlog, ki ga je dala TOZD v lanskem letu - da naj bi plakativno vse pomembne športne prireditve (tekmovalja za prvenstvo ŽD), da bi bili delavci bolj in bolj neposredno obveščeni o dogajanju, da bi bilo vsako tekmovalje zares dogodek za ves kolektiv, ne pa da poteka včasih čisto neopazno in da delavci včasih šele po rezultatih zvejo za posamezna tekmovalja. Komisija za športno rekreacijo Železarn na ta predlog še ni reagirala. Tudi letos, ko sem tudi sam član komisije, ta predlog še ni uresničen. Hočem povedati to, da je potrebno precej časa, preden takšen predlog lahko uresničimo in spraviš v življenje. Biti moraš vztrajen, kar je veliko odvisno od sredine, v kateri delaš. Včasih zaradi prenatrpanosti programa, oz. preobilice dogodkov, niti ne moreš vsega iznesti. Velikokrat premalo priložnostno določenim sredinam.

Morda bi bilo na tem mestu potrebno premisljevati tudi o profesionalnih organizatorjih rekreacije za večje TOZD, kar v nekaterih OZD že uresničujemo, ali pa vsaj o usposobljenih na tečajih, kar pa je velikokrat povezano z nerazumevanjem vodstev TOZD. (V TOZD RD je, na primer, natečaj na nerazumevanje v komisiji za delovna razmerja, predlog, da se odobri plačan dopust športniku-rekreatorju v času dopustov na morju.) V tem prenatrpanem obdobju, ko ima vsak toliko opravil, se ni tako lahko tržvovati za družbo, še posebej ne, če ni prave spodbude in razumevanja v kolektivu. Za razvijanje takšne množičnosti in takšne zahteve, kot jih ima tov. Konobelji, bi bili ti organizatorji vsekakor potrebni.

Upam, da bodo moje misli koga izzvale, kar je bil vsekakor moj namen - morda tovarnika iz TOZD Vzdrževanja, ki je prišel osamljen na tekmovalje v plavanje in je zaman iskal svojega športnega referenta, ali pa morda profesionalnega organizatorja te dejavnosti v Železarni?

Mislil pa, da bi lahko vsak odgovoril na izvirni naslov: »Komu so namenjena sindikalna tekmovalja?« Namenjena so delavcem - nam vsem. Zato bi morala biti korejena v njegovem interesu in po njegovih željah v okviru možnosti. In prav bi bilo, da se tudi vsak posameznik zaveda, da živi v samoupravni družbi, kjer so koristni in objektivni predlogi še kako zaželeni.

Daniel Morić

ODGOVOR NA ČLANEK KOMU SO NAMENJENA...

Moram priznati, da nisem pričakoval odgovora na moj članek »Komu so namenjena sindikalna tekmovalja« s strani dolgoletnega tekmovalca in plavalnega delavca, vendar pa sem bil bolj presenečen nad odgovorom samim. Med drugim sem iz njega celo zvedel, da me je avtor članka sam (kakšno naključje?) dan poprej obvestil o tekmovalju. Dosele še nisem slišal, da bi tekmovalce plačali vstopnice (!) za tekmovalje, na katerem je tudi sam tekmoval. Mislil, da pisec članka v to, kar je napisal, celo sam ne verjame. Če pa je že želel overiti »svetili del trditve, ki so neresnične« (?), potem bi se ne smel posluževati deminoracij. S tem je zame vsak dialog z avtorjem članka postal brezpredmeten.

Zaključim naj z upanjem, da bodo naslednja delavska (sindikalna) tekmovalja uspešnejša, kot je za menoj ponovil v zadnji številki Železarnja avtor članka Rado Tolar.

Tone Konobelj

VPIS V DRŠALNO ŠOLO

Dršalni klub Jesenice obvešča starše, da bo vpis učencev v dršalno šolo v starosti od 4. do 7. leta v torek, 19. septembra, ob 17. uri na dršališču v Podmežaklju. Vpisnina je 150 din. Dršalna šola bo dvakrat tedensko, v torek in petek, v popoldanskem času. Šola prične z delom 22. septembra.

Dršalni klub Jesenice

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 16. septembra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta

DELIKATESA - KAŠTA 4 NA PLAVŽU.

IZLET ZA INVALIDE

Društvo invalidov Jesenice obvešča, poleg že objavljenega izleta v NEZNANO, da organizira dvodnevni izlet proti Jadranu 7. in 8. oktobra. Prijavite se v pisarni društva ali pri svojih poverjenikih.

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem iz TOZD Elektrode se najlepše zahvaljujem za denarni prispevek, ki so mi ga poslali v Leskovac, kjer sem na odsluženju vojaškega roka. Ker se ne morem zahvaliti vsakemu posebej za prispevek, izrekam mojo iskreno zahvalo: Nadi Malek, Marini Jelševar, Mariji Tremte, Safki Mehmedović, Slavici Karadašević, Mini Pivač, Nafi Midžon, Binasi Saflić, Izidorju Bogdanoviću, Muharemu Dautoviću, Milki Pogačar, Tomu Kranjc, Marku Ivanoviću, Jožu Bajzu, Ladu Pungercarju, Francu Tersoglavu, Stanku Sedlarju, Lojzu Tavčarju, Milanu Mraku, Janezu Zupanu, Majdi Krničar, Dragu Šolaja, Jožu Struna, Hafi Pajić, Poldki Polanc, Marijani Talian.

Hvaležni vojak Niko Kešina VP 7046-2 Leskovac

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem vsem zdravnikom in zdravnicam internege oddelka splošne bolnice Jesenice, tehniku Marku, medicinskim in strežnim sestram kakor tudi ostalemu osebju, ki so se trudili, da bi čim prej ozdravel. Enako tudi medicinskim sestram v zdravstvenem domu Jesenice.

Blaž Petać

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za prejetu častilo.

Istočasno pa se zahvaljujem konferenci osnovnih organizacij sindikata železarn Jesenice za pozornost ob mojem osebnem jubileju, kakor tudi za brezplačen oddih na morju.

Slavko Puc

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice - RTA Bela se najlepše zahvaljujem za brezplačno letovanje na morju. Prav lepo se zahvaljujem tudi tov. Ludviku Dolariju iz Zirovnice za njegovo pomoč.

Marija Gašperin

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata strojnega vzdrževanja se iskreno zahvaljujem za prejetu denarno pomoč.

Avguština Oblak

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata gradbeno remontne delavnice se najlepše zahvaljujem za odobreno brezplačno letovanje v počitniškem domu v Crikvenici.

Franc Iskra

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice, se najlepše zahvaljujem za odobreno brezplačno letovanje v počitniškem domu Železarn v Crikvenici.

Marija Zgaga

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna debele pločevine se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Franc Logar

ZAHVALA

Sodelavcem in sodelavkam adjuštaže štekel Javornik, se najlepše zahvaljujem za prejetu darilo ob življenjskem jubileju.

Marija Blagne

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

16. in 17. septembra amer. CS barvni pustolovski film KING-KONG, režija John Gilermin, v gl. vlogi Jeef Brigs, ob 17. in 19. uri.
18. in 19. septembra amer. barvni pustolovski film DR. DIVJAK - BRONASTI MOŽ, režija Michael Anderson, v gl. vlogi Ron Ely, ob 17. in 19. uri.

20. septembra amer. barvni karate film OPERACIJA HONG-KONG, režija Henry Levin, v gl. vlogi Tred Williamson, ob 17. in 19. uri.

21. septembra ni predstav.

22. septembra amer. barvni film - melodrama ZADNJI MAGNAT, režija Elia Kazan, v gl. vlogi Jack Nicholson, ob 17. in 19. uri.

23. in 24. septembra franc. barvni pustolovski film POLICIJSKI KOLT 357, režija Alain Corneau, v gl. vlogi Yves Montand, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

16. in 17. septembra amer. barvni pustolovski film DR. DIVJAK - BRONASTI MOŽ, ob 18. in 20. uri.
18. in 19. septembra amer. CS barvni pustolovski film KING-KONG, ob 18. in 20. uri.

20. septembra ni predstav.

21. septembra franc. barvni film - komedija MADAM PIPI, ob 18. in 20. uri.

22. septembra amer. barvni karate film OPERACIJA HONG-KONG ob 18. in 20. uri.

23. in 24. septembra amer. barvni kriminalni film MESTO NEVAR-NOSTI, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

16. septembra amer. barvni kriminalni film SREBRNA PUŠČICA, ob 20. uri.

20. septembra amer. barvni pustolovski film DR. DIVJAK - BRO-NASTI MOŽ, ob 20. uri.

23. septembra amer. CS barvni pustolovski film KING-KONG, ob 20. uri.

Kino DOVJE - MOJSTRANA

16. septembra zap. nem. barvni kriminalni film PRIJATELJ IZ AMERIKE, ob 19.30.

17. septembra amer. barvni kriminalni film SREBRNA PUŠČICA, ob 19.30.

23. septembra amer. barvni pustolovski film DR. DIVJAK - BRO-NASTI MOŽ, ob 19.30.

24. septembra amer. CS barvni pustolovski film KING-KONG, ob 19.30.

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V Mestni hiši v Kranju je na ogled stalna arheološka, etnološka, kulturnozgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Ljuzeta Dolinarja. V drugem nadstropju iste stavbe pa si lahko ogledate etnološko razstavo Kmečko gospodarstvo v Gorenjski dolini.

V Prešernovi hiši je odprt Prešernov spominski muzej in Jenkova soba. V galeriji Mestne hiše je odprta retrospektivna razstava fotografij Franka Krašovca (1892-1969). Odprta bo do 28. septembra.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je na ogled stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji.

Razstave, oziroma zbirke so odprte vsak dan razen ponedeljka in nedelje popoldan od 10. do 12. in od 17. do 19. ure.

V kasarni Staneta Žagarja v Kranju je odprt muzej Prešernove brigade. Na Zg. Jezerskem si lahko ogledate restavrirani pozorsrednjeveški kulturni spomenik »Jenkova kasarna«, ki je opremljena z etnološkim gradivom. V Stari Fužini je odprta stalna razstava Planšarska kultura v Bohinju. Odprta je vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

UGODEN NAKUP ZA DELAVCE ŽELEZARNE

Trgovsko podjetje Kokra - poslovalnica Kokra Jesenice, bo v dneh od 18. do 21. septembra v veliki dvorani Delavskega doma na Jesenicah in sicer v ponedeljek 18. septembra od 10. do 17. ure, ostale dneve pa od 7. do 17. ure, prodajala za delavce TOZD in DS Železarn otroško konfekcijo, puloverje, pulije, smučarske komplete itd. po izredno ugodnih cenah na brezobrestni kredit s plačilom v treh mesečnih obrokih. Delavci naj s seboj prinesejo mesečni obračunski list osebnega dohodka.

VATROSTALNA ZENICA TOZD JESENICE - JESENICE - ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA

objavlja

1. prosta dela oziroma naloge V KNJIGOVODSTVU

Pogoj:

- srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri in tri leta delovnih izkušenj na delih oziroma nalogah v knjigovodstvu
- ali nižja šolska izobrazba in z delom pridobljena delovna sposobnost opravljanja del oziroma nalog v knjigovodstvu in pet let delovnih izkušenj.

2. prosta dela oziroma naloge INDUSTRIJSKIH ZIDARJEV (10 izvršilcev)

Pogoj:

- kvalificiran ali polkvalificiran zidar.

3. prosta dela oziroma naloge POMOŽNIH DELAVCEV (5 izvršilcev)

Pogoj:

- 6 razredov osnovne šole.

Prijave naj kandidati pošljejo na naslov Vatrostalna Zenica TOZD JESENICE, Savska 6, v 15 dneh od objave razpisa.

ABC POMURKA - trgovsko proizvodna organizacija GOLICA JESENICE - TOZD DELIKATESA

objavlja naslednja prosta dela in naloge:

1. namestnika poslovodje I v poslovalnici KAŠTA 2
2. pet kurjačev poslovno-stanovanjskih prostorov.

Pogoji:

pod 1.:

- zaključena poslovska šola,
- tri leta ustreznih delovnih izkušenj,
- trimesečno poskusno delo;

pod 2.:

- ustrezna usposobljenost za opravljanje del kurjača centralne kurjave.

Za prosta dela in naloge, navedena pod 1. velja delo s polnim delovnim časom za nedoločen čas, za kurjača pa za določen čas.

Kandidati naj ponudbo pošljejo na naslov: ABC POMURKA - trgovsko proizvodna organizacija GOLICA Jesenice - Kadrovska služba, Jesenice, Titova 1. najkasneje do vključno 29. septembra 1978.

JESENSKE ŠPORTNE IGRE SLOVENSkih ŽELEZARJEV

V soboto, 9. septembra, je komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarn Slovenije organizirala jesenske športne igre slovenskih železarjev. Udeležilo se jih je 320 delavcev-sportnikov iz železarn Ravne, Store in Jesenice ter iz Verige Lesce, Plamena Kropa, Tovila Ljubljana in Žične Celje. Tekmovalci so se pomerili v nogometu, streljanju z zračno puško, odbojki, šahu, balinanju in ribolovu. Vsa tekmovalna so potekala v tovariškem vzdušju, ni pa manjkalo tudi napetih borb za čim boljše rezultate.

Na popoldanski razglasitvi rezultatov in podelitvi pokalov je zbranim športnikom in športnicam iz ZOZD Slovenske železarn spregovoril predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarn Stefan Šterbič. Poudaril je, da je bil dosežen cilj te lepe športne manifestacije: spet se je srečalo veliko delavcev Slovenskih železarn, ki so se med seboj spoznali in izmenjali vsakodnevnih izkušenj, bodisi na delovnem mestu, pri opravljanju dela v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah ter pri organiziranju športnih prirediteljev. Stefan Šterbič je tudi dejal, da z zadovoljstvom ugotavlja, da je med udeleženci vedno več žensk iz delovnih kolektivov ZOZD Slovenske železarn. To je dokaz, da postajajo enakovredne delavke in bi si zato morali prizadevati, da jim tudi na delovnih mestih zaupamo pomembnejše in bolj odgovorne naloge.

Športniki so tudi tokrat pohvalili dobro organizacijo, razšli pa so se z željo, da se na spomladanskih igrah prihodnje pomladi srečajo v še večjem številu.

REZULTATI:
Nogomet: 1. Železarna Ravne, 2. Žična Celje, 3. Železarna Store.
Streljanje z zračno puško:
Moški posamežno: 1. Fric Rezar (železarna Store) 181 krogov, 2. Ivan Kočevar (železarna Store) 179, 3. Ivan Cvčar (železarna Ravne) 179.
Moški ekipno: 1. Železarna Store 700, 2. Železarna Jesenice 674, 3. Železarna Ravne 666.

Ženske posamežno: 1. Anica Milinković (železarna Store) 165, 2. Marjeta Kumberger (železarna Store), 3. Metka Kojnik (železarna Ravne) 159.
Ženske ekipno: 1. Železarna Store, 2. Železarna Ravne, 3. Veriga Lesce.

Odbojka - moški: 1. Železarna Ravne, 2. Železarna Jesenice, 3. Plamen Kropa.
Odbojka - ženske: 1. Železarna Ravne, 2. Železarna Jesenice, 3. Železarna Store.

Šah: 1. Železarna Jesenice, 2. Veriga Lesce, 3. Železarna Ravne.

Balinanje: 1. Železarna Jesenice, 2. Tovil Ljubljana, 3. Veriga Lesce.

Sportni ribolov:
Moški posamežno: 1. Vojko Mali (železarna Jesenice), 2. Ciril Vogrinc (Plamen Kropa), 3. Milan Sovinc (Žična Celje).

Moški ekipno: 1. Železarna Jesenice, 2. Plamen Kropa, 3. Žična Celje. J.R.

400 UDELEŽENCEV NA POHODU PO KARAVANKAH

Komisija za športno rekreacijo pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice je v soboto, 9. septembra, izvedla drugi množični pohod v Karavankah, ki se ga je udeležilo štiristo delavcev iz jesenjskih kolektivov, mladine in drugih občanov. Pot je bila dolga štirinajst kilometrov, potekala pa je iz Planine pod Golico do nekdanje kočice na Rožici in zatem naprej čez Hruščansko planino in Ravne do Mlinca, kjer je bil ob nekdanji graničarski karavli nad vasjo Dovje zaključek pohoda. Pot je potekala tudi mimo spomenikov in spominskih obeležij NOB ter po številnih kurirskih poteh v Karavankah. Po uspešno zaključenem pohodu so se udeleženci pomerili v streljanju in vlečenju vrvi. J.R.

MEDNARODNI TROBOJ V KEGLJANJU NA ASFALTU

V soboto, 9. septembra, je bil na Jesenicah mednarodni prijateljski troboj s sodelovanjem ekip z Dunaja in Jesenice. Za goste z Dunaja je nastopil kegljaški klub Sportfunk za Jesenice pa kegljaški klub Jesenice in ekipa železarn Jesenice. Troboj je potekal v resničnem prijateljskem vzdušju.

Zmagala je ekipa KK Jesenice s 5096 podrtimi keglji, druga je bila ekipa Železarn s 5036 podrtimi keglji, tretja pa so bili gostje z Dunaja s 4997 keglji.

Najboljši posamezniki ekip so bili: za Sportfunk Dieter Tumler z 888 podrtimi keglji, za ekipo Železarn Miha Hafner z 900 podrtimi keglji, za zmagovalno ekipo Jože Udir z 933 podrtimi keglji.

Zanimivo je tudi to, da so v obeh ekipah Jesenice nastopili kegljaši, ki so v tem športu nekaj pomenili v republiki in tudi zvezni konkurenci. Želja nas vseh je, da bi se vsi ti zopet vrnili v svoj matični klub, ker le s tem se bo dvignila kvaliteta kegljanja na Jesenicah.

Ekipa KK Jesenice je nastopila v okrajni postavi: Miro Gerdej, Darko Bavdaz, Bogdan Vilman, Franc Košir, Jože Udir in Jože Šlibar; za ekipo Železarn pa: Emil Oblak, Bogdan Langus, Tomaž Krmelj, Miha Hafner in Valentin Jekler; za goste z Dunaja pa so nastopili: Hans Hofstätter, Helmut Amon, Dieter Tumler, Kurt Reichl, Karl Ursprung, Karl Embacher ter kot rezervi: Klaus Tumler in Dieter Vojtek. A.A.

Šah

TEKMOVANJE ŠAHISTOV OB KRAJEVNEM PRAZNIKU

V nedeljo, 10. septembra so se v domu upokoencev na Javorniku v počastitev krajevnega praznika Javornik - Koroška Bela pomerile šahovske ekipe in dosegle naslednja mesta:

1. DPD Svoboda Javornik - Koroška Bela 17, 2. Elektrovdruževanje plavž 13, 3. TOZD Valjarna bluming-štel 12, 5. Upokoenci Javornik - Koroška Bela 8, 5. Osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela 6, 6. OO ZSMS Javornik - Koroška Bela 3, 5 točke.

Sodelovalo je več kot 30 šahistov. Organizacija je bila dobra. Pokazalo pa se je, da bi morali večkrat organizirati podobna srečanja med posameznimi sekcijami in TOZD.

Pomerilo se je tudi 12 posameznikov, ki so dosegli naslednja mesta: 1. in 2. mesto si delita Franc Simčič in Martin Jan, 3. Jože Renko, 4. Rado Rožič.

Obveščamo tudi vse ljubitelje šaha, da bodo v domu upokoencev na Javorniku vsako nedeljo od 9. do 12. ure in ob četrtkih od 17. do 19. ure šahovski turnirji. I. Tomšič

VABILO NA TENIŠKI TURNIR

Teniški klub Jesenice, prireja 16. in 17. septembra, oziroma v primeru slabega vremena 23. in 24. septembra na teniškem igrišču v Mojstrani:

teniški turnir za pokal Triglava v vseh kategorijah. Prijave in prijavnino 100 din pobira tov. Nemeček do 15. septembra.

Začetek turnirja bo 16. septembra ob 8. uri.

Vabljeni vsi ljubitelji tenisa.

Po turnirju bo za udeležence prijeten piknik.

S pohoda po Karavankah (Foto Janko Rabič)

Košarku

ČLANICE VRNILE POMLADANSKI DOLG Z OBRESTMi

JESENICE : MENGEŠ 87:70 (38:33)

Igralke Jesenic so v pomladanskem delu prvenstva izgubile le tekmo z ekipo Mengeša v gosteh, vendar so že v prvi tekmi jesenskega dela slovenske košarkarske lige z oslajeno ekipo vrple dolg in dodale še obresti. Ekipa iz Mengeša je doživela na Jesenicah malo katastrofo, česar se gostje sigurno pred tekmo niso nadejali. Po vodstvu 38:33 v prvem polčasu je bil končni rezultat 87:70 v korist domačih igralk.

Domačinke so nastopile v naslednjem sestavu: Azman 2, Duratović, Potočki, Srpak 6, Kantarevič 5, Stražičar 2, Bešić, Lesković 4, Skumavc 35, Bertonec 2, Crnović 14, Vauportič 17.

Trenerju Kejžarju je uspelo sestaviti ob prizadevnosti vseh igralk novo ekipo, ki

uspešno nadaljuje tradicijo gorenjske in jesenjske ženske košarke. V moštvo je vključil tri nove igralke debitantke, od katerih pa je Skumavčeva že na prvi tekmi dokazala velike realizatorske sposobnosti, čeprav je bila tekma derbi ženske lige. Tudi Azmanova in Potočkijeva sta prinesli še dodatno osvežitev že tako mladi ekipi (poprečna starost igralk 15,6 leta, najstarejša igralka 18 let).

Derbiji so običajno nervozni in raztrgani, tokrat pa so domačinke že kmalu po začetku tekme začele z dobro igro. Posebno so se odlikovale v napadu, še več pozornosti pa bodo morale posvetiti obrambi. Razlika se je stalno povečevala, tako da je že sredi drugega polčasa kazalo na hud poraz gostij. Trener Jesenic je imel ponovno priložnost preizkusiti prav vse igralke in vse so tudi dobro zaigrale. Po tej zmagi je ekipa Jesenic še vedno vodilna v ligi. Za to pa so zaslužne prav vse igralke, ki so igrale za naš klub tako spomladi kot sedanja ekipa.

Ne glede na zmago in dobro igro proti Mengešu pa moramo ostati na trdnih tleh, saj se vsako dvigovanje rado konča kot »trd pristanek«. Dekleta so še mlada in se bodo morala še precej naučiti in doživeti še marsikakšen poraz, da bodo igralsko dozorela. Že v soboto, 16. septembra, bi bil neverjeten podvig, če bi iztržila vsaj minimalen poraz proti igralkam Ježice v Ljubljani, do sedaj zveznim ligaicam.

V sredo, 20. septembra, ob 19. uri pa bo na igrišču v Podmežaklju prvenstvena tekma Jesenice : Sava Kranj.

KOŠARKARSKA TRIM LIGA

Rezultat sedmega kola TRIM košarkarske lige: Tomšičeva 70 : TVD Partizan Javornik - Koroška Bela 58:30 (21:20).

Ostale tekme so bile preložene in bodo odigrane med tednom.

Seznam po nepopolnem sedmem kolu:

Trhle veje	6(-1)	5	1	321:264	10
Železar	6(-1)	4	2	300:275	8
Mojstrana	5(-2)	4	1	332:234	8
Tomšičeva 70	1	4	3	376:300	8
TVD Partizan - Jav. - Kor. Bela	7	1	6	228:332	2
Zaštreka	5(-2)	0	5	157:278	0

Osmo kolo bo v petek, 15. septembra, in sicer na igrišču v Podmežaklju, in sicer ob 16. uri Zaštreka : Železar, ob 17. uri KK Mojstrana : TVD Partizan Javornik - Koroška Bela, ob 18. uri na Trhle veje : Tomšičeva 70. Roman

EKIPA MOJSTRANE PRVA NA PARTIZANSKEM TEKU

V počastitev borbe Selske čete na Lipniški planini 9. septembra 1942 so preteklo soboto člani športnega društva Plamen Kropa izvedli partizanski tek od spomenika do spomenika. Tek je bil dolg sedem kilometrov, s precejšnjo višinsko razliko, potekal pa je mimo sedmih spomenikov in spominskih obeležij od Kroke do Lipniške planine. Tek se je udeležilo trideset članov in mladincev iz gorenjskih športnih društev. Največ uspeha so imeli tekmovalci športnega društva Mojstrana, ki so med ekipami osvojili prvo mesto.

REZULTATI:

ČLANI: 1. Ivan Čarman (Triglav Kranj) 50 min. 33 sek., 2. Tone Djuričič ŠD Mojstrana 52:26, 3. Janez Rebersček 52:30.

MLADINCI: 1. Dušan Djuričič ŠD Mojstrana 54:15, 2. Rajko Podgornik ŠD Dobrava 1:02:02, 3. Janez Jelenc Triglav 1:04:43.

EKIPNA UVRSTITEV: 1. ŠD Mojstrana, 2. SK Triglav I, 3. SK Triglav II. J.R.

PREHODNI POKAL PONOVO V MOJSTRANO

Strelska družina Triglav Javornik - Koroška Bela je ob praznovanju krajevnega praznika v četrtek, 7. septembra, v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik organizirala tekmovanje v

streljanju z zračno puško. Tekmovanja so se udeležile ekipe KS Dovje - Mojstrana, KS Sava, društva invalidov Jesenice, dve ekipi TOZD osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela in ekipa SD Triglav Javornik - Koroška Bela.

REZULTATI:

1. mesto KS Dovje - Mojstrana v sestavi: Miha Rabič, Franc Rabič in Vojko Grebenšek (260 krogov), 2. ekipa SD Triglav Javornik - Koroška Bela Drago Kotnik, Franc Bizjak in Pavel Jezeršek (257 krogov), 3. ekipa KS Sava - Bojan Svetlin, Miro Lah in Dejan Svetlin (156 krogov).

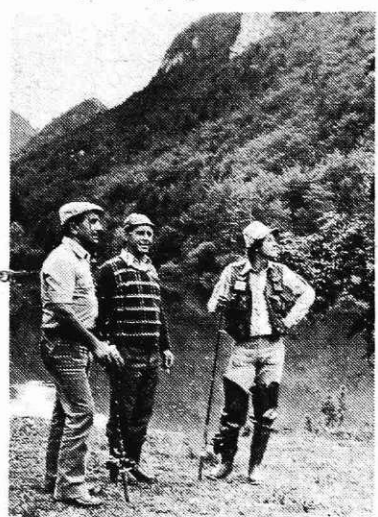
4. ekipa društva invalidov Jesenice - Ibrahimić Hodžić, Slavko Tramsak, Janko Lavtar (144 krogov), 5. prva ekipa TOZD osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB - Matjaž Oven, Darko Pongrac in Joško Pasar (125 krogov), 6. druga ekipa TOZD osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB - Vili Ferk, Dževad Grvala in Bojan Berles (56 krogov) in 7. ekipa aktivna invalidov Železarn - Darko Krakar, Ivan Zupan in Leopold Smid (53 krogov).

REZULTATI POSAMEZNIKOV:

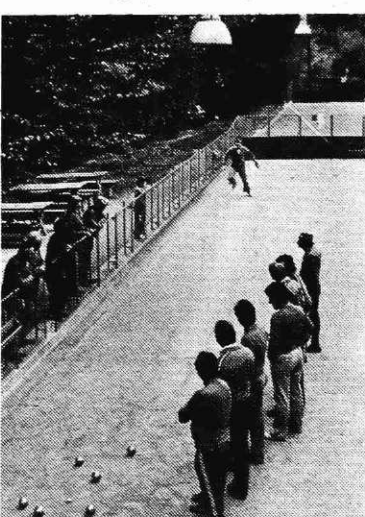
1. Franci Bizjak - 92 krogov, 2. Vojko Grebenšek - 91, 3. Franc Rabič - 85, 4. Drago Kotnik - 85, 5. Miha Rabič - 84, 6. Pavel Jezeršek - 80, 7. Stanko Krmelj - 69, 8. Joško Pasar - 65, 9. Miro Lah - 64, 10. Darko Krakar - 62 krogov.

Tako je ekipa iz krajevnega skupnosti Mojstrana ponovno prejela prehodni pokal, na drugo mesto se je uvrstila ekipa strelske družine Triglav Javornik - Koroška Bela in na tretje mesto ekipa krajevnega skupnosti Sava.

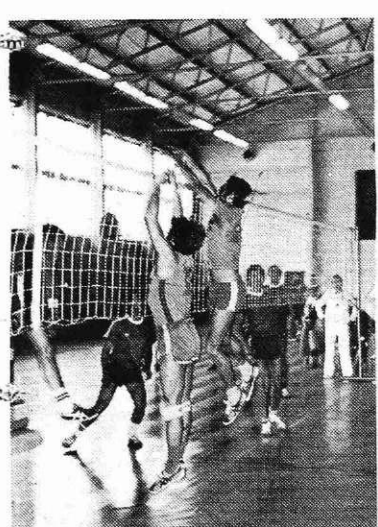
Po opravljenem tekmovanju so objavili rezultate ter najboljši ekipi izročili pokal. Beseda je tekla tudi o nadaljnjem razvoju strelskega športa na Javorniku. V zvezi s tem so se dogovorili, da bodo samoupravne organe KS Javornik - Koroška Bela ponovno opozorili, naj pohitijo s sprejetjem sklepa o dodelitvi prostora namenjenega strelski družini Triglav v delavskem domu Julke in Albina Pibernik.

Prvi trije v športnem ribolovu

Balinanje - srečanje ekip Tovila in železarn Jesenice

Med odbojkarško tekmo železarna Ravne : železarna Jesenice

Šahovski dvoboj Veriga Lesce : železarna Jesenice

Nogometno srečanje med ekipama Tovila in Žične

Streljanje z malokalibrsko puško

Pretekli teden so sodelavci strojnih delavnic odigrali tradicionalno tekmo v nogometu poročeni : neporočeni. Igra je potekala na velikem travnatem igrišču in so jo vzeli zelo resno, čeprav so bili določeni igralci mnenja, da bi jo lahko odigrali tudi na puštni torek. Kakorkoli, bilo je prijetno družabno srečanje, čeprav je motil dež. Zmagali so neporočeni s 5:2, to pa kaže, da žene predobro hranijo svoje moč, ki nimajo kondicije - ali pa jih preutrujajo. (Foto in tekst J. Jekler)